crime scene 25

François Forestier

STRADA ȘOBOLANILOR

Un alt fel de Paris,
un Paris al gunoaielor, al focului, al conflictelor etnice.

STRADA ŞOBOLANILOR

FRANÇOIS FORESTIER
Rue des rats

Copyright © FRANÇOIS FORESTIER 2005
Copyright © CRIME SCENE PUBLISHING 2010 pentru prezenta ediție

Toate drepturile rezervate, inclusiv dreptul de a reproduce fragmente din carte

CRIME SCENE PUBLISHING
Str. Coacăzelor nr. 5, București
e-mail: editura@crime-scene.ro
tel./fax.: +40.21.242.73.77
www.crime-scene.ro

CRIME SCENE PUBLISHING - imprint al grupurilor FLACĂRA și TRITONIC

Editor - coordonator: GEORGE ARION

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
FORESTIER, FRANÇOIS
Strada șobolanilor/ François Forestier;
traducerea Eliza Dumitrescu - București: Crime Scene Publishing, 2010
ISBN 978-606-92276-8-8

Coperta: ALEXANDRA BARDAN
Redactor: ALEXANDRA DOLEA, ALEXANDRU ARION
Tehnoredactor: LAURA TIBĂR
Comanda nr. 3 /17.03.2010
Bun de tipar: martie 2010
Tipărit în România

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări,
fără acordul scris al editorului, este strict interzisă
și se pedepsește conform legii dreptului de autor.

François Forestier

Strada şobolanilor

Traducere
de Eliza Dumitrescu

crime scene

François Forestier este jurnalist, dintre numeroasele publicații la care a colaborat amintind: *L'Express, VSD, ELLE, Première, Studio magazine* și *Vogue*, în prezent lucrând pentru *Nouvel Observateur*. A mai publicat în 2008 volumul non-fiction *Marilyn și JFK*.

Știu străzi pe care intri plin durere și care te fac să mai suferi un pic...

Léon-Paul Fargue

În fond, intriga e una singură: lucrurile nu sunt așa cum par.

Jim Thompson

1

Primul cadavru avea o înfățișare stranie: chipul părea supt din interior. Obrajii, încremeniți, lăsau să se ghicească prin transparența lor zone de umbră, pungi apoase, pietricele negre. Buzele, de un gri molatec, spânzurau. Limba, care atârna pe lângă colțul gurii, era coaptă. Mortul fixa cu privirea crăpăturile tavanului, traversate de muluri sărăcăcioase. Zgribulit pe pardoseală, omul era vag mumificat, înghețat de durere, cu genunchii strânși la piept. Vedea lucruri pe care eu nu le vedeam. Apartamentul mizerabil mustea de umezeală. Ici colo, pe unde se scorojise tencuiala se vedeau șipcile, în grosimea zidului. Pe geam se zăreau copaci zgribuliți, apoi o stradă dreaptă și în pantă, cu murdării care se scurgeau în rigolă. Plutea un miros fad de sânge, mascat din când în când de duhoarea celui ars. Sétubal, comisarul, era nervos. Își freca obrazul de parcă l-ar fi pălmuit o fantomă. Fără să privească pe cineva anume, spuse:

– Ar trebui să aranjăm asta discret.

Era 25 noiembrie 2003, și data figura în rapoartele preliminare.

Deasupra unui cămin de marmură falsă în care erau îngrămădite chiștoace și bucăți de foiță de aluminiu, atârna strâmb un crucifix. Crucificatul, sub coroana sa de spini, era furios. Și eu. Iisus privea spre cealaltă ușă, unde alte două cadavre erau așezate în fotolii desfundate. Un roșcovan, cu ochii dați peste cap, cu privirea lăptoasă și brațele atârnând părea că implora o existență suportabilă. Ce așteaptă de fapt? Ar fi în stare să aștepte până la sfârșitul vremurilor. Pe genunchi avea o seringă. Aproape de el, o tânără cu părul decolorat rânjea. Bluza îi era ridicată până la axile dezvelindu-i burta albă. Chipul acrit de

greutăţile vieţii, era încadrat de meşe vopsite cu hena. Murise zâmbind cu milă. Pe podeaua putredă, trei seringi se rostogoliseră lângă o cutie de trabucuri. Legistul umbla de colo colo. Era unul dintre zbirii lui Bonacieux, medicul şef. Sétubal deschise cutia: înăuntru, un ghemotoc de vată, două lămâi, o brichetă bună de aruncat, două linguriţe înnegrite.

Am stat o clipă în faţa ferestrei. Lumina de noiembrie alunga umbrele. Cineva ardea nişte pneuri care adăugau un miros acru la atmosfera vâscoasă a încăperii.

– E dezgustător, să mori aşa.

Era Rector, poliţistul de proximitate. El, metisul vaccinat împotriva a tot şi a toate, pălea. M-am întors spre el.

– Aşa spui de fiecare dată.

– Da, dar de fiecare dată e mai rău.

Apoi a tăcut. Îşi rodea unghiile. Era modul lui de a se revolta. Înţelegeam ce simţea. Era sătul de această lume de albi. Sétubal, cu mâinile la spate, părea că deja îşi compune raportul în minte, cu o grijă birocratică.

Morţii din fotolii sângeraseră mult. Roşcatul şi însoţitoarea sa lăsaseră pe parchet un strat gros, lipicios, deja uscat pe alocuri. Locul mirosea a sărăcie, abandon, jeg. O fotografie înrămată zăcea pe jos. În urma ei, pe perete, un pătrat de tapet decolorat. Pe bucata de carton se ghicea un cuplu, în ziua nunţii, în faţa unui fotograf de provincie. Era o fericire veche, de care nimeni nu-şi mai amintea.

Rector se apropie de fotolii. În spatele lui, jandarmul Frémiet ezita.

Cadavrele nu mai aveau palme, tăiate de la încheitura pumnului, iar membrele atârnau de o parte şi de alta sprijinte de braţele fotoliilor.

– Pe deasupra, i-a măcelarit... mai apucă să spună Frémiet, înainte de a întoarce capul ca să vomite.

Morţii suferiseră. Li se decupaseră rotulele. Rector se întoarse în prima cameră şi se sprijini cu spatele de cămin. Comisarul călcase în sânge: tălpile pantofilor săi Richelieu căpătaseră franjuri

de un roşu care bătea spre negru. Celălalt inspector, Galichat, preferase să rămână jos pentru a-şi fuma a mia ţigară din acea zi.

Am privit primul cadavru. Întins pe jos, încă avea mâinile şi rotulele. Comisarul se întoarse spre Rector.

– Mă întreb ce s-o fi întâmplat cu ăsta. Ce crezi, Rector?

– Supradoză, probabil. Avea un anturaj prost, asta-i tot. De altfel, ce importanţă are. Nu ştiu dacă sunteţi la curent, comisare, dar se spune că nu e deloc sigur, cartierul.

– Nu am nevoie de astfel de remarci de la tine, Rector.

Sétubal, enervat, reluă:

– Şi, ei bine, chiar are importanţă.

În acest mic imobil din Strada Myrha plutea un parfum dulceag de tămâie. Aşadar, infernul miroase a tămâie? Nimeni nu-mi spusese nimic despre asta. În faţă, un măcelar *halal* vindea capete de oaie, ordonate cu grijă, cu fruntea şi cu ochii întorşi către Barbès. Se auzea un zgomot vag de maşini: autobuze, camioane, mârâitul metroului, o întreagă hulă care venea dinspre bulevard, acolo unde călătorii aşteptau să urce, cu serviete sub braţ, alături de fete cu aer absent. Un afiş sfâşiat – „Votaţi pentru primarul Berduis" – zăcea în rigolă.

Frémiet, alb ca ceara, se şterse la gură. Îşi dăduse jos casca.

Cu ajutorul unei pagini din *Le Parisien*, culeasă de pe jos – „Sarkozy: toleranţă zero" – am ridicat un uscător de păr cromat. Comutatorul rămăsese la poziţia „heat max". O bucată de piele era lipită de grilajul micuţ. I-am atras atenţia lui Rector:

– Cei doi de colo au încercat să îşi resusciteze amicul făcându-i respiraţie artificială cu asta. Uite, asta e pielea de pe buze.

Rector se apropie, privi buzele mortului. Întrebă:

– Cum aşa?

– Îţi aminteşti, când erai puşti, cu siguranţă dezlipeai timbre de pe plicuri cu uscătorul mamei tale...

– Încetează, Max. Mama nu avea uscător de păr.

– Mă rog, să zicem că ar fi avut unul. La şcoală, tu...

– Da, da. Sper că nu ai de gând să ne reciți acum *Iliada* și *Odiseea?*

Era prost dispus, prietenul meu inspectorul. Am încercat să fac un rezumat:

– Cei doi de colo, când au văzut că e supradoză, i-au lipit uscătorul de buze, ca să-i ventileze plămânii. Dar, s-ar zice că nu a mers.

– Doar i-au ars gâtul.

– Da. Și nu numai.

Am întors cadavrul deja rigid. Rămase întins pe o parte, dezvelind o mică rană în piept. Un glonț terminase treaba.

Se așternu liniștea. Se mai auzea doar Rector cum își rodea unghiile.

Legistul ne chemă. În canalul de scurgere din baie, descoperiseră rotulele. Erau patru. Palmele dispăruseră.

Oamenii de Sare trecuseră pe acolo.

2

Sunt șobolani în pereți. Sunt acolo, rod, hohotesc, dansează, mănâncă peretele, știu asta. În cartierul meu sunt peste tot: în rigole, noaptea. În pubele, seara. La Étoile d'Orient, hotelul din colțul Străzii Philippe-de-Girard, în spate la Solo Prix, toată ziua. Pentru cinci euro pe noapte, ai dreptul la un tapet care se dezlipește, la așternuturi festonate cu jeg și la șobolani care răzuie.

Rattus rattus a colonizat de asemenea bistroul de jos, Idéal Bar, în care bătrânei care vorbesc prost franceza joacă domino toată săptămâna, tot anul și vor juca tot mileniul, poate. Când ridici un coș, în piața Olive, găsești un șobolan. Când calci într-o baltă, aproape de biserica Sainte-Jeanne-d'Arc cea cu vitraliile sparte, șobolanii o iau la sănătoasa. Când comanzi un *chop suey* într-un restaurant vietnamez, pe strada Pajol, aproape de fostul depozit al SNCF[1], primești probabil un șobolan. Și atenție, fără îndoială, e mai bun decât omul.

Sunt deja patru ani de când locuiesc pe Strada Doudeauville, aproape de poarta la Chapelle. Văd urmele bombei care a decapitat imobilul din strada Marcadet, în 1944.

Întrezăresc șanțurile făcute de Bertha cea Grasă, în 1917, cu obuzele sale de opt sute de kilograme la patru sute de metri pe secundă. Observ o răsucire a benzii de la scara rulantă, la stația Marx-Dormoy: mai devreme sau mai târziu, un trecător va rămâne aici fără un picior. Măsor din ochi acoperișul unei căsuțe din vecinătatea opticianului și știu că acoperișul, deja concav, datează din 1895; într-o zi îi va cădea opticianului în cap. E meseria mea să văd. Restul nu intră la socoteală: seringile de pe jos, care îi scandalizează pe portari, nu mă privesc. Dealerii o ard în jurul chioșcului de ziare, dar ce contează? Oamenii cumsecade

[1] SNCF = Căile ferate franceze (n. red.)

semnează petiții pentru a curăța cartierul, cu FN[1] în spate, dar eu îmi văd de drum. M-am specializat în riscuri industriale. Catastrofele istorice țin de alt serviciu.

Sunt chemat când a are loc un accident: decriptez forțele care s-au exercitat asupra unei bârne metalice, până am făcut-o să cedeze. Bârna, în cădere, a ucis un muncitor care aranja o șaibă, în uzina Saint-Placier, un mecanic de precizie. Mi se cere să expertizez dala de beton de la Solo Prix, care s-a prăbușit peste douăzeci de clienți la raionul de prăjituri și ciocolată, într-o zi ploioasă. Au fost douăzeci și opt de morți, cranii sparte, gâturi rupte, șocuri cardiace sau sufocare sub dărâmături. Apa umpluse peticul de grădină, de pe acoperiș. Copacii ornamentali, conform arhitectului, erau necesari pentru a atrage clienții.

Eu văd.

În felul ăsta, văd și șobolanii. „Domnu' Max!" mă strigă clienții. Domnu' Max a înțeles: lasă capul în jos, iar s-a întamplat o oroare. Louis Arbessier, un gras scund care miroase a formol și a unguente, mă sună: „Domnul Mpétigo, fiți drăguț, mergeți la numărul 23, Strada de l'Arrivée. A fost un incendiu. Haideți, haideți. Cei de la asigurări vor să știe... Treceți pe la birou să luați dosarul, domnu' Mpétigo, sunteți drăguț? În condițiile obișnuite, desigur." Mă duc. El îmi dă dosarele și merg pe Strada Arrivée, cu fiolele mele, cleștii, calculatoarele, un Dell Inspiration de 1,4 gigaherți, un Speed cu modul de comunicare cu infraroșii. Privesc, ating, adulmec, îmi consult calculatorul, compar, citesc documentația, caut în baza de date, examinez planurile cadastrale și mă întristez. Pentru că incendiul nu vine din senin. El a fost provocat. Asigurarea e retrasă. Asigurarea îl plătește pe Arbesier, patronul de la Risques Expertise, care mă plătește la rândul lui pe mine. Eu îl plătesc pe Carlos Campionul, proprietarul apartamentului meu și care pentru mine e la fel anonim ca EDF sau PTT[2]. Mi se spune că duminica merge la slujbă. Primește banii pe chirie lunea.

---

[1] FN = Frontul Național – partid politic francez, situat la extrema dreaptă. Naționalist condus de Le Pen.

EDF și PTT[2] = Electricité de France și Postes, télégraphes et téléphones, unele foste companii naționale de profil din Franța (n. red.)

Când au venit sticleţii după mine, ca să-i însoţesc pe strada Myrha, nu erau prea amabili. Cu Frémiet, grăsanul, în spatele lui, Galichat cel slăbănog şi sur bătuse la uşa mea. Nici n-am deschis bine că mi-a şi ordonat:

– Trei' sa veniţi Pétigo. Comisarul vă cheamă.

– Mpétigo.

– Totuna. Hai, mergem.

Nu-mi plăcea tonul. Nu-mi plăcea Galichat. Inspectorul părea tot timpul întors pe dos.

– Ce vrea, comisarul?

– O să-l întrebaţi personal. Are motivele lui, nu credeţi?

Zâmbetul îi era la fel de tăios ca o lamă.

– Are motivele lui, inspectore, ca să merg, iar eu le am pe ale mele, ca să rămân acasă. Fie îmi spuneţi despre ce e vorba, fie mergeţi să fumaţi Gitanes în altă parte.

Mă privi de parcă era gata să mă arunce la mititica. Îl lăsasem în prag. Trase îndelung din tutunul negru şi spuse resemnat:

– Două lucruri. Un triplu omicid, într-una din casele pe care le-aţi expertizat, o ruină de pe Strada Myrha. Comisarul crede că aţi putea vedea chestii. După cum am spus, are motivele lui.

Mă gândeam. Cartierul, de ceva timp, era în fierbere. Sârbi, croaţi, polonezi, turci, vietnamezi – toţi mişunau prin zonă. Pe când stăteam acolo, nemişcat, Galichat adaugă evaziv:

– Cadavrele sunt compromise.

L-am urmat.

În cartier, când sunt căutat, reacţia e mereu aceeaşi: „Îl căutaţi pe Max Mpétigo? Ce s-a întâmplat?" Dacă cel care mă caută insistă, urmează şi fişa de identitate: „Mpétigo? Tipul un pic negru, un pic chinez, prost bărbierit, tăcut? Îl găsiţi pe la Idéal Bar, întrebaţi-l pe Amar, patronul." Am o calitate. O anume indiferenţă. Ca şi Amar. Am facut rost de ea luptându-mă cu viaţa; Amar a dobândit-o frecând paharele. Amar ben-Sahraoui şi Max Mpétigo, aceeaşi luptă. „Amar, o cafea, te rog". Îşi ridică meşa de pe fruntea pleşuvă, îşi şterge mâinile cu o cârpă de o culoare îndoielnică şi îmi serveşte o cafea neagră ca noaptea.

Uneori, Amar lasă deschisă uşa din spate. Atunci, în spatele flipper-ului, se poate vedea o grădiniţă. O biată gradiniţă: trei tufe de iarbă, un castan meschin, coşuri de nuiele care se descompun, partea din faţă a unei caroserii, uitate acolo dintotdeauna. Mai sunt nişte casete de oţel marcate „Kriegsmarine". Dar cafeaua, la Idéal Bar e bună. E servită în pahare.

– Salut Amar. Ar trebui să-ţi deschizi un restaurant, ţi-am spus-o de mii de ori.

– De mii de ori, da, Max. Ce e cu paharul meu?

– Nimic. Nu e nimic cu paharul tău.

– Mi s-a părut că priveai paharul, Max.

– E verde. Paharul tău e verde.

Schiţează un zâmbet îmbunat, repetă „verde...", şi începe din nou să lustruiască tejgheaua. În curte, o dată pe an, în decembrie, la sfârşitul ramadanului, Amar scobeşte o groapă, pune o oaie la fript, invită jumătate de cartier. Lumea se aşează pe aripile caroseriei şi pe casetele „Kriegsmarine". Toţi anonimii, skaterii, aurolacii, înfometaţii, toţi fraţii mei vin să mănânce.

– Nu mai e mult, hm? Oaia? Frige cafeaua ta, Amar!

– Da, nu mai e mult timp. Când te întorci poţi să iei nişte pâine, Max? Îţi dau banii. Cu seminţe de mac, ştii tu.

Djondjon, fiul lui Amar trage chiulul. Lasă pe seama mea treburile casnice. Amar repetă:

– Ştii, da?

– Ştiu.

Brutăreasa mă cunoaşte: mare cât o movilă, vinde cornuri cu margarină drept cornuri cu unt. Ea ştie că eu ştiu. Ea ţipă. Eu ţip. Îmi agit impermeabilul. Ea îşi vântură şorţul. Brutăreasa e cineva într-un cartier. Ea îţi poate face o reputaţie. A mea, trebuie să mărturisesc, e mediocră. Am plete şi frecventez nişte mizerabili.

Mizeria mă însoţeşte îndeaproape. Îmi deschide ochii.

Astfel, ştiu că hornarul turc care a căzut de la etajul şase la intersecţia Marx-Dormoy, drept pe o bornă de ciment din faţa bistroului La Chapelle (meniul zilei cu o reducere de 20% dacă nu îl consumi pe loc. Taxiurile sunt binevenite), nu s-a sinucis.

A alunecat pentru că streaşina era putredă. Pompierii, ajunşi prea târziu, au vorbit despre un gest de disperare. Când am ajuns la chioşc să-mi cumpăr ziare, l-am văzut pe om: încă respira, un firişor de sânge îi curgea din nas, pompierii se agitau sub căştile lor argintii. Toată lumea se holba la bucata de cutie craniană care îi sărise nenorocitului mai încolo, în faţa vitrinei cafenelei. Un client continua să-şi mănânce iahnia, impasibil. Am remarcat jgheaburile care abia se ţineau de perete, ţevile de plumb (apa potabilă toxică), piroanele pe jumătate smulse, balconaşele de fier forjat care se clătinau uşor, fisurile din betonul prea sablat, şi streaşina care nu era bună de nimic. În arondismentul al 18-lea imobilele sunt şubrede, pereţii învechiţi, oamenii firavi. Casele, aici, au fost construite pentru săraci.

Locuiesc în prima clădire construită vreodată pe Strada Doudeauville, la numărul 11. E pe colţ şi bistroul care era la parter şi a fost închis în 1987: vânzare de droguri. Exista o şcoală primară la cincizeci de metri. Sticleţii nu au avut nicio ezitare. Au zidit ferestrele bistroului. Dar clădirea nu are nimic, e ţeapănă. Datează din 1823. Construită din piatră de Meuse, scoasă cu dalta, cum se făcea pe atunci. Celelalte clădiri, în schimb, sunt din moloane, troznesc, se clatină, valsează, se ondulează, se acoperă cu o lepră roşiatică. 11-le rămâne alb. În anii '60, pereţii au fost dublaţi cu o izolaţie sumară. În grosimea lor proprietarul a băgat cabluri, fire electrice, şi golul a fost umplut mai târziu cu o mână de var şi cu vată de sticlă. Pereţii au devenit sandvişuri. Swing pentru şobolanii dinăuntru.

Casa mea e pe strada şobolanilor.

Ascult. Ascult cu atenţie.

3

– Sunt toate culorile aici, Max, nu-i aşa?

Julien Rector privea pe fereastra bistroului, cu coatele peste ziarele de pe masă. Armata americană îl căuta pe Saddam Hussein, PSG-ul se afunda în criză, Patrick Bruel se gândea să se mute la ţară: ştirile nici nu meritau altceva, decât să stai cu coatele pe ele. O mamă benineză trecea prin faţa cafenelei cu un copil agăţat de şold. Un câine se pişa pe zid. Rector se strâmbă:

– Îţi aminteşti, acum o vreme? Era altfel pe aici.

Avea un aer distrat. Da, îmi aminteam. Unul dintre cablurile de transmisie ale Roţii Mari, ridicată pentru bicentenarul Republicii cedase. Ville de Paris[1] fusese dat în judecată, la fel exploatatorul Roţii, primarul cartierului fusese parte civilă, iar inspectorul Rector anchetase. Ne ştiam de multă vreme, din periferie, apoi viaţa ne îndepărtase. Când Arbesier, patronul meu, îmi încredinţase afacerea Roţii Mari, aflasem cu plăcere că se ocupa de caz inspectorul Rector. Fusesem la faţa locului, la grădina Alphonse-Allais. La prima vedere era vorba de o întreţinere defectuoasă. La o privire mai atentă, remarcasem o uşoară coborâre a nivelului străzii: reparaţii – un pasaj protejat pentru pietoni – fuseseră efectuate cu câteva săptămâni mai devreme. Îi vândusem pontul lui Rector. El îl folosise bine. Directorul de la direcţia de reabilitare a străzilor din cartier băgase mâna în fondurile alocate: în loc să compacteze şoseaua cu pietriş de huilă nealeasă, cu pietriş de Lorena, foarte dur, el turnase nisip luat din rezervele oraşului. Solul se înfundase sub greutatea Marii Roţi. Morţii cu morţii. Directorul lucrării fusese numai bun pentru sancţiune.

– Da, îmi amintesc.

[1] Primăria generală a Parisului (n.red.)

Liniştea se lăsase din nou. Rector continuă:

– Am îndoieli, privind afacerea din Strada Myrha.

– Mai bine am face o tur cu bicicletele, Julien.

– Bicicleta nu e totul în viaţă, Max. Câte victime s-au adunat, în ultimele două săptămâni? O duzină?

Comisarul îmi explicase. În „situaţia actuală", spusese el, trebuia să fii prudent. Primarul Berduis insistase: lucraţi cu mănuşi. Înţelesesem: incendiile distrugeau imobilele din arondismentul 18, drogaţii erau masacraţi, aveau loc „ciocniri etnice". Cartierul risca să sară în aer. „Problema imigranţilor", subliniase comisarul Sétubal, era delicată. Daca poliţia punea mâna pe un prezumtiv vinovat, nu trebuia să se înşele. Dacă sticleţii arestau un român, un ivorian sau un turc, ceilalţi români, ivorieni sau turci din zona riscau să ia foc. În schimb, dacă un locuitor al cartierului, ca mine, ar iscodi cu grijă, nimeni nu s-ar gândi la poliţie. Rector ridică fruntea. L-am întrebat:

– Tatăl tău e OK?

De când taică-său, Aubelin Rector, venise din Guadelupa pentru a eşua în cazarma Célestinilor, portar la jandarmi în timpul războiului algerian, Julien Rector îşi trăise copilăria într-o îndoială permanentă: deci asta era viaţa adulţilor? O slujbă umilă, munca de jos, pentru albi? Rector arăta acum de vreo cincizeci de ani – cincizeci de ani dezagreabili. Cu burtă, păr rar, tenul tern. Dar ochii îi erau verzi, de un verde lichid, precum cei ai unei femei. O furie surdă dormita în el. L-am întrebat:

– Eşti îngrijorat, Julien?

Nu îmi răspunse. Îşi bău cafeaua, apoi îi făcu semn lui Amar să îi mai dea una. Spuse:

– În cartier nu e bine. Se pare că se instalează o nouă bandă. Duri. Am mai văzut noi, duri, dar ăştia...

– Da, am auzit. Oamenii de Sare. Mai sunt şi turcii... Piaţa e comună...

– Ţi s-a cerut să vii, Max, ştii, din cauza tipilor înţepeniţi din Strada Myrha. Dar, fii atent. Dacă afacerea transpiră, Sétubal îţi va pune totul în cârcă. Interesul tău e să fii discret, Max. Toţi nu aşteaptă decât să arunce comisariatul în aer.

– Știu. Iar Sétubal le va pasa chibriturile. Vrea să se care. În plus, nu prea mă înghite.

– Așadar vei fi numai bun de țap ispășitor, Max. Ai zahăr, Amar?

În timp ce Amar aducea cubulețele de zahăr, l-am privit pe Rector. Totul îl despărțea de Sétubal: unul venea de pe stradă, celălalt din birou. Rector își folosise deja Coltul Magnum scurt; Sétubal îi dobora pe oameni cu formularele. Rector demonta o armă cu ochii închiși; Sétubal croșeta formule de politețe despre cei de sus. Când cei doi își vorbeau, se simțea disprețul unuia față de celălalt. Rector a aruncat un cub de zahăr în cafea și a continuat:

– Strada Myrha...

– Ce e cu ea?

– Strada Myrha? Ce crezi despre asta?

– Știi ce cred.

Când eram puști, ne jucam de-a ghicitul. Pe stradă, cu prietenii, priveam oamenii și încercam să le ghicim meseria. Vidanjor, tinichigiu, poștaș, învățător, hoț, cioclu, cântăreț... Când mergeam în Turcia, cu mama, să îmi văd bunicii, totul se schimba. Oamenii aveau alte meserii, alte chipuri. Jocul nu mă învățase nimic despre natura umană dar mă obișnuise să observ. Am, zis așa, de formă:

– Glonțul e însă prea de tot.

– Explică-te, te rog.

M-am explicat.

– Dacă cei doi din camera din fund au încercat să îl resusciteze cu uscătorul, pe tip, asta înseamnă ca el trăia încă. De acord?

– De acord.

– Arsurile din interiorul gurii o confirmă. Țesuturile se bășică la peste 85 de grade. Dacă ar fi fost mort, ei doar i-ar fi uscat interiorul gurii, nu ar fi apărut pungi de apă. Dar aici, e altceva.

– Ce crezi că a fost, Max?

– Trei drogați mor, nimic neobișnuit în cartier. Unul dă ortul popii, cu un uscător de păr în gură, iar asta e ciudat. Dar s-au văzut chestii și mai ciudate. Da' de ce a încasat și glonțul?

Amar, în spate, juca 421 cu un client. Începea să plouă. O lumină molatecă se revărsa pe stradă. Julien mă asculta cu atenţie. Am continuat:

– Îndată ce autopsia se va termina...

– Bonacieux deja lucrează la asta. Mâine vom avea rezultatele...

– Îndată ce vom avea rezultatele, va trebui să ne interesăm de glonţ. Puterea de penetrare, unda de şoc, mă pricep, e sectorul meu. Dă-mi caracteristicile şi într-o oră te rezolv. Merge aşa?

– Merge.

– Ia zi, dăm o roată până la Meudon, duminică?

N-am mai fost de mult.

– De acord.

Trecu un camion de colectare a cărnurilor. Dimineaţa camioanele făceau turul măcelăriilor halal, al restaurantelor orientale şi al pieţelor, pentru a colecta resturile animale şi oasele. O miasmă dulceagă, dezgustătoare se târa în urma vehiculului ai cărui pereţi laterali, foarte înalţi, nu te lăsau să se vezi în interiorul benei. Rector îşi frecă nările.

– Şi o să mâncăm cârnaţi la chioşcul de la Lac. Sigur îi fac din chestii de prin camioanele astea... O să facem o frumuseţe de colesterol!

Aruncă pe masă o monedă şi mai mult schiţă o grimasă decât un zâmbet. În timp de se ridica, se uită dacă haina îi acoperea bine arma, adună ziarele şi continuă:

– Glonţul e sigur deja la laborator. Nu ai decât să te întâlneşti cu Gorasson, expertul balistic, îl ştii, nu?

– Da, sigur. Tipul cu o droaie de copii. Aia nu e familie, e trib. De fiecare dată când îl văd, are un nou puşti...

Rector îşi trecu mâna peste faţă, ca şi cum l-ar fi durut dinţii. Poate chiar îl dureau dinţii. Îşi privi unghiile şi îmi spuse:

– Bine, mă duc. Mă întreb de ce a murit băiatul. Glonţ sau heroină? Pentru el, nu e nicio diferenţă.

– Pentru noi, da.

Deschise uşa şi, chiar înainte de a ieşi, îmi strigă în timp ce-şi rula ziarele:

– Şi mergi să-l vezi pe MacDou, Max. Am auzit că are necazuri.

Rector are dreptate: cartierul are toate culorile. Turci, algerieni, sudanezi, coreeni, haitieni, croaţi, huroni, venusieni, toţi se amestecă în sărăcia locului. Dar niciunul nu ştie că sub picioarele lui se cască vidul. Pe dedesubt suflă vântul. Întregul 18 e un şvaiţer. Altă dată, erau cariere de ipsos. Pietrarii au săpat pornind de la Strada Blanche, care şi-a câştigat numele în acest fel. Galeriile s-au format puţin câte puţin. Apoi, apa s-a infiltrat de-a lungul anilor, s-a amestecat cu detritus, cu urina cailor, cu bălegarul de porc care îngăla Strada Marcadet până în 1920. Acum, apa reacţionează la gazele de eşapament ale maşinilor. Rezultatul garantat: producerea de acid clorhidric. Sub trotuare, sub case, apa umflă creta. Uneori dispar case. Când se cumpără un apartament, un butic, sau o chiţimie, în 18, contractul specifică de fiecare dată: „Cumpărătorul declară că i s-a adus la cunoştinţă existenţa riscurilor naturale..." Nimeni nu crede. Totuşi prăbuşirea furişă, lovitura secretă, dispariţia în adâncuri ameninţă. Nu se vorbeşte despre asta. Ziarele preferă ravagiile colorate, masacrele pitoreşti, incendiile grandioase. Casă din Strada Lepic, înghiţită acum cinci ani cu trei familii cu tot? Linişte. Atelier electric din spatele fostului depozit al SNCF? Iar linişte. Agenţiile imobiliare veghează, promoterii sorb din ochi terenul de la Pigalle până la Villette. Nimeni nu şi-a dat osteneala, aici, să prospecteze subsolul. Se ştie că există grote cât Gara de Nord. Dar unde se află ele, mai exact? Păşim peste vid. Toţi suntem dansatori pe sârmă.

Mă pregăteam să plec când cineva m-a strigat:

– Domnu' Max! Încă o cafea?

Era Goldsinger, croitorul evreu din Strada Marcadet, un slăbănog înalt, cam ca mine, dar bine întreţinut. Cu părul ud, pieptănat lins pe spate, cu mâinile mereu în mişcare, în buticul său de câţiva metri pătraţi el scurtează, croieşte, taie, brodează,

face tot ce vreţi. Costumul fratelui mai mare, scurtat pentru prima comuniune a celui mic, la el se face. Rochia de iarnă tivită proaspăt pentru vară, la el. Mantaua militară transformată pentru învăţătoare, la el. Tot el e cel care a aranjat compleul „Prince de Galles", pentru înmormântare al directoarei de la şcoală. „S-a aplecat să ajungă la pisică, domnu' Mpétigo! A căzut! Aşa i-a fost soarta!" Soarta o făcuse pe directoare să aterizeze peste pubele, seara. Dimineaţa, când femeia care păzea o descoperise în curticică, nu mai avea privire. şobolanii îi devoraseră ochii.

– Haideţi domnu' Max, o cafeluţă! E gata repede! Mi-ar face plăcere!

Am vorbit despre timp – putred. Despre epocă – putredă. Despre cartier – putred. Despre muncile de renovare a străzii: „Sunt unii care fac bani din asta, domnu' Max, vă spun eu!" De aceeaşi părere e şi Iuri, vânzătorul de casete video: ca şi Goldsinger, a venit din Rusia, dar nu în acelaşi timp.

Goldsinger, cândva, a făcut parte din Haganah[1] şi a tras asupra ocupantului britanic, în Palestina. Se spune că i-au rămas câteva cutii cu armament în beci. Ne vorbim uneori, când cumpăr un pantalon, un impermeabil. El le ajustează. Astăzi ştiu ce vrea de la mine: vrea să arunc un ochi la ţevile lui de gaz. Are reputaţia omului cel mai bogat din cartier, ar vrea să se retragă la cei şaptezeci şi şapte de ani ai săi, dar nimeni nu vrea să îi cumpere buticul. Poate se gândeşte să îi dea foc şi să încaseze asigurarea. Are nevoie de mine să constat starea excelentă a conductelor sale de gaz. Goldsinger e un şmecher dar, în felul său, e cinstit. Ţin mult la el.

Şi cartierul îmi e foarte drag. În anii '50 era populat cu lucrători ai SNCF. Era plin de mici garsoniere mobilate, care îi adăposteau pe controlori, ceferişti, vatmani, pe mecanicii Gării de Nord şi ai Gării de Est. Chiriile erau ieftine, casele înnegrite de fumul locomotivelor care îşi croiau drumul spre Bruxelles sau spre Varşovia. Puştii din cartier erau palizi. Când am început

[1] Organizaţie clandestină sionistă creată în 1920 cu scopul de a-i proteja pe evreii emigraţi în Palestina de atacurile arabilor (n.red.)

să muncesc pentru căile ferate, am venit aici. Mai târziu, alţi rătăciţi şi-au despachetat aici, la rândul lor, valizele. Din China, din Algeria, din Niger mai ştiu eu de unde. Veneau de peste tot. Au început să vândă couscous şi damasc vărgat, orez indian şi ceară, pui cu boia şi rom Barbancourt. Se rugau la divinităţi voodoo sau la zâne creţe, cereau dreptate şi asigurări sociale. Ne-am înţeles bine imediat. Mama, evreică din Istanbul, îmi lăsase moştenire ochi de chinez, iar tata, camerunez, o piele de cafea cu mult lapte. În urma mea, se află în familie un străbunic care a fost sclav în Santo Domingo şi care a lăsat borţoasă o nemţoaică din Suab. Tot acest amestec de sânge, naşte în mintea mea melodii ciudate şi o febră neobişnuită.

Numai din cauză că am trăit aşa, printre resturi de uzine, printre calamităţi, prin şantiere măturate de vânt, în cuburi de beton scurtcircuitate, în silozuri explodate am început, fără îndoială, să văd şobolănia în care ne găsim cu toţii, vii şi morţi. Când sunt cu Bonacieux, medicul legist, într-un laborator, în bluza mea aproape albă, mă gândesc la şobolani. Apoi examinez o bară de aliaj titan-melancrom, o supun la toate forţele imaginabile până când ea cedează şi văd cum funcţionează maşinăria: suntem cu toţii înconjuraţi de nenorociţi, pe toţi ne pândesc o grămadă de riscuri. O macara cade şi omoară un copil. O maşină deviază şi se zdrobeşte de un perete. Oamenii fumează, îşi distrug ficatul la Gévéor, respiră vopseluri cu plumb, înghit somon tratat cu albastru de metilen, urcă în lifturi hidraulice mortale, se deplasează pe trotuare rulante uzate, trec pe sub linii de înaltă tensiune în culoarele metroului, traversează pe unde nu trebuie şi fac dragoste fără căciuliţă. Se spune că sunt unii care mor de bătrâneţe. „Sunt cei mai răi, cei mai răpciugoşi", garantează Iuri. Oameni ca Arbesier sau Carlos Campionul sunt, poate, eterni.

Alaltăieri, ca să mă amuz, am evaluat riscul cauzat de şobolani. M-am aşezat în faţa calculatorului, am calculat cât mai era până când imobilul în care locuiesc avea să ia foc. Teaca firelor electrice e atacată de acidul conţinut în tencuială, spuma de poliuretan e roasă de şobolani, aerul circulă prin galeriile lor. O

scânteie ar fi de ajuns. Va fi o scânteie roşie, o minge de foc, va răspândi flăcările. Din clădire va rămâne doar amintirea.

Aşadar, am evaluat şobolanii (mărime, vivacitate, greutate, număr, frecvenţa deplasărilor); firele electrice (vechimea, voltajul, numărul, intersectările, matisarea, calitatea); tencuiala (aciditatea, fabricaţia, porozitatea, densitatea, granulaţia). Am studiat planurile clădirii, am luat în calcul consolidarea efectuată în 1930 şi diversele îmbunătăţiri (linia telefonică, canaturile, zugrăveala rezistentă la foc). Ultimul parametru: umiditatea. Am mers să caut elemente de comparaţie în arhivele mele, repere de pe Internet, am frunzărit nişte manuale de rezistenţa materialelor, am dat ordine de mărime diverselor riscuri. Apoi am pus totul în program. şi am apăsat pe „enter".

Rezultatul a fost la înălţimea aşteptărilor mele. După calculatorul meu, pe care îl bănuiesc de părtinire, clădirea, de pe Strada Doudeauville numărul 11, ar fi trebuit să ia foc de trei ori din 1930 până acum.

Deci eram în rând cu lumea.

În suspensie.

I-am strâns mâna lui Goldsinger şi am plecat. Acest glonţ din pieptul mortului din Strada Myrha, de unde venea? Cu siguranţă de pe planeta Marte. Atât de departe, atât de aproape... Prin geamul bistroului, Goldsinger îmi făcea semn să mă întorc. Acest bărbat îşi petrecuse o parte din tinereţe în tabere de refugiaţi şi, puşti fiind, îi văzuse pe bătrâni cum îngenunchiaseră pe calea ferată de la Akaba. „Pierduseră tot, Max, tot. Nu mai puteau. Aşteptau locomotiva." Într-o zi, în timp ce soldaţii englezi distribuiau ciocolată copiilor, Goldsinger furase un pistol şi plecase să se bată la Jaffa. Fusese curier, apărase kibbuţii, ucisese un ofiţer englez. Uneori, când amintirea ţării făgăduite în 1946 revenea, Goldsinger ridica din umeri, se uita spre est, şi rezuma situaţia: „Acolo, au făcut o pace de murit, nu de trăit".

M-am întors. Se apropie de mine şi mă întrebă încetişor:

– Toate problemele astea din cartier, ce credeţi Max?

– Deocamdată nimic, Gold.

– Mi s-a spus că sunt trei morți, pe Strada Myrha...

Era deci interesat Goldsinger? Când îl vedeam în scuar, unde juca domino cu ceilalți bătrâni, aveam impresia că văd o fantomă. Față în față cu Aubelin Rector, tatăl lui Julien, el mișca piesele pe tabla de ciment, alinia micile cuburi și îl asculta pe Aubelin povestindu-i rețete de bucătărie. Mă gândisem mereu că Goldsinger visa la o lume liniștită, în care era de ajuns să escrochezi asigurările ca să fii fericit. Dar mai era ceva la el. Un instinct de luptător, poate. Adăugă:

– Miroase urât, foarte urât, Max. Nu trebuie să ne lăsăm duși de nas.

Îi plăcea să flecărească. Dar nu greșea. Era acolo o pace de murit, nu de trăit.

Exact asta se petrecea în cartier.

4

În ziua aceea, Martemora se culcase la ușa mea. Când frigul pișca, ea venea adesea, așa, cu tot cu pachetele ei, să doarmă pe rogojina mea. Nu zicea niciodată nimic, nu vroia să intre, sforăia ca o trompetă și răspândea un miros teribil. Toată casa scării era impregnată cu o chestie care ținea de eterul trezit și de nucile de karite mucegăite. De vreo treizeci de ani, ea mergea așa, din poartă în poartă, cu zdrențele și cu ideile ei. Îi făceam cafea, pe care o bea pe pragul ușii, înainte să dispară. „Save the world" se putea citi pe sacul de cartofi, în care își îndesa obiectele găsite. Aduna cutii de conserve expirate, casete goale, filme sparte și îndesa totul în desaga sa. Ce făcea cu ele, nimeni nu știa. Poate avea un home cinema pe undeva, cu un Dolby stereo și ecran laser cu strat dublu de cristale lichide, cine știe? Și privea seara filmele lui Tarantino în compania prietenilor săi șobolanii, dând bașii la maxim? Dădea poate note, făcea critici, redacta fișe? O puteai întâlni seara în spatele bodegii lui Iuri Părosul, rusul instalat într-un fotoliu desfundat de la Video Palace Extra, de unde se puteau închiria pentru doi euro, operele complete ale Amandei Nesătula. „Preț special preț" zicea Iuri. La el totul era special. Chiar și vodca ieftină pe care o sugea cu nesaț, în spatele buticului, era „specială de Azerbaidjon", zicea el. De fapt, provenea din pivnița chinezului vecin. Vedeam clar că bâma centrală, de fier, de la casa chinezului avea să cedeze, într-o zi, și că vaporii de alcool metilic aveau să sfârșească prin a roade plămânii celui cu distileria clandestină. Iuri Preț Special, sub aparența sa bonomă, era un luptător. Cu burdihanul lui de băutor, își îmbrâncea prietenii, seducea servitoarele și semăna cu un urs. Ai fi zis că e un nas într-o mare de păr. În fața intrării el instalase un proiector magnific, un Bolex-Pétrée 35 mm, recuperat

dintr-o sală de cineama demolată. Dădusem un anunţ. Nimeni nu îl cumpărase. În 18, nimeni nu avea şapte sute cincizeci de euro pentru a-şi pune o chestie ca asta în camera de zi.

Ca şi mine, Iuri ţinea mult la Martemora. Uneori, sufletul său slav – care îl împingea, după cum singur pretindea, la indolenţă – îi ordona să strecoare câteva monezi în buzunarul vagaboandei. Apoi se întorcea să îşi servească clienţii şi să îmi asculte doleanţele. Curios, era un jurist desăvârşit.

„Salut, Martemora, am spus. Recoltă bună?" A bătut cu mânile învineţite de frig în sacul „Save the world" şi s-a aplecat zâmbind pe jumătate. Mai avea un dinte. Altădată fusese drăguţă din câte mi s-a povestit. Apărea într-o fotografie de la manifestaţia din '68, cocoţată pe umerii a doi studenţi, în faţa Sorbonei. Unul dintre cei care o purtaseră atunci devenise ministru de Interne, celălalt un om de afaceri veros. Ar fi trebuit să aibă o viaţă fără complicaţii, Martemora, în loc să-şi petreacă nopţile prin carcase de maşini, sub zăpadă. Dar, la începutul anilor '70, soţul ei dispăruse cu cei doi copii ai lor şi nimeni nu mai auzise ceva despre ei. Ancheta nu ajunsese la niciun fel de rezultat. Ceva mai târziu, Martemora fusese descoperită moartă de beată în câmpul de gazometre de pe Strada Évangile. Câţiva ani mai târziu, s-a aflat că puştii fuseseră recuperaţi de nişte Illuminati. I-am întins cafeaua: „Ai găsit chestii interesante?" Ea se strâmbă şi spuse: „3 da Boulet". Îşi arse limba. Da Boulet, era Strada Poulet, trebuia să înţelegi. Fusese un incendiu, o încăierare, o expropriere şi, în timp ce toată lumea urla sau se ocupa de altceva, Martemora se strecurase, ca să fure casete video. Şi poate o sticlă de vin. Era modul ei de a opera: pe nevăzute. Uneori, un fost marinar, Bellochio, o însoţea. Dar nu şi în dimineaţa aceea.

Ea îşi goli paharul, îşi luă ceaşca şi se hotărî să se care. Pleca spre noi aventuri, cu hârtia de douăzeci de euro pe care i-o strecurasem. Se pierdu în decor şi un minut mai târziu nu mai rămăsese decât mirosul de eter.

Trecând prin faţa pubelelor, afară, i-am văzut pe prietenii mei şobolanii. Ocupaseră o căbănuţă de lemn în care portăreasa

îşi ţinea măturile. Gunoaiele se revărsau ca de obicei, coji de portocală, tampoane folosite, cutii de talc, sticle de Torah Cola. Unele fuseseră tăiate în două pentru a fuma crack. Samir, fostul drogat haitian convertit la islam, care încerca să convingă masa muncitoare de virtuţile religiei, îmi explicase modul de funcţionare. Se taie sticla la mijloc, se încropeşte un fel de pipă, îţi faci norişorul tău acolo, înăuntru. Dimineaţa, găseai vată, resturi de lămâie, linguriţe găurite, un calabalâc de paradis. Desperados se lansau în al şaptelea cer cu din astea, apoi veneau să moară la capătul Străzii Doudeauville, pe un teren viran, aproape de pensiunea Duroux, unde se refugiau toţi africanii ca să mănânce ceva cald şi ca să se apere de rozătoare. Turnau în cazane uriaşe, ca de vrăjitoare, tocană cu orez, mazăre, pui, sosuri verzi, ardei iuţi violeţi. O reţetă inventată de Bacon, ai fi zis, într-un moment de nebunie. Nu semăna cu nimic, dar era bun în serile de iarnă. Vara, toată lumea pălăvrăgea, dansa, bea bere înainte de a merge să se facă lată la MacDoudou, neo-McDoul de pe Strada Myrha. Gândacul era rege la MacDoudou. şobolanul era boss. Clientul doar tolerat.

– Vii să vezi bucătăria, Max? mi-a aruncat MacDoudou.

Ne ştiam de secole. El se ridică, privi strada prin geamul jegos şi îmi făcu semn. Chipul său, negru, negru, avea o urmă de vopsea. Se hotărâse deci să vopsească bucătăria, la insistenţele soţiei sale, Rose Bonbon? MacDou zâmbea. Cu un gest larg îmi arătă peretele de deasupra aragazului, unde şiroia un Ripolin de un bej vag. Avea un aer foarte mulţumit. Se întoarse spre mine:

– Ca să vezi, m-au vizitat cei de la Igienă, îţi dai seama?

Igiena? Era un cuvânt necunoscut în cartier. Funcţionarii – de la gaz, electricitate, urbanism, fisc, recensământ – nu treceau pe aici cu treburi. Veneau şi se aşezau la un joc de manilă, de macao sau de *piquaille*. Un tip de la Igienă nu se rătăcea pe Strada Myrha din întâmplare sau pentru a-i linişti pe clienţi în legătură cu boala oii nebune sau cu encefalita spongioasă, nu. El ştia că marea majoritate a clienţilor de aici nu aveau să facă prea mulţi purici, că seringa îi va termina mai repede decât

impozitele, Alzheimerul sau indigestia. Deci, dacă igienistul trecea, era pentru a lua şperţ. Ceva mălai. Ochise pubelele aproape de mâncare (interzis), alimentarea cu gaz artizanală (neconformă), şervetele inexistente (la ce bun?), continua cu stingătoarele ruginite, frigiderul deschis, carnea în cantitate neglijabilă, ieşirile de urgenţă dând spre pereţi de piatră, facturile redactate în bască veche sau în linear B. Apoi se făcuse că mâzgăleşte un raport, aşteptând şpaga. Pentru că salmonela era aici ultima dintre griji. De altfel, la MacDoudou, nimeni nu se îmbolnăvise vreodată.

Obosit, da. Bolnav, nu.

Mort, da. Bolnav, niciodată.

Am trecut după draperie, în sala din spate. MacDou îşi şterse mâinile de tricou şi mă îmbrăţişă. Începea. Ne-am aşezat. Prin deschizătura pe care o lăsa draperia, se zăreau trei negri care beau cafea şi îşi încălzeau mâinile cu paharele de Pyrex. „Merge, ziarul?" m-a întrebat MacDou. Aveam un exemplar în buzunar: *Trezirea lui 18* era soluţia mea de a salva cartierul. Ideea îmi venise într-o seară, în piaţa Jules-Joffrin, din faţa primăriei. Acolo plânseseră bătrânii în anii '30, când aflaseră de înfrângerea primarului de stânga. Acolo, contramanifestanţii de la 1934 spărseseră câteva capete de muncitori. Pe acolo alergau puştii, se jucau coarda sau raţele şi vânătorii, în funinginea locomotivelor. Acolo dăduse Louise Michel lecţii de aritmetică. Tot acolo, ultimii comunarzi se bătuseră, înainte să fie înjunghiaţi ca nişte viţei de către versaillezi. Îmi spusesem, în faţă la Café du Cadran, că ar fi bine să îi ajut pe toţi aceşti oameni, să păstreze fir de amintire. Spălătoria lui Zola, cea descrisă în *Le Ventre de Paris*, urma să fie distrusă, morile de altădată nu aveau să lase umbra vreunei amintiri, iar Strada Poissonniers nu mai văzuse o solz de merlan de vreun secol. Dar eu aveam o slăbiciune pentru bătrâni. Erau acolo, sub asfalt.

Între două consultaţii gen anchetă de risc sau estimarea pagubelor, strângeam informaţii. Publicam amintiri. Mă revoltam împotriva demolării scuarului făcut de Străzile Doudeauville şi Marcadet, un ansamblu care avea să fie ras. Muncile începuseră:

în zilele de ploaie, cum era aceea, se făcea mlaştină, chiar lângă mica şcoală primară. Vara, terenul se transforma în camping pentru drogaţi. Apărea vreun sticlete? Se tirau toţi. „Sunt ca rândunicile", zicea MacDoudou.

Aproape de sobă, în sala din dos, era plăcut. Scaunele erau un pic îmbâcsite, alunecoase, dar şi impermeabilul meu era la fel, deci... Intră Rose Bonbon, o frumoasă Black Mamy în boubou[1] galben, larg. „Prietenul meu Max!" spuse ca şi cum nu ne mai văzuserăm de treizeci de ani, ca şi cum aş fi fost fiul rătăcitor întors din lume. Izbucni într-un râs sănătos. Avea douăzeci de kilograme în plus, dar ochii ei aurii erau în stare să carbonizeze pardoseala. Îşi sorbea bărbatul din ochi. De ani buni se ocupa de toate, la Mac. Feţele de masă, furculiţele, afacerea, marea Dragoste, dar şi cea mică, calculele şi cafeaua. Ştia că nu mai beau de mult timp. Aduse o cană apoi, după o pupătură apăsată pe obraz, se pregăti de plecare: „Mă duc la cumpărături. Rămâi la masă, Max?" Am refuzat şi, o dată singuri, Mac îşi puse palmele pe masă.

– Max, mă bucur că ai venit, frate.

– E de treabă, Rose. Ai noroc. Şi eu mă bucur.

– Max, am trecut pe la pensiunea Duroux, mai deunăzi, dar nu erai acolo.

– Nu. Care e faza, MacDou? Nu mai ai nişte zahăr?

Trebuia să-şi încălzească publicul, Mac. Nu se punea problema să vorbească despre problemele lui din prima. Pentru că avea probleme. Igiena? Ce mai era şi asta? Am vorbit despre Goldsinger care nu terminase de cârpit costumul unui client. Am vorbit despre comisariat, unde inspectorul se credea Bruce Lee, sub ochii uimiţi ai lui Sétubal. Am vorbit despre tot felul de fleacuri. Despre nimic.

– Ai văzut proiectorul Bolex-Pétréé pe care îl vinde Iuri în buticul lui?

Am încuviinţat şi am adăugat:

[1] Obiect de îmbrăcăminte de origine africană asemănătoare unei rochii, foarte largă şi lungă (n.red.)

– Da, l-a recuperat din Far West, cinematograful dărâmat din Strada Marcadet.

Simțeam că ocolește subiectul. Începeam să mă agit. Continuă:

– Ascultă, Max, noi ne știm de mult? De mult, hm?

– Da.

– De douăzeci de ani și chiar mai bine, nu? Îți amintești când am mers să le livrăm dibluri false australienilor? Vroiau să ne plătească în cutii de ceai? Ce-am fi făcut cu ele? Ai mâncat?

– Gata, Doudou, memoria mea nu mai e ce era odată. Dă macaroanele! Ai necazuri, hm?

– De unde știi?

– Mi-a spus Rector.

– Rector? Hmmm

MacDou se aplecă spre mine.

– Mai ai basca pe care ți-a plasat-o tipul ăla? Falsa bască a lui Troțki?

– Da. Dar e adevărată, sunt sigur. Cred că face milioane de dolari astăzi. Ai cădea de prost, dacă ar fi așa, hm? Aș vinde-o la Muzeul Revoluției în Cuba. Bărboșii ar aprecia-o, nu?

– Te-ar băga la mititica, da.

– Și pentru ce motiv?

– Pentru motivul că ești un trădător social, iată de ce!

Izbucni în râs.

Făcuserăm de toate împreună. Hippioți de ocazie, revoluționari de operetă, discjockey amatori, autostopiști inconștienți, bătuserăm șoselele epocii, mergând unde ne ducea valul. MacDou fuma haşiș, eu beam la greu. Viața părea mișto. Ni se întâmplase să ne fie foame, fără să ne facem probleme. Frig, fără să ne fie frică. După ani, drumurile noastre se bifurcaseră. Eu, în expertiză, după o haltă într-un spital psihiatric. El în comerțul mărunt, după un arest în șobolănie. Din toate astea mă alesesem cu o privire amară și amuzată asupra existenței, MacDou cu o serie de postulate schimbătoare, în funcție de circumstanțe. Dar exista o regulă, o bornă de care se ținea cu dinții. Cum el ținuse câteva mici restaurante înainte de a ajunge în 18, trăsese

de aici o concluzie absolută: „Un om, îl recunoşti după felul cum mănâncă", spunea el.

Eu mâncam macaroanele lui Rose Bonbon cu degetele. MacDou îşi luă chipul lui din zilele proaste. Faţa lui mică şi prost bărbierită se întunecă.

– Ce crezi despre a asta? mă întrebă el.

Erau mai multe ipoteze. Puteam să mergem la inspectorul de la serviciile de Igienă, „un anume Gavian", zisese Mac. Să avem o mică discuţie cu el. Era o soluţie care funcţiona, în general. Puteam de asemenea să dăm banul şi să-l prindem cu mâna la pungă dar, degeaba, nu-i aşa, nu era bine să atragi atenţia şi să îţi faci o reputaţie de sifonar în cartier. Copoii? Doar aveau să deranjeze momentan dealerii din colţ, să pună pe fugă rândunelele, să iste un scurt haos. Nimănui nu avea să-i placă. Era preferabil să joci şah.

– O să mă gânesc la asta, Mac.

– Fă-o repede. Căcaturile apar una-două, ştii.

După ce pronunţă această sentinţă puternică, MacDou se uită pe fereastră. Eu, la fel. Un acacia singuratic, crescut în crăpătura pavajului, şiroia de apă. Lumina inertă invada curticele şi porticuri. Norii goneau pe deasupra terenului de joacă, deasupra rocii de escaladă ce purta mesajul „Palestina va învinge" şi sub care se adăposteau doi aurolaci. Am rămas aşa o clipă, fără să spunem nimic. Sub asfalt, bătrânii mormăiau, îşi strânseseră mânia de un secol, în cartierul ăsta. Mânia era sucul acestor străzi.

Am repetat:

– O să mă gândesc.

Apoi am plecat. MacDou m-a îmbrăţişat – „Frate" – şi mi-a întins un mic dromader din ceară de albine.

5

Vagabondam de ceva vreme prin ploaia fină când mi-am spus că soluţia era să merg să-l văd pe Marele Danone. Dar ezitam. Danone era sfântul patron al locului, bossul din 18. În Coasta de Azur, altădată, el fusese măcelar. Făcuse o alianţă între taximetrişti şi măcelari şi înfiinţase un sindicat tribal. Brutarii din Abidjan îşi vărsau şi ei obolul. Farmaciştii plăteau. Băieţaşii care vroiau să facă afaceri pe la colţuri, dădeau banul. Era înainte de nebunia din Gbagbo, o epocă apusă. Un iz de sânge plutea în jurul lui Danone: dacă erai măcelar, ecarisor sau vânzător de maţe, îi erai prieten. Trebuie să fi rămas ceva în aer, dinspre Villette, chiar dacă abatoarele fuseseră rase acum douăzeci de ani. Toate aceste valuri de sânge, trebuie să fi lăsat urme, neapărat.

Danone avea înfăţişarea unui tătic liniştit, mereu îmbrăcat cu o vestă de piele şi cu un şnur la gât. Chipul său rotunjit, uşoara calviţie, indicau un bărbat calm, poate funcţionar vamal. La prima vedere ai fi zis că lucrează probabil într-un birou. Fals. Fiindcă se vorbea în cartier că Danone s-ar fi plimbat trei zile cu maxilarul unui adversar, decupat cu grijă şi dezosat, în buzunar. După trei zile, ciumpăvitul murise, cu limba atârnându-i pe piept, cu omuşorul uscat, cu sternul negru de sânge închegat.

De la Goutte-d'Or până la piaţa Olive, marele Danone era preşedintele.

Preşedintele Oamenilor de Sare.

Când am trecut prin faţa comisariatului, puştii algerieni o asediau pe brutăreasă, alături. Numărau bananele chimice, căpşunile acid pur, gumele scurse sigur de la Cernobîl. Pentru un sfert de euro, aveai dreptul la o dubioşenie de dulciuri necomestibile, dar delicioase. Nu departe, terenul viran cumpărat de

societatea economică mixtă, Zena, sfârşise prin a se transforma într-o mlaştină. Se mai vedea tapetul pe pereţi, fragmente de bucătării, pardoseli sărăcăcioase. Ezitam. Să fie sau să nu fie Danone? Un metis întunecat, cu aerul rătăcit, a intrat alergând în comisariat strigând: „N-ai o ţigară? O ţigară?" L-am auzit pe inspectorul Galichat slăbănogul, răspunzând cu un urlet: „Ce e aici? Tutungerie?"

Trebuia să-l protejez pe MacDou şi să-l găsesc pe Gavian.

Pe deasupra, morţii de pe Strada Myrha, fără rotule, fără pumni, dansau în mintea mea.

Oamenii de Sare veniseră din marile câmpii subsahariene. De unde, exact? Nimeni nu ştia. Timp de secole, ei controlaseră traficul de sare şi de mirodenii, în caravane, la tejghele, în casele de schimb. Un lighean de sare făcea cât cinci sclavi, cândva. Oamenii de Sare stăpâneau cu o mână de fier regiuni întregi. Acolo, şefii precum Danone învăţaseră că în Africa un singur lucru era respectat: moartea subită. Cruzimea e o şcoală. Există o universitate pentru asta. Oamenii de Sare o inventaseră şi apoi o exportaseră. În Chapelle ţineau drogurile, femeile şi taxiurile. Când Danone îşi punea djellaba sa ca şofranul peste vesta de piele, toată lumea ştia că pleacă la război. Măcelarii trăgeau obloanele, cei care dezosau furnizau mâna de lucru. Când Danone se întorcea brăzdat de şiroaie lungi de sânge şi cu un zâmbet cumplit, strada îşi intra din nou în ritmul său normal. Apoi Danone se ruga la zeul Sării, Scânteietorul.

În deşert duşmani erau negustorii de sclavi. Erau războinici infernali, nomazi încărcaţi de amulete: Oamenii Oamenilor. Uneori începeau războaie feroce cu cei ai Sării. La Goutte-d'Or, acolo unde metroul făcea să vibreze ferestrele, Oamenii Oamenilor aveau câteva străzi ale lor. Şi urcau. Erau ambiţioşi.

A apela la Danone, era ca şi cum aş fi vrut să zdrobesc cu barosul o furnică. De când o descoperisem pe nepoata sa, ascunsă într-unul dintre dulapurile şcolii primare de pe Strada Suez, într-o duminică, măcelarul ţinea mult la mine. Beam cafele împreună.

Trebuie spus că tipului care îi sugerase micuței să se ascundă într-un dulap, sperând ca mai târziu să o ia la el acasă, nu-i fusese prea bine. Fusese găsit cadavrul pedofilului, dar nu și mâinile lui. Rămăseseră în buzunarele lui Danone. Timp de trei zile. Apoi tipul murise.

În capătul străzii, CRS[1] făcuseră un baraj, chiar în fața școlii. Mașinile, oprite, străluceau sub ploaie, care le dantela capotele cu o brumă caldă și subțire. Un tânăr gradat cu pelerină de ploaie verifica hârtiile, se mișca fără grabă, compara taloanele de asigurare cu talonul de înmatriculare. Părea în vizită, sigur pe poziții, în posesia acestui trotuar ud. Toată brigada părea că vine dintr-un alt cartier, de pe altă planetă. Pentru bărbații răspândiți peste tot, fiecare chip părea suspect, la fel fiecare mașină. Un grec gras, care își căuta permisul, tuna și fulgera. Când am ajuns în dreptul barajului, un CRS mi-a făcut semn:

– La rând.

Am încercat să-i explic că eram din cartier.

– La rând! Gura, negriciosule!

Am tăcut. Furia îmi prinsese creierul ca într-o mengină. Am mers înainte.

– Aș vrea să trec.

Alți doi cu cizme și căști s-au apropiat. Unul dintre ei, cu picioarele strâmbe și care mesteca o gumă, m-a măsurat din cap până-n picioare:

– Facem pe nebunul?

– Nu, aș vrea să trec.

– Ă? Și actele?

Spumegând, am ridicat mâna să-mi iau portofelul. Impermeabilul meu, ciuciulete, mi se lipea de coapse. O picătură de apă mi s-a scurs pe spate. Abia mi-am strecurat mâna în haină, că polițistul cu picioare strâmbe m-a lipit de zidul școlii primare.

[1] CRS = Compaguies Républicaines de Sécurité, forțe aparținând Poliției franceze, cunoscute în principal pentru rolul lor în stăpânirea mișcărilor de stradă. (n.red.)

Mă întrebam dacă deviza din spatele meu, Libertate, Egalitate, Fraternitate avea să mi se imprime între omoplaţi.

– Atenţie, fără gesturi suspecte! Te mişti, ai dat de necaz, ai înţeles, bronzatule?

Nu înţelegeau nimic. Niciodată. Aveam culoarea de piele care nu trebuia, un aer care nu plăcea, aveam lepră iar diagnosticul era mereu unul: delictul de a exista.

– Unde locuieşti?

– La vreo sută de metri de aici.

– Unde? Într-o nişă?

Oamenii priveau de departe şi treceau. Era bine să nu întârzie prea mult pe acolo. Picioare Strâmbe îmi pipăi buzunarele. Încercam să rămân calm, dar tot corpul mi se împotrivea. Îmi simţeam respiraţia sacadată, inima pompând, am strâns din pumni. Poliţistul observă. Se dădu cu un pas înapoi şi puse mâna pe armă, la centură.

Grecul din spate tăcuse. Motorul unei maşini se îneca. Nu se mai auzea decât acest zgomot regulat şi banal al ploii fără sfârşit, pe o stradă anonimă. La picioarele mele se mărea o baltă gri şi murdară. CRS ridică tocul pistolului, deschise capsa.

Scoase arma, cu ură şi mi-o împinse cu violenţă în burtă. Auzii, cu respiraţia tăiată:

– Deci opunem rezistenţă, tâmpitule?

Făcu un pas înapoi ca să se bucure mai mult de privelişte. În timp ce ridica patul pistolului, se auzi o trosnitură. Se aplecă înainte, îşi duse mâna la nas. Arma îi căzuse pe jos. Printre lacrimi îl văzu pe Rector, cu puşca în mână. O lovitură de pat de puşcă drept în nas, în general temperează ideile tâmpite. Ceilalţi CRS îl recunoscuseră pe Rector. Se mulţumiră să-l sprijine pe Picioare Stâmbe.

Brusc, strada se trezi la viaţă. Se auzeau ţipetele copiilor, apa din rigole, torsul motoarelor. Julien Rector înaintă. Îl privi pe Picioare Strâmbe, arma, pe grec, şirul de maşini. Spuse simplu:

– Lucrează pentru mine.

Trecu de baraj. Şi eu. Un CRS îmi strecură:

– Pe curând, maimuţoiule.

Eram cam ameţit. Mai degrabă de revelaţia furiei latente a prietenului meu decât de lovitură. De unde atâta violenţă la el? Nu-l recunoşteam. Ajunşi în capătul străzii, Rector îmi spuse simplu:

– Nu te supăra, Max. E un tâmpit. Toţi ne-am dat jos din copaci.

Părea satisfăcut inspectorul. Urma să plece iar spre Chapelle. În faţa magazinului de sandvişuri al turcului, se opri:

– Ah, uitasem, Max. Fii atent. Sétubal ar fi încântat să te ardă. Ne-o spune la tot pasul. I-ar face plăcere. Pe duminică, pentru biciclete, nu? Mergem la Meudon? Adu-mi aminte mai târziu. O să am veşti de la balistică.

Dispăru. S-ar fi zis că patina pe neoanele pe care apa de pe trotuare le reflecta. M-am liniştit.

Cartierul parcă era pe cale să se topească, sub ploaia asta.

Am mers să îi cer ajutorul lui Iuri. Părosul cunoştea fineţurile dreptului, scăpările legislaţiei, competenţele serviciilor administrative. Fiindcă se plictisea în bârlogul lui, citea Dalloz. Dar rus fiind, ştia că legea nu regla totul şi că o grenadă sub pernă putea să convingă un adversar recalcitrant. Ar şti să-mi spună cum să îl abordez pe Gavian. Am pornit aşadar spre Iuri Preţ Special, încă iritat de CRS. Pe drum, am observat că faţada marii clădiri a Gaz de France, construită în 1990, începea să se fisureze. Spiralele se dezlipeau, spărturi mici se încrucişau pe faţada fără ferestre, plăcile de marmură începeau să aibă joc. Trotuarul din faţa clădirii se afundase cu câţiva centimetri, în mici valuri destul de decorative, dar enervante pentru cărucioarele tăticilor de familie care cărau cutii de conserve la sediul bebeluşului. Mama, în general, mergea mai în urmă cu cei doi copii în spate.

Indicatorul „staţionarea interzisă", din faţa GDF, se aplecase ca sub o pală de vânt. Pălămida creştea până la gleznă. Era neobişnuit iarna. Acolo, dedesubt, solul era vascularizat, cu un mare conţinut de azot, pe un soclu de calcar. Toată această clădire se odihnea deci pe o bulă de calcar, un fel de pungă goală,

înconjurată de coloane de cretă. Calea ferată, puţin mai departe, provoca vibraţii subterane, care se propagau precum valurile mării. Inginerii SNCF, în 1990, nu prevăzuseră TGV-urile Paris-Lille, Eurostar. Frecvenţa ondulatorie era mai strânsă, mai densă, mai vibrantă. Blocul GDF avea să aibă probleme în curând. Poate că rozătoarele, *Rattus rattus*, puseseră şi ele umărul săpând tunele. Rattus nenorociţi. Ne vor învinge pe toţi, Oamenii de Sare, Oamenii din Paris, Oamenii din Istanbul, oamenii de peste tot. Aşteptând verdictul, GDF se clatină. Când Arbesier îmi cere să fac constatarea – „Domnul Mpétigo, domnul Mpétigo, faceţi constatarea" – acestea sunt aspectele pe care trebuie să le analizez. Constat, după cum mi se cere. În general, după catastrofă. Câteodată vorbesc despre asta înainte, într-un mic articol din *Trezirea lui 18*. Apoi, catastrofa oricum se produce, în indiferenţa generală. După aceea devine subiect de conversaţie la Idéal Bar, cu Amar.

Deasupra, norii alergau din ce în ce mai repede. Mi-am spus că urma să înceapă vântul. Apoi, că mi-ar plăcea să mă duc până la spital. Mă simt bine acolo să iau prânzul, să nu fac nimic. Merg adesea pentru câteva ore, îmi iau concediu de la viaţă, când creşte pofta de alcool.

Un nor rotund era în frunte. Mai avea un pic şi depăşea Gara de Nord.

Faţada lui Iuri Preţ Special, dincolo de postul de poliţie, era prăfoasă. O lumină galbenă se scurgea de-a lungul ei în meandre leneşe, până pe trotuar. Iuri probabil că citea, mânca varză cu metresa lui, o menajeră ucraineancă zdravănă. Am fost să cumpăr un ziar: ofensiva americană, la Bagdad, era la ordinea zilei. În clipa aia am auzit focul de armă. Metisul negricios apăru pe trotuar cu părul plin de sânge. Se prăbuşi repetând: „o ţiga...". Am văzut că îi lipsea partea din stânga a cutiei craniene şi că osul parietal era dezgolit. Balta de sânge de pe pământ creştea.

6

Își privea chipul în oglindă. Mai ales ochii. Ochi de junglă, își spunea. Părăsind pensiunea Duroux, unde se adunaseră în acea seară prietenii camerunezi și câțiva zairezi, fusese pe Strada Poulet, apoi o luase spre Piața Dejean. Acolo, în mirosul de fructe mucegăite, încercase să scape de chemările presante ale câtorva negustorese de culoare care ofereau produse miracol. „Pielea ta va fi albă! Albă!" spuneau ele. El nu vroia să se albească, să se otrăvească de la minunile lor. Nu vroia alb în viața lui. Ci foc. „Vreau foc", murmură el.

În fața hotelului Europa era un teren viran, un mic pătrat prins între zidurile unei măcelării musulmane și ale unei pescării. O apă murdară curgea pe mijlocul străzii, mașini claxonau. La stația de metrou Château Rouge, aștepta mașina CRS. Ce aștepta? Să iasă clienții de la Kentucky Fried Chicken ghiftuiți cu pui ultrafript? Să fâșnească micii dealeri din gura metroului și să-și cumpere ziarul de la Bernal, vânzătorul de ziare blazat? Să mănânce primăria acest iarmaroc?

„Vreau foc", repeta el. Pe micul teren viran, fusese o clădire putredă. Șase etaje, două ferestre pe etaj, o scară și șase pivnițe. Construit la sfârșitul secolului al XIX-lea, de Eugène Pottier, autorul versurilor Internaționalei. Era în ghiduri, citise asta în Trezirea lui 18, *ziarul cartierului. Clădirea servise drept bârlog pentru drogați, aurolaci, terminați. Poliția nu avea acces aici. Vreun polițist de proximitate aventuros risca o lovitură de cartof cu lame în față sau în cap. Anii trecuseră, iar ferestrele se spărseseră. Douăzeci de metri mai încolo se afla biroul electoral al UMP[1] cu fotografia lui Berduis, primarul, în vitrină. Treizeci de metri mai încolo, șantierul societății economice mixte Zena. La intersecție, chinezii puseseră mâna pe supermarketul negru. Avea să se construiască un turn aici.*

[1] Uniunea pentru o mișcare populară, partid de dreapta și centru-dreapta în Franța (n.red.)

Doi haitieni discutau pe trotuar, negociind un BMW nou, şi bând din când în când câte o înghiţitură de rom Barbancourt. Buruienile creşcuseră pe această bucată de pământ rătăcit, împuţit de timp şi de oameni şi unde clădirea Pottier arsese în ianuarie trecut. Crack, fără îndoială. Bunăvoinţa divină, desigur. Fuseseră trei morţi. Ancheta fusese sumară.

Ceva teribil îl mâna pe bărbat. O furie de sclav, poate. Uneori simt sub piele furia asta, mii de puncte de foc care mă devorează. Simt acele astea care mi se înfig în carne, care fac sângele să curgă precum cuiele lui Iisus, în timpul procesiunii Saint Sang. „Muerte", murmură el.

Încetă să se privească în oglinda farmaciei şi trecu strada.

În cartier, poliția făcea figurație. Din când în când, se puneau amenzi pe parbrizele mașinilor care staționau pe pod, apoi, câteva Renault-uri ale Poliției treceau noaptea împrăștiindu-i pe cei care se încăierau. Uneori, Sétubal, flancat de Rector și de Galichat, făcea turul arondismentului, strângând mâna patronului de la bistrou, a farmacistului și a directorului Solo Prix. Adjunctul primarului, o stârpitură pe nume Alain Grizbec, îi însoțea cu un zâmbet mieros. La comisariat, plantoanele le răspundeau tuturor solicitanților, cu un sistematic „Așteptați". Furt de card bancar? Așteptați. Ușă spartă, lovitură în față, rulotă furată, casă spartă, câine părăsit, probleme cu asigurarea? Așteptați. Întotdeauna se aștepta, la Sétubal. La sfârșitul zilei, comisarul îi primea pe păgubiți mângâindu-și obrajii ciupiți de vărsat și aranjându-și cravata neagră. Părea îndoliat. Spunea: „Aveți răbdare", și le întindea un formular al administrației. După el, ai fi putut aștepta răbdător iertarea păcatelor completând chestionarul K23 de hârtie roz, autocopiativă. Sétubal nu înțelegea nimic despre cartier: el trăia la Malakoff, în periferia sudică, aproape de piscina municipală. Era deci un străin. Rector avea pentru el un dispreț abia disimulat. Doar era fiul lui Aubelin Rector, vicleanul jucător de domino.

O sticlă se sparse la picioarele lui Sétubal. Mă privi.

– Ce căutați aici?

M-am ridicat. Am arătat spre cadavru.

– El ar trebui întrebat.

– Liber.

Avea un ton de circumstanță: glacial. Galichat, în spate, schiță un gest cu chiștocul.

– Haideți Pétigo, nu rămâneți aici. Treaba se încinge. Cărați-vă.

– Mpétigo.

– Pétigo, Bétigo, Fétigo puțin îmi pasă. Fă-ți de lucru în altă parte.

Oamenii se apropiau. Aveau chef să vadă dar, fiindu-le teamă în același timp să nu se vâre într-o treabă murdară, care să-i coste

permisul de şedere. O rumoare surdă şi neplăcută, ca un miros de ars, se răspândea. Un negru mare, cocoşat, mă întrebă:

– Ce i-au făcut?

Repetă:

– Ce i-au făcut?

În jurul nostru mulţimea începea să mormăie. Cercul se strângea. Galichat, galben la faţă, deja telefona. În cinci minute, maşinile comisariatului din Stalingrad aveau să ajungă. Alte sticle se sparseră pe macadam. Ca nişte spectatori magnetizaţi, riveranii se înghesuiau. Câţiva, enervaţi, strigau. Din Piaţa Assommoir, din Strada Poissonière, de la Chapelle, se vedeau venind amărâţii. Era un val puternic, un fel de comunicare subterană: uciderea unuia de-al lor, de către un poliţist, era o ofensă la adresa tuturor. O excitaţie de rău augur răbufnea, trecând de pe un chip pe altul, atrăgând portarii şi vânzătorii de mărunţişuri. Chinezi, cubanezi, ucraineni, africani, toţi se uneau în furie. M-am întors. Cu coada ochiului l-am văzut pe Iuri coborând grilajul. Făcea bine ce făcea, Părosul. În fine, mi-am zis, mai bine mă duceam la spital. Iuri mă aştepta. Îmi făcu semn de departe. Îndreptându-mă spre RER, am remarcat un puşti în trening Adidas. Cu picioarele în papuci brodaţi, trecu pe lângă mine şoptind: „Du-te la micul Salivă." Când m-am întors, puştiul plecase deja.

De departe, mulţimea părea mai compactă, mai densă.

Chiar înainte să ajung la înfundătura RER, am cumpărat ziarul. O nevoie puternică de a bea un pahar de whisky mă cuprinsese. Un pahar de vin alb ar fi ceva. Privii la *Tout va bien*[1], unde obişnuiţii localului îşi sorbeau Ricardurile şi refăceau lumea, care chiar avea nevoie de aşa ceva. Am simţit că cineva mă trăgea de mânecă; era Djondjon.

– Ce faci, Max?

– Bine. De unde vii, Djondjon?

– Am făcut cumpărături pentru domnu' Goldsinger. Îmi dă mici treburi de făcut. Îmi place. Suntem mai mulţi.

[1] Totul merge bine – în limba franceză (n.red.)

Așadar Goldsinger avea o rețea de curieri? Vestele, pantalonii, sacourile le livrau Djondjon și prietenii lui? Puștiul, serios, mă privea. Nu pleca. De jur împrejur se revărsa mulțimea care venea dinspre Gara de Nord. Un val continuu de oameni măturа strada. M-am așezat pe bordura de piatră, lângă grilaj:

– Ce e, Djondjon?

– Nu știu, Max. Oamenii pe strada noastră, se bat nasol. Poliția a omorât pe cineva. De ce s-a... dacă... dacă...

– Așa e de rău?

– Da. Mi-e frică, Max. Mi-e cam frică...

Am stat pe gânduri o clipă. Cum să-i explici asta unui copil?

– Dacă eu lovesc pe cineva, așa, fără motiv, e o afacere între mine și el. El va fi furios, va fi supărat pe mine, dar ar rămâne între mine și el. Acum, închipuie-ți că fiecare locuitor din cartier a fost lovit. Sau amenințat. Sau băgat la închisoare. Ai văzut asta, nu?

– Da, sigur!

– Nu ai bani, vara e prea cald, iarna prea frig. Știi că așa va fi mereu și pentru copiii tăi la fel. Întreabă-l pe tatăl tău și vei vedea. Amar îți va spune. Îți tot spui că se va termina, că nu vei mai avea necazuri, dar nu va fi mai bine. Înțelegi, nu?

– Sunt superfurios.

– Vezi? Hai, întoarce-te.

– De asta sunt oamenii supărați?

– Da, de asta.

– Atunci, trebuie să ai pistoale, nu? Ca M. Goldsinger. M-a pus să duc...

Djondjon tăcu brusc. Fusese la un pas să trădeze încrederea clientului său. Un curier bun nu spune niciodată nimic, asta e regula. O știa. Gânditor, Djondjon se întoarse. Din fața stației de autobuz, aproape de magazinele pakistaneze, îmi făcu cu mâna înainte să se piardă în mulțime.

Am luat ziarul. Sarkozy inaugura noul centru de poliție la Célestat, iar gaura din stratul de ozon ajunsese la treizeci și cinci de milioane de metri pătrați. Prețurile creșteau. George W Bush

începea campania pentru anul următor. Micuţul Salivă era dealer pentru tipii şic. Clienţii veneau în Mercedes-uri, la ora două dimineaţa, când noaptea stingea cafenelele. Sub arcadele metroului, fără a coborî din maşini, vizitatorii îşi primeau micul pachet din mâinile unuia dintre puştii lui Salivă, care angaja o armată întreagă de ţânci. Livrarea o dată efectuată, clienţii se întorceau la barurile lor de noapte luxoase şi la existenţele lor butaforice, sub zecile de afişe din care primarul Berduis şi adjunctul său Grizbec surâdeau calmi. Aveam vag impresia că sunt observat. Nu era totuşi multă lume pe linia Villejuif. Dincolo de geam, periferia defila. Ironia situaţiei nu îmi scăpă. Sétubal mă însărcina să mă informez în secret despre morţii de pe Strada Myrha pentru a împidica inflamarea cartierului, dar cartierul totuşi se inflama. MacDou îmi cerea să aranjez afacerea cu Igiena şi nu ştiam de unde să încep. Unde era Gavian? Juan Lorca ştie probabil câte ceva. Lorca, avocatul asociaţiilor riveranilor SNCF, jucătorul stângaci de pocker, cinefilul înrăit. Lorca, prietenul. Aveam să merg la el de dimineaţă. Între timp, aveam nevoie să fac un popas la nebuni.

Am coborât la Villejuif. Un negru mare, cu ţeasta rasă, citea ziarul în fundul vagonului, mişcând din buze. I se vedeau gingiile albastre. Pe peron, neoanele pâlpâiau. Eram deci în Paris, eram în zonă.

8

– Bună ziua, domnule Mpétigo.

Cel puțin, el îmi pronunța bine numele. Sub șapca sa neagră de portar, părea un pic dezorientat. Alcoolul îl dăduse peste cap pe Victor. Ne întâlnirăm la centrul Alcoolicilor Anonimi, cu zece ani în urmă, aproape de spitalul Boulegron. Mai târziu, Victor își găsise de lucru acolo și ne vedeam în fiecare săptămână când treceam să beau ceai, să ascult confesiunile unuia sau altuia, să îmi povestesc viața. Bună ziua, mă numesc Thierry și sunt alcoolic... Bună ziua, mă numesc Nathalie și sunt alcoolică. Bună ziua... Norbert... Bună ziua... Juan... Litania continua ore în șir. Scaunele deveneau dure. Fiecare zi care trecea era o victorie. Aveam toți motive bune să bem Johnny Walker, pinot gris de Boulaouane, beaujolais țărănesc, Pernaud pur, rom Négrita, porto Sandemans, vin tare de Alsacia, calvados de Caen sau vodcă. Drept e că am fi băut orice, benzină de 98 sau alcool pur, ca să oprim tremurăturile. La Boulegron se tremura pe cinste. Suficient cât să producă un seism de 8 grade magnitudine. Pereții spitalului s-ar fi fărâmițat. Ceea ce pentru noi nu ar fi schimbat nimic. Sufletul nostru era deja la pământ.

Victor a ridicat bariera și eu am intrat în curtea așezământului psihiatric Villejuif. Dincolo de pereții înalți puteai zări pădurea. Mai rămăseseră câteva frunze ce străluceau sub ploaie.

Curtea era gri, mărginită de colonade din cărămidă. Câțiva pacienți se plimbau pe aici, cu aerul absent, în haine fără nasturi. Nasturele e periculos pentru nebuni. Poate fi mâncat, înfundat în urechea altuia, șlefuit până devine tăios, poate fi șlefuit și pus în mâncare, pe scurt, la Villejuif, e fără nasturi. Cei trei platani care creșteau din gudron erau triști. Un orologiu

Napoléon III oprit de multă vreme, domina curtea. Un bărbat în geacă bleumarin, într-un colţ, îşi freca unghiile de betonul zidului.

Am luat un scaun pliant de lângă biroul infirmierelor şi m-am aşezat sub colonadă. Aici nu se petrecea nimic, niciodată, ceea ce era bine. Nebunii periculoşi erau izolaţi, nebunii medii în ţarcuri, nebunii calmi munceau. Doar nebunii tranchilizaţi bine de tot se plimbau prin curte. Plutea un miros fad de cretă. În fiecare săptămână îmi iau prânzul aici, singur, pe o masă de campanie. Mi se dă jambon, piure, un pahar de apă minerală, uneori o sardină şi o portocală. Liniştea domneşte. O linişte de moarte. Nimeni nu îmi vorbeşte. Privesc ploaia, dacă plouă, alteori umbrele decupate de soare, rândunicile sau porumbeii, dacă îndrăznesc să-şi facă numărul. În acea zi, nu era nimic.

Villejuif, e paradisul meu. Medicul şef, Toscano, îmi permisese cândva această intruziune şi rămăsesem. Uneori trecea pe acolo şi îmi făcea cu mâna. Se auzea o maşină, un camion, podelele scârţâind, apoi nimic. În duminicile de august îmi citeam ziarul aici. Îngrijitorii treceau în toate părţile, cu găleţi şi cârpe groase pentru spălat mozaicul. Lumea, cu şobolanii şi masacrele ei, rămânea afară.

Aici, la aşezământul psihiatric Villejuif, am revenit la viaţă. Aveam nevoie de asta. Cu zece ani mai devreme, eram în plină noapte, noaptea adevărată cea care zgârie şi sfâşie. Cu capul vuindu-mi, cu dinţii stricaţi, mâinile cuprinse de agitaţie. Aveam coşmaruri, ură, spaime. Aveam şi motive. Am rămas.

– Iată.

Infirmiera tocmai îmi lăsase farfuria pe masa de campanie. Am desenat striuri în piure cu furculiţa. Era interesant. Juan Lorca ar putea, fără îndoială să-mi spună câte ceva despre Gavian. De câteva zile, mai multe restaurante se închiseseră în cartier: La Riviera, o pizzerie turcă şi Justin de Marseille coborâseră pavilionul în iunie. Apoi Kasimir luase foc. Nu mai rămăsese decât gudron topit. Poliţia spusese că focul izbucnise în instalaţia electrică, dar am aruncat şi eu o privire: incendiul începuse aproape

de uşă. Urma incendierii era foarte vizibilă, pe planşeul de beton. Benzină, fără îndoială. Îi împărtăşisem îndoiala lui Juan, care constituise un dosar şi îşi reprezenta clienţii la tribunal. Patronii de la Kasimir o ţineau moartă cu teza neajunsului electric. Juan îmi ceruse, oficios, părerea. I-am spus: „Întâmplarea nu are nimic de a face." Îşi plecase capul, îşi aranjase părul cărunt şi zâmbise. Îi ştia pe toţi, din arcanele birocratice. Dacă ar fi cineva care să ştie ceva despre Gavian, ei bine, acesta ar fi Juan.

Când m-am ridicat să plec, Victor s-a apropiat. Avea obraji supţi, privirea rătăcită. Am simţit un iz de pastis. Poate că băuse doar o infuzie, un strop de lichior de anason. Dar poate că nu. M-a întrebat:

– Cum mai merge?

– Ca vremea. Aşa şi aşa.

– Şi prietenul nostru avocatul? Ce mai face?

– Chiar vreau să trec pe la el. E bine.

– Nu mai vine la întâlniri. În fine, nu l-am mai văzut de mult timp.

– A scăpat. Şi pe urmă, ştii, Victor, de când are o logodnică.

– Are logodnică? Asta e bine. Se însoară?

– Nu ştiu, Victor. Trebuie să plec.

– Să îl salutaţi din partea mea, domnule Mpétigo. Şi vă spun: pe săptămâna viitoare.

Părea mulţumit. M-am întrebat vag de ce, înainte să iau din nou RER-ul.

Juan Lorca îmi servise mult timp de şerpaş. Fost alcoolic, dezintoxicat înaintea mea, el mă asculta, mă sfătuia. Deviza lui era: „O dată pentru totdeauna." Locuia deasupra bistroului care dădea spre Strada Saint-Bruno, în faţa scuarului cerşetorilor şi a bisericii imigranţilor. La bistroul *La Cei Trei Fraţi*, l-am găsit cu un teanc de dosare în faţă. La biserică nu ar putea lucra: „Aş avea impresia că îmi citeşte cineva peste umăr"

Aşezat pe bancheta din fund, sub marea oglindă scorojită, îşi deschise larg braţele. Cu stiloul în mână, cu procesul verbal al audierii în faţă, avea un aer foarte profesional. Cu părul albit

la tâmple, cu tenul mat, avea totul dintr-un hidalgo seducător din filmele hollywoodiene. Chiar un pic mai reuşit decât un Antonio Banderas mai vârstnic. Nici nu-şi dăduse osteneala să-şi scoată impermeabilul. Făcu un gest care cuprindea cafeneaua, cerul, ceaiul pe care îl bea şi pe cei doi vagabonzi, de pe banca de afară. Zâmbea:

– Arriba la Revolución, Max!

– Aşa-i, arriba, arriba. Merg afacerile, justiţia?

– Merg prea repede. Şi nu în direcţia bună, Max

Mă invită să mă aşez în faţa lui, măturând dosarele cu dosul palmei.

– Dacă am...?

– ...mânca? Nu, Juan, am mâncat deja. Dar o să mă uit la tine cu plăcere. O să beau...

– Beaujolais? Rece?

– Mor de râs, Juan. N-am mai băut o picătură de otravă de vreo mie de ani, şi eşti primul care o ştie. Nu, un ceai de mentă merge foarte bine.

La Trei Fraţi era o minciună. Cât despre fraţi, nu erau nici unul, nici doi, nici trei. Actuala proprietăreasă, Normandie, se născuse la Casablanca şi păstrase firma barului, din lemn de nuc îmbrăcat în alamă. Despre restul, ea nu avea nici cea mai vagă idee. Cine erau cei trei fraţi de altădată? În bubuitul căii ferate din apropiere, trecutul se evaporase. Nu mai rămăsese nimic. Aici, oamenii veneau de undeva şi plecau altundeva. Tranzitau. Casele se prăbuşeau, luau foc sau erau fărâmiţate cu lovituri de târnăcop şi un nou oraş renăştea, fără încetare.

În tavan, mulaje ciudate cu îngeraşi goi, înconjurau sala. Fraţii aveau idei năstruşnice, pentru bistrou. Normandie veni să mă salute.

– Salut, Max Mpétigo. Salut, Juan Lorca.

– Salut, Normandie.

Ca de obicei, părea indispusă. Slabă, cu părul vopsit cu henna, cu pomeţii ascuţiţi, ochii strălucitori, ea funcţiona cu pastis-calva şi cu nicotină. Fuma o sută douăzeci de ţigări pe zi. Nimeni nu-i ştia numele de familie, în schimb ea îşi interpela clienţii pe

numele lor complete. Nu-i mai lipsea mult să le servească și fișa de stare civilă. Juan a întrebat-o:

– Ce ai bun, astăzi, Normandie?

– Limbă cu linte. Îți aduc o apă minerală, Juan Lorca?

– În regulă. Și pentru Max un ceai de mentă. A mâncat deja.

– Ah, Max Mpétigo, am văzut-o pe Martemora. Îți mulțumește.

Am dat din cap. Un curent de aer îmi mătură spatele. Privii pe deasupra lui Juan, în oglinda din perete, plină de fisuri. Doi beninezi stăteau de vorbă la bar. Un negru înalt, ras în cap, intră în bistrou, închise ușa, apoi se așeză și desfăcu *L'Équipe*. Juan Lorca se aruncă asupra coșului de pâine.

– Știi ceva? Îl apăr pe prietenul tău Iuri. Se pare că știe o boabă, de drept, mustăciosul.

– Mustăcios, glumești! E păros ca o pilotă din lână de Pirinei! Când are timp, citește Codul. În magazinul lui, tot timpul are timp. E un fanatic al baroului.

– Știu! Citește dreptul din amuzament... Visez, Max! Spune-mi că visez! De multe ori îmi împrumută cărți, știi..

– Da, cine știe? În fine, are tone de casete piratate. Copoii l-au verificat, de parcă nu aveau ceva mai bun de făcut. E halucinant, nu?

Era indignat. Și eu.

Timp de doi ani, am mâncat fursecuri și am băut ceai ascultându-i pe ceilalți alcoolici de pe Strada Laghouat, nu departe de *La Trei Frați*. În fosta școală, Juan Lorca mă încuraja să uit de alcool. Necazul e că nu te uită el. Priveam la pereții burtoși, izolațiile electrice, poroase, construcția din cărămizi plate, din anii 30. Juan Hidalgo-ul era acolo când aveam nevoie de el.

De câte ori nu-i telefonasem în miez de noapte, să vină la mine? Venea, beam ceai îndulcit cu miere, el vorbea, iar pofta de whisky care mă încolțise se ducea. La început eram puțin reținuți, distanți. Cu MacDou era o prietenie frățească. Cu Juan, era o prietenie de camarazi de luptă. O dată, îl ajutasem într-o afacere veroasă, ceva legat de construcții. El pledase împotriva unui negustor cu amănuntul de pe Bulevardul Chapelle, Frank

Beaubet şi câştigase. Fundaţia imobilului era putredă, expertiza mea o demonstrase. Negustorul trebuise să scoată o grămadă de bani. Apoi Juan pledase împotriva lui Carlos Campionul, unul dintre cei mai mari proprietari din zonă, care se ruga duminica şi frecventa oficinele politice ale UMP. De data asta, Juan pierduse.

O vedeam în oglindă pe Normandie, bându-şi otrava obişnuită. Afară, burniţa se îndesise. Lorca, văzând ce vreme e, şi-a ridicat gulerul automat, apoi şi-a trecut palma peste tâmple, zâmbind trist:

– Ştii ce, Max? Pisica mea, Alias, a murit. Tocmai mi-am dat seama că urna cu cenuşa ei e la mine în maşină de o săptămână.

– Urna cu cenuşa ei?

– Păi, da. Am incinerat-o.

– Şi o ai în portbagaj?

– Îţi pun cenuşa asta într-o urnă cu mulaje *grand siècle*. Apoi pun urna într-o cutie frumoasă de lemn roz. E lemnul pentru cutiile de trabucuri, ştii? Poţi să îl zgârii cu unghia, aşa e de fin. Dar e...

– Drăguţ, Juan, dar, totuşi, la tine în portbagaj!

– Doar nu ai vrea să o pun pe bord, nu? Sau să mi-o atârn de retrovizoare ca un turist italian?

– Da, dar totuşi...

Râdea. Îi plăcea să mă şocheze. Schimbă subiectul.

– Ia spune, Max, ai văzut centrul pentru drogaţi, din Strada Philippe-de-Girard, în spatele Crédit Lyonnais...

– Aşa?

– I-au dat foc.

– Cine?

– Nu se ştie. Se zice că pizzaiolo de alături.

– Şi tu, tu ce ştii?

– O păsărică îmi spune că treaba e împuţită, Max.

S-a lăsat liniştea. Se auzea flipper-ul, într-un colţ, care clinchetea într-o brumă de bumbac. O letargie de iarnă îneca străzile şi oamenii, iar trotuarele umede păreau presărate cu stele

moarte, reflexii ale neoanelor de pe fațade. Juan tăia din limba de vită. Ai fi zis că tăia o cârpă umedă. Reluă.

– O să rezolv cu Alias. Un mormânt mic din cimitirul Montmartre, lângă podul de fier. I-ar plăcea.

– Crezi?

– Da, i-a plăcut mereu locul ăla. E plin de șobolani.

– Juan, hai să-ți spun ceva. Pisica ta e moartă. E arsă. E praf, e Nescafé.

– Nu înțelegi, Max.

Sunt multe lucruri pe care nu le înțeleg. De exemplu, cum poți mânca limbă de vită. Lintea merge. Dar limba...

Intrară doi tipi, în pelerine și căști de șantier.. Au cerut câte o bere. „L-am văzut pe Grizbec, adjunctul primarului. El înțelege cum stau lucrurile...", a început unul, cu un zâmbet de vulpoi lipit pe bot. Celălalt îi făcu semn să tacă. Amândoi aveau pe căști câte un ecuson: ZENA Constructions.

Când am fondat *Trezirea lui 18*, m-au luat de nebun. Nimeni nu-și imagina că poți povesti istoria spițerului din Piața Olive, aventurile lui Dondon Roșcata la Chapelle, în 1869, rătăcirile lui Louise Michel întoarsă din exil, răpirile din Strada Poissonniers, anul trecut, moartea bătrânelor cinematografe, reamenajarea pieței Clichy întreprinsă în 1999, expulzările din Strada Biot. Marile gazometre de pe Évangile dispăruseră pentru a face loc HLM-urilor societății comerciale mixte Zena. Terenurile virane, de-a lungul Bulevardului Ney, adăposteau prostituate poloneze care câștigau treizeci de euro sub poduri, pândind camioanele care veneau din nord. Polițiștii nu mai mergeau acolo. Prea mult drog, prea multă noapte, prea mult vânt, prea mulți șobolani. De aici încolo, era terenul de vânătoare al Oamenilor de Sare. Era mai bine să nu dormi la gura canalelor, acolo unde începeau subteranele fostelor abatoare: aici se descopereau cadavre, fără ochi uneori, din cauza șobolanilor. Fără rotule uneori, din cauza Oamenilor.

Când primăria a început să îmi strecoare mici reclame, am știut că ziarul meu avea să supraviețuiască. În fiecare lună,

Nathalie Bauer, o mână de femeie de la serviciul administrativ municipal, îmi dădea lista clienţilor şi un mic cec. Astfel, între două expertize pentru Arbessier sau pentru o colaborare, îmi redactam articolele. Într-o zi, aveam să povestesc despre peşterile de sub străzi, şvaiţerul din subsol, creta roasă de apele de infiltrare. Aveam să spun cum cartierul era aruncat peste un hău, ca o plută. Aveam să scriu: „Mă numesc Max, iar cartierul se scufundă." Poate că Sacré-Coeur şi Strada Myrha aveau să plonjeze până în centrul pământului.

Dispariţie sigură, genune fără fund, cariere de var, case înghiţite, locuitori, canlizări, curticele, portari.

Societatea de comercială mixtă Zena cumpăra tot. În faţa unei limbi de vită tocmai aflam că adjunctul primarului, Grizbec, „înţelegea cum stau lucrurile". Pe scurt, că plicurile circulau.

M-am gândit din nou la MacDoudou.

– Ia zi, Juan, ştii un tip pe nume Gavian?

Lorca m-a privit de parcă i-ar fi stat un os în gât. Din câte ştiu, limba de vită nu are oase. Cel puţin aşa cred.

Juan a spus:

– Da, am auzit de el.

– Şi...

– Şi, lasă-mă să vorbesc, la naiba. Se ocupă de siguranţă, în cartier, ceva de genul asta...

– Igienă.

– Da, asta e: Igienă. Nu mai spune. Nici el nu ştie cu ce se mănâncă. E serviciul cel mai împuţit din zonă. Băieţii se mulţumesc să treacă, să noteze şi să încaseze.

– Şi Gavian?

– Se spune că e cel mai dur. Unul dintre clienţii mei a avut de a face cu el, acum doi ani.

– Şi ce s-a întâmplat?

– Dosarul a îngheţat. La sticleţi, dosarul a aterizat pur şi simplu la gunoi. Mă întreb dacă prietenul tău Rector...

– Nu e genul, Juan.

– OK, OK. Nu e genul nimănui. E bună, lintea. Vrei?

– Nu, mulțumesc, Juan. Fă un efort.

– O să mă uit prin dosarele mele. Ca să-ți fac pe plac.

– Asta este, fă-mi pe plac. Mănâncă și tu chestii comestibile. Merengue, paella, chestii de la tine, ce naiba.

Părinții lui Lorca veniseră din Spania în 1939. Amândoi aveau părul alb și detestau la fel de mult dictatorii. Și nedreptatea. Juan se făcuse avocat, logic. O dată pe săptămână își punea o cămașă neagră, un pantalon negru, șosete negre și o frumoasă haină neagră și mergea să joace poker cu prietenii lui. Se credea într-un film, regele cool-ului. Nu pierdea întotdeauna dar, de obicei, da. Era un foarte prost jucător de poker. Din fericire, mizele erau mici. Am văzut în oglindă că sala se golise. Juan își împinse farfuria. Privirea i se aprinsese.

– Îți amintești de mica daneză, Hannah, de care ți-am vorbit? Venită pentru un schimb de experiență prin Eurojustice? Ți-am vorbit despre ea. Acum două zile mâncam împreună niște ostropel de vânat...

– Ostropel, îmi aduc aminte. Unde era?

– La braseria de la Gara de Nord. Cred că m-am îndrăgostit. Rău.

– Crezi sau ești sigur?

– Sunt sigur, Max. Sigur. Ai remarcat?

– Ce?

– Purtăm impermeabile la fel.

– Mă copiezi, asta e tot.

– Hei, hai să facem schimb de locuri. M-am săturat să privești oamenii în oglindă. Mă deranjează.

S-a ridicat și și-a împins farfuria spre mine. Am profitat să o șterg spre toaletă. Juan mi-a luat locul.

– Curentul, înțelegi?

Înțelegeam. Era un obicei de-al lui. Se așeza la restaurant și, imediat, cerea o masă mai bună. Apoi prefera alta. Uneori se întorcea la prima, după ce îl înnebunise pe șeful de sală. Ritualul era bătut în cuie. Când ieșeam să mâncăm, toți chelnerii dispăreau. Nimic nu mă surprindea la Juan Lorca. Nici măcar indecizia lui. *La Trei Frați*, nimănui nu-i păsa de aceste manii.

Am aruncat o privire în sală. Într-un colţ, cei doi beninezi îşi continuau dezbaterea nesfârşită, iar negrul mare şi chelios citea *L' Équipe*. Intrând în colţişorul care servea de cabină telefonică şi de toaletă, privirea îmi coborî asupra crăpăturilor de deasupra scurgerii. La Normandie, totul părea că se clatină, dar rezista. Clădirea era din piatră de calcar. Indestructibil. După casele Pottier. Va mai rezista câteva secole. Mi-am dat cu puţină apă pe faţă. O clipă am avut impresia că atinsesem suprafaţa unui lac. Zgomotele erau înfundate, rumoarea de afară ajungea ca prin vată. Chiar şi trenurile păreau în altă parte, departe, la Poto-Poto sau în Andaluzia. Mi s-a făcut chef de soare. Şi să o văd pe maică-mea.

Cabina telefonică era liberă. Am introdus o monedă şi am întrebat de inspectorul Rector.

– Sunt eu, Julien. S-a mai calmat, la voi?

– E calm ca un vulcan, Max. Spune, nu pot sta, arde.

– Ai rezultatele autopsiei? Tipii din Strada Myrha?

– Nu încă. Gorasson le va avea la sfârşitul zilei.

– Atunci, ne vedem mai târziu?

– Da. Te aştept în spate la Solo Prix, la zece, astă seară. E bine? vom merge direct la laborator.

– Voi fi acolo. Ciao.

Am închis şi m-am întors în sală. Juan, aşezat în locul meu, se delecta. O pată de sos orna masa. Bistroul era pustiu. M-am strecurat pe sub oglindă. Cu spatele la perete. Juan mi-a întins furculiţa sa.

– Ia. Chiar nu vrei să guşti un pic de limbă?

Nu, nu vroiam. Am privit strada. În fund, în spatele grădinii, se lăsa o brumă vagă. Mi-am băut ceaiul şi mi-am amintit că în câteva zile se va termina ramadanul.

– Juan, Amar ne invită la el la mechoui, ca de obicei. Pentru sfârşitul ramandanului.

– De acord. Vin cu Hannah.

Viaţa lui avea să se schimbe. Căsătorit? Nu îl vedeam. Dar cine ştie? S-a lăsat liniştea. După o clipă, şi-a pus furculiţa în farfuria goală. Gânditor, şi-a reluat tonul serios:

– Mănâncă adesea la Zepler, Gavian. Ar trebui să vorbeşti cu patronul. El ştie. Mergi să te întâlneşti cu el din partea mea. Îl cheamă Langrand, Michel Langrand. Îl vei recunoşte uşor. Poartă mereu un papion roşu. I se pare elegant.

– Pot să mă recomand ca din partea ta?

– Da, Max. Langrand ştie multe. Cu meseria sa, vede de toate. În plus, acolo unde e situată braseria lui...

– În Piaţa Clichy, nu?

– Da. La ce te uiţi?

Afară, şcoala din faţa bisericii Saint-Bernard începea să fumege. Limbile de foc se aplecau către Strada Tombuctu şi spre Podul Jessaint. Cerşetorii se căraseră din scuar. În depărtare se auzeau sirene. Unul dintre bătrânii stejari din piaţă era deja pârlit. Casele mucegăite de alături, începeau să se clatine sub efectul căldurii. De la treizeci de grade în sus tencuiala plesneşte. Cu cât există mai mult nisip în ciment, cu atât acesta se dezagregheazã mai repede. La două sute de grade, cărămizile se dezintegrează. Structura, dacă e de fier, se răsuceşte. Podelele se bombează sub presiunea gazelor. Cuiele sar, traversele se frâng, punctele de ancorare crapă, betonul se fisurează. Prima podea care crapă creează un violent aport aer. Ceea ce urmează e o ruletă rusească.

Ploaia se oprise.

Furia rămânea, însă. Moartea metisului, în cartier, avea să provoace pierderi.

Bistroul era în întregime înţepenit, ca Normandie, care, cu mâinile pe tejghea, nu se mai mişca. *Équipe* era în faţa ei. Un pic mai departe, un camion Zena demară, ca să nu ia foc. Cenuşa lui Alias, desigur, era pe cale să se încălzească în cutia din maşina lui Juan.

Trebuia să îl găsesc pe micuţul Salivă.

9

Uneori vântul e dulce.

Îmi plac mult mirosurile cartierului. Vara mă trezesc uneori devreme şi cobor pe Strada Doudeauville, spre Château-Rouge. Uneori, mă întâlnesc cu Martemeora. Alteori, îmi iau bicicleta şi o iau spre periferia din sud. Soarele răsare către canalul Saint-Martin şi apune în spatele Montmartre. Pe trotuare sunt fructe de mango zdrobite, seu de oaie, coji de banană, bobiţe de tămâie. Fiecare brutărie arabă miroase a păcură, macadamul degajă o căldură vagă din ajun, aerul poartă miros de bere trezită, turtă dulce zdrobită. Îmi beau cafeaua la Amar, îl privesc pe Djondjon plecând la şcoală şi mă duc să mă plimb spre spălătoria lui Zola, în fundul unei curţi. Câţiva turişti japonezi, rătăciţi, mă salută. Îi salut. În această curte, mirosul predominant este cel de violete şi de pubele. Vara intră încet încet în posesia străzilor şi a nopţilor.

Iarna toate aceste mirosuri mor. Nu mai rămâne decât un gust de noroi şi de ploaie.

Mirosul de putred, nu dispare niciodată.

Astăzi, mirosea a ars.

Pe Strada Myrha, dealerii se făceau că iau aer, iar clienţii se făceau că nu observă că ceilalţi se făceau că iau aer. Restaurantul lui MacDou se găsea în celălalt capăt al străzii. Între şcoala coranică şi mercerie, l-am văzut de departe pe micuţul Salivă. Zvelt, cu părul lung şi dat cu o pomadă care să îl întindă, îmbrăcat într-o haină de piele, părea un copil. Aparenţa asta îl ajuta: trecea neobservat în piaţa Château-Rouge unde făcea afaceri în mod regulat. Se spunea că are cocaină de calitate. Dar Salivă – care, din ce se zvonea era născut în Columbia, în Panama, sau în Belize

– dăduse lovitura: supraviețuise schimbărilor de supremație din cartier. Se înțelesese cu beninezii, turcii, bulgarii și cu Oamenii Oamenilor. Ducea o existență periculoasă totuși, ce atârna de subtile schimbări de echilibru. Cu droaia sa de mici spioni răspândiți în piață, care mergeau să caute marfă pentru clienți, Salivă era regișorul intersecției. În treacăt, mi-am amintit că Mercur, cu picioare înaripate, era zeul hoților și al încrucișărilor de drumuri.

Salivă mă reperase. Era de ajuns să aștept. Contactul avea să se facă discret. Am coborât ușor spre calea ferată. Dacă cineva m-ar fi urmărit, ar fi crezut că vreau doar să arunc un ochi la casa cu cele trei cadavre. Am trecut pragul imobilului, m-am strecurat prin fața cutiilor poștale și apoi am urcat. Scara se zgâlțâia, balustrada tremura.

Am împins ușa apartamentului. Contururi trasate cu creta delimitau poziția fiecărui cadavru. Fuseseră ridicate. Rămăseseră niște urme negre aproape de fotoliul cel vechi. Tipul cu obrajii arși ar fi supraviețuit poate drogului, dar nu avusese cum să scape de tratamentul de urgență. Amicii îi tăbăciseră glota, îi calcinaseră cerul gurii, îi uscaseră traheea, îi spârseseră plămânii. Circulația aerului fusese oprită. Aerul fierbinte îl împiedicase să respire. Pentru siguranță, primise un glonț în piept. Așa că nu mai respirase deloc.

Oamenii de Sare trecuseră mai târziu, ca să se ocupe de cei doi artiști cu uscătorul de păr. Fără îndoială, aceștia erau în transă, cu drogul în doză serioasă în vene. Oamenii de Sare începuseră prin a le decupa rotulele, cu cuțitul măcelarului și încheiaseră prin a le tăia palmele cu cuțitul de abator. Era modul lor de a spune că cei doi care se aventuraseră pe teritoriul interzis, nu vor mai putea niciodată să îngenuncheze în fața zeului Sării Strălucitoare și că nu își vor putea împreuna mâinile pentru rugăciune. Erau deci condamnați la o rătăcire fără sfârșit în profundele ape marine, de unde paradisul fusese smuls cândva.

Am trecut în încăperea de alături. Era un scaun. M-am așezat, cu impermeabilul pe genunchi. Locul mirosea a var umed și a drojdie. Prizele atârnau sau erau lipite cu plasturi, tapetul se dezlipea pe fâșii, inscripții ornau pereții despărțitori: „Dog

Power", „Nique ta Money", „Zulu Christ". Nu ştiam ce înseamnă. Am început să aştept. Aveam timp. În ce se băgase MacDoudou?

Sub „Zulu Christ" era o cutie de trabucuri, în care Sétubal se uitase cu un ochi distrat. Materialul de bază al drogatului era încă acolo: seringă, linguriţă, lămâie uscată. Poliţistul de proximitate Frémiet, după ce fusese ocupat să vomite, lăsase totul acolo. Fără îndoială, Sétubal dăduse instrucţiuni: fără valuri. Oficial, cei trei drogaţi muriseră de supradoză: povestea, banală, nu reţinea atenţia. Totul era astfel clasat, legat şi talmeş-balmeşul macabru al cutiei de trabucuri nu mai prezenta niciun interes. Morţii rămâneau morţi. La urma urmei, de ce primise un glonţ în piept bufonul?

Aplecându-mă, am remarcat un căpăcel sub plinta dezlipită. Ca un căpăcel de pix. Roşu. M-am întrebat cum lui Rector îi scăpase aşa ceva.

Era jumătatea unei doze. Venea din Strada Polonceau, aproape de scuarul Léon, unde toate sunt roşii. Începând de la scuar, era terenul de vânătoare al Oamenilor Oamenilor, cucerit pe moment de Oamenii de Sare. Dar geografia puterii era mişcătoare, frontierele se trasau cu sânge, în fiecare zi. Am lăsat căpăcelul să cadă când am auzit uşa scârţâind încet. M-am ridicat, cu spatele la perete, cu gâtlejul uscat.

Micuţul Salivă apăru, gâfâind uşor. Uşa şubredă se închise în urma lui şi Salivă, prudent, se îndreptă spre mine. O lumină firavă filtrată de ferestre îi cădea peste mâinile îngrijite. Cu un aer mândru, îşi ridică bărbia. Haina de piele îi cădea urât peste şolduri: ascundea, fără îndoială, o armă, probabil un Glock, pe care le îndrăgea. Cu un gest teatral îşi aruncă pletele pe spate, pentru a lăsa să se vadă un chip de copil din Anzi, cu nas coroiat şi zâmbet strălucitor. Semăna cu un circar latino. Dar, ştiam bine, Salivă era periculos. Îl văzusem cum se ridicase într-o cafenea şi cu acelaşi gest spărsese o sticlă de bere şi o lipise de gâtul adversarului. Doar că nu acţionase ca în filme: eroii sparg mereu

sticlele dând cu ele de bar, de sus în jos. E greșit. Salivă spărsese sticla de Kronenberg de jos în sus: cioburile de sticlă țâșniseră la înălțimea ochilor răufăcătorului. În timp ce se apăra cu un gest reflex al mâinii, șmecherul se trezise deja cu ciobul lui Salivă la jugulară. Mișcarea fusese suplă. Conversația scurtă, unilaterală. Tipul murise la puțin după aceea, cu mărul lui Adam ciopârțit.

– E OK, Max?

– E OK, Salivă.

Privirea i se plimba de la fereastra cu pervaz până la baia veche și se întorcea la obloanele ce atârnau. Nu rămânea o clipă imobilă. Afară se lăsa întunericul.

Am păstrat liniștea o clipă. Își aprinse o țigară, fără ca atenția să îi slăbească.

– Vrei?

– Nu. Știi bine că nu fumez, Salivă. Care mai e viața ta?

– Tot dură, tot dură. Dar aici suntem.

– Mi s-a spus că vrei să mă vezi.

– Da, Max. Se întâmplă chestii.

Salivă vroia ceva. Era un negociator abil. Își croise o reputație de caid *free-lancer*. Naviga după vânturile prielnice, evita recifurile. Se mută pe celălalt picior, privi la vârful țigării sale Marlboro și continuă:

– Îți mai amintești Max, când au venit togolezii aici, acum patru ani?

– E preistorie, Salivă.

– Vroiau să pape tot. Le era foame. Și-au lipit femeile de trotuar, apoi au ajuns șefi de șefi...

– Da, dar nu mai sunt acolo. Au tăiat-o.

– De acord, Max, ai dreptate. Dar ce se întâmplă când e un loc liber?

– Îl ocupă cineva.

– Vezi?

– Au fost candidați, printre care și tu, Salivă.

– Da, dar e mai complicat.

După ce polițiștii demontaseră rețeaua togoleză, alți dubioși ieșiseră din umbră. Mai răi, mai duri, mai înfometați. Oamenii

de Sare însă, făcuseră treabă bună. Fuseseră găsiţi invadatorii făcuţi bucăţi, prin beciurile din apropiere. Salivă avusese contribuţia lui. De atunci, între el şi Danone era un armistiţiu... Regele măcelarilor şi al taximetriştilor îl tolera pe Salivă, care îi strecura câteva informaţii utile, pe căi ocolite. Totul era ca această colaborare să rămână discretă. Sétubal făcea pe comisarul cel bun, nu se amesteca în această înţelegere: alergătorii lui Salivă erau ţinuţi în lesă, supravegheaţi de şeful lor mărunţel, care mergea până la a le cronometra venirile şi plecările, ca să îi rentabilizeze. Drogul, pentru Salivă, era o afacere serioasă. Ca şi cum ar fi vândut faianţă sau nuga. El gestiona magazinul. Reputaţia lui de ucigaş îi dădea un loc aparte: niciodată nu ezita să îi şteargă pe impertinenţi. Pentru el, era ca şi cum şi-ar fi şters picioarele. Nici mai grav, nici mai important. Nu puţini jegoşi, coborâţi din periferiile lor cu şepcile de rapper şi cu lanţurile lor aurite, făcuseră greşeala de a-l subestima. Dansau acum tangoul înţepeniţilor. Ai fi putut să-l iei pe Salivă drept unul dintre cei şapte Pitici, dar era de fapt Grincheux, unul cu Glock. Am aşteptat să-mi spună ce avea de spus.

– Max, ştii, în cartier e ca la bordel, pe bune.

– Sunt noii veniţi?

– Da. Tu n-ai auzit. Oamenii Oamenilor. Mi-au omorât câţiva băieţi pe lângă metrou. Nu-i pot lăsa în pace pe viermii aştia. Sunt prea naşpa.

– De acord. Dar ce vrei?

– Calm.

– Sunt calm, Salivă.

– OK, Max. Dar tipii ăia trebuie opriţi. Înţelegi ce spun?

– Da.

– Mă poţi ajuta?

N-am răspuns. Salivă vroia să vorbesc cu Danone. Aştepta să vadă dacă se putea face ceva. Îşi stinse chiştocul cu gheata sa cu încheietoare Éclair şi, considerând că „dealul" era pe calea cea bună, îmi spuse:

– Ştiu chestii.

– Despre?

– Tipii care au murit aici. Eu...

Acum stătea aproape de fereastră. Văzuse ceva? Se dădu înapoi, pipăindu-şi haina de piele. Mă privi.

– Trebuie să plec, Max. Dar îţi fac un cadou: cei doi care au murit, acolo, în colţ, e un fleac. I-au gâdilat pe la genunchi, şi au mierlit-o. Dar al treilea...

– Aşa?

Ciuli urechile. Chiar înainte să plece, deschise uşa şi îmi făcu semn.

– Al treilea, din ce am auzit, a mierlit-o ciudat. Ştiu câte ceva. Trebuie să mergi să vorbeşti cu Aubelin, îl ştii?

– Aubelin Rector, tatăl lui...

– Aha. O tai. Salut, Max.

Închise uşa după el. Îl auzii cum, în loc să coboare, urca. Precauţie elementară: în caz că cineva îl aştepta jos... Salivă ştie foarte bine să găsească o ieşire pe acoperiş. Am rămas acolo o clipă, nehotărât. Apoi, am ieşit pe stradă. Salivă parcă s-ar fi evaporat... Noaptea domnea. Luminile băcăniilor se reflectau în solul umed. Un vânt uşor, dinspre vest, răsfira crengile arborilor din Montmartre. Pentru mine venise vremea să caut printre amintiri, să pun ordine în trecut. Şobolanii, ca şi oamenii, au memorie. Aşa că supravieţuiesc.

Când am trecut prin faţa restaurantului lui MacDou, toate luminile erau stinse. Probabil că dormea, caraghiosul. Altădată nu dormeam deloc.

10

McDoudou și cu mine eram prieteni vechi. Marcel-Étienne Dou și Max Mpétigo, un negru și o jumătate de negru. La el, culoarea era întreagă; eu eram între culori. Ne întâlniserăm într-o altă viață, într-o altă lume. Pe atunci credeam în Seara cea Mare.

Mă întorceam din Germania, unde câteva luni de serviciu militar mă dezgustaseră pentru totdeauna de chipiu și mă convinseseră că viața era prea scurtă pentru a învăța germana. Pe când o frecam pe Bulevardul Saint-Michel, îl văzusem pe negrul ăsta mare care vindea bijuterii de tinichea pe o masă de campanie, în fața ruinelor de la Cluny. Îmi amintesc că am ieșit de la cinema unde văzusem *Charlie Bubbles* și îl abordasem pe bijutier. Băuserăm un pahar de vin alb, apoi încă unul. MacDoudou era vesel, agitat, prietenos și le cam înflorea. Își revenea abia după delapidarea semnată de chiar partenerul său, Simon Weiss. Acesta, fost student specialist în ebraica veche, dezertase brusc din domeniul prea puțin lucrativ al gablonțurilor pentru a intra în poliție. În câteva luni, datorită priceperii sale la limbi orientale devenise inspector la Brigada împotriva traficului de ființe umane. Băgase le mititica vreo câțiva proxeneți marocani înainte să treacă, mai târziu, la Informații. Porniserăm la drum, în căutarea unui destin ieșit din comun. Ne întorseserăm înfometați și puțin nebuni.

În 1975, lansaserăm un radio așa-zis liber. În acea vreme, nu era tolerat. Radio-Dou rezistase trei luni. Tot jonglând idei subversive („Moarte șobolanilor!", „E lupta finală!", „Bob Dylan la putere!"), ne treziserăm că poliția venise și pusese mâna pe emițător. Nu se mai punea problema să apărăm lumea a treia, Tricontinentala, să intervievăm tipii de la Cărarea Luminoasă, să facem elogiul lui Che Guevara sau să lansăm pe unde pagini

de Nizan şi muzică de Donovan. Recomandam, precum André Breton, lectura cărţii *Materialism şi Empiriocriticism* de Lenin, un somnifer puternic. Troţki, evident, era un vultur al gândirii umane. În ciuda protestelor lui MacDou, poliţia ne închisese cocioaba.

În acea zi, ieşisem, trăgeam la măsea într-un bar de lângă Notre-Dame privind faianţa de la 1900. MacDou era în emisie. Sprijinit în coate, mă relaxam frumos,când un amic veni să îmi zică: „Sunt copoii acolo!". Clătinându-mă un pic din cauza celui de-al doilea pahar de bourbon stropit cu bere, îmi trebuiseră două ore ca să ajung de la barul Notre-Dame du Ciel până la Strada Bûcherie. Trei sute de metri. Când am ajuns la etajul şapte, nu mai era emiţător, nici birou, nici discuri cu Dylan, nici cărţi de Nizan, nici afişe cu Che. Jandarmii luaseră chiar şi *Materialismul şi Empiriocriticismul*. Nu tu Radio-Dou. Nu tu Dou, pe deasupra. Dispăruse.

Timp de patru zile îl căutasem din comisariat în comisariat. Eram la ananghie. Bere, vodcă, vin roşu, orice era bun. Aş fi băut şi terebentină sau Aqua Velva cu o măslină. Dimineaţa mă apuca boala vacii nebune. Eram ostaticul propriilor mele coşmaruri. De ani buni, de când cu prăbuşirea, mă mişcam zi de zi ca printr-o ceaţă. Juan Lorca mă trăsese afară. Fără el, aş fi putut să-mi las oasele acolo.

În cea de-a cincea zi, eram negru ca noaptea. M-am trezit la spital. Apoi am adormit iar. Cu o perfuzie în mână, pluteam într-o semi-inconştienţă ca de vată, ieşeam la suprafaţă, mergeam în derivă. Când am ajuns din nou în stradă, două săptămâni mai târziu, cu picioarele ca de ceară, palid la faţă, cu mâinile reci, cu sângele plin de Valium, MacDoudou încă era dat dispărut.

Nu ştiam unde îmi e prietenul.

Era în şobolănie.

În 1975, Piaţa Dauphine încă mai era un colţ provincial, aruncat în Paris ca o amintire. Palatul de Justiţie zgâria privirea dar piaţa emana linişte. Erau acolo bănci primitoare, pe care îţi puteai

bea romul Négrita şi privi la Yves Montand strângând mâna comercianţilor din zonă. Mi se întâmplase adesea să mă aşez acolo ca să savurez freamătul Senei din apropiere, iar seara să privesc fasciculele proiectate de *bateaux-mouche*, pe cerul nopţii. Noaptea se lovea uşor de acoperişuri, zeci de porumbei ornau arborii. Ai fi zis că e un loc fermecător.

Nu ştiam atunci că sub Palatul de Justiţie era o mizerie. Doi kilometri ce culoare, o reţea de ziduri mucegăite şi de redute cu grilaje se întindeau până la cheiul Horloge pentru a pleca mai departe spre Hôtel-Dieu. Acolo erau închişi vagabonzii, necunoscuţii, dispăruţii, mizerabilii, anonimii, incomozii, cei ce nu aveau acte, cei ce nu aveau nimic, rătăciţii, cei slabi. În această prăpastie leproasă, ale cărui măruntaie datau, unele, din Evul Mediu, poliţia îi arunca pe nedoriţi. Aceştia deveneau non-persoane. Labirintul fusese folosit în timpul Revoluţiei şi avea legătură cu Conciergerie. Ducea până la Sainte-Chapelle. Mareşalii Imperiului scăpaseră pe acolo, leproşii fuseseră aruncaţi ciorchini-ciorchini în aceste carcere, iar nemţii folosiseră aceste celule soioase pentru a-i închide pe supravieţuitorii Orchestrei roşii.

Unii spuneau că în şobolănie erau două cercuri. Sub coridoare s-ar fi găsit alte coridoare. Sub închisoare, alte carcere. Dar nimeni nu ştia cu certitudine. Legenda circula în surdină.

Un culoar trecea pe sub Sena şi dădea într-unul dintre beciurile liceului Montaigne, de cealaltă parte a Luxemburgului. În anii 50, administraţia zidise accesul spre liceu şi ştersese plăcuţele în germană. Îmi aminteam: la şcoală era cel mai frumos joc. Coboram sub Strada Auguste-Comte pentru a descifra inscripţiile. Treceam pe sub cantină, pe sub infirmerie şi, acolo, se afla Necunoscutul, cel adevărat, cel mai negru. Un puşti din tr-a 2-a se rătăcise. Poate fusese găsit mai târziu, mumificat, în bluză gri, cu un Bic la ureche, obiect de veneraţie pentru *Rattus rattus*. Mama, care venea să mă vadă la Paris o dată pe trimestru, nu mă crezuse niciodată. Pornea spre Istanbul convinsă că eram un povestitor din o mie şi una de nopţi.

Mai târziu, în anii '70, săpând pentru RER, muncitorii descoperiseră două sute de motociclete lăsate de nazişti sub

palatul Senatului, într-o excavație secretă. Era așadar un Paris Deasupra și un Paris Subteran, două lumi tangente. Parisul tuturor și un Paris al șobolanilor.

În acest infern mucegăit, poliția inventase un regat fără legi. În aceste culoare, în celulele îmbâcsite, se înghesuiau imigranții. Prezumția de nevinovăție, dreptul elementar, apărarea, nimic nu mai exista. Era Guantanamo al nostru. Cel care căzuse acolo, putea rămâne două ore, sau șase luni, sau o viață întreagă. Era un hotel permanent, o pensiune discretă și gratuită. Beciuri cu bolți *haute epoque* garantate, inventate pentru arhitecți de buncăr. Niciun medic nu s-ar fi aventurat acolo, înăuntru. Niciun avocat nu ar fi fost chemat. Republica, Sănătatea și Amnesty nu i-ar fi trecut pragul. Oficial, labirintul nu exista. Oficial, toată lumea știa că era mai bine să eviți să fii zvârlit sub Conciergerie. În timpul războiului algerian, parașutiști zeloși făcuseră pierduți aici câțiva partizani nemulțumiți.

Rămânea în aer un fel de curent de durere și de rușine. Se făcea frig.

Era o capcană fără ieșire.

MacDoudou era acolo, dar eu nu știam.

Simon Weiss îmi suflase informația. Aflând că îl căutam pe MacDoudou, îmi trimisese vorbă. În vremea aceea, el se ocupa de afacerea Goldman, studentul de stânga asasinat de o haimana. Într-o zi, în timp ce îmi beam cafeaua la *Idéal Bar*, disperat că nu aveam să îmi mai regăsesc prietenul, Amar îmi arătase în fundul sălii un roșcat mititel, cu cizme de cow-boy: „Vrea să îți vorbească, Max." Mă strecurasem printre flipper-ul zgâlțâit de coreenii de la atelierul de croitorie al lui Goldsinger și masa de manilă. Roșcatul îmi spusese simplu: „Max Mpétigo?" Abia apucasem să dau din cap că da, că tipul adăugase: „Simon vă trimite vorbă să căutați în șobolănie." Apoi se ridicase și plecase.

Două ore mai târziu, cu un avocat angajat în pripă, eram pe cheiul Horloge. De voie de nevoie, un paznic ne lăsase să intrăm în curtea Palatului de Justiție. Simon Weiss își făcuse treaba bine: porțile se deschideau. La propriu și la figurat. Când ușa de fier

se mişcase pentru a descoperi scara ce plonja sub Sainte-Chapelle, noi îl urmasem pe paznicul închisorii. Niciodată nu îmi putusem imagina că un centru de detenţie atât de amplu ar fi putut exista în plin Paris. Şobolănia semăna cu delirul unui drogat: coridoare, iar coridoare, mustind de umezeală. De o parte şi de alta, celulele lăsau să se strecoare o lumină galbenă. Arabi, chinezi, negri aşteptau. O întreagă populaţie de încarceraţi supravieţuia sub Palat, faimosul Palat atât de plăcut intitulat al justiţiei. Justiţia aici era o idee la fel de îndepărtată precum cea de-a cincea dimensiune. Zăream ambalaje de plastic pentru mâncare, goale, găleţi pline de fecale, chipuri resemnate. Mirosul greu şi pătrunzător ar fi intoxicat şi o muscă. Becurile nude, în plase de fier, aruncau raze slabe peste pumnii strânşi. Se putea trăi şi muri acolo înăuntru, fără a să afli că Giscard d' Estaing era preşedintele Republicii. Aveam douăzecişidoi de ani, priveam toate astea şi eram alcoolic.

Din ceaţa mea, din călătoria mea neagră, am văzut celula în care era închis MacDoudou. Era acolo, aşezat pe jos, verde de oboseală şi de jeg, cu un ochi terminat şi o coastă ruptă. Se zbătuse, animalul. Când m-a recunoscut, a încercat să se ridice, strâmbându-se. Avocatul a zbierat. Am urcat încet, pas cu pas, afară din acest canal de scurgere. Ieşind, nu ne-a întrebat nimeni nimic. Nicio semnătură, nicio decizie de eliberare, nimic. Când s-a văzut afară, MacDoudou a murmurat simplu: „Mulţumesc, frate."

Ne-am îndreptat spre La Fauvette du Châtelet, un bistrou primitor. Acolo, între avocaţii în robe negre şi mesele încărcate de dosare, am băut un pahar. Apoi altul.

Şobolănia nu mai exista. Nu existase niciodată.

11

Mi-am scuturat amintirile pe jos. Era vremea să merg să mă întâlnesc cu Rector. M-am îndreptat spre Strada Philippe-de-Girard, care taie o secțiune prin cartier. Ea pornește de la intersecția cu poșta, pentru a o ține apoi drept spre metroul de suprafață, și trece pe după Solo Prix – „Preț unic!" Hoții care operau pe acolo, puteau astfel să se arunce într-un vagon când erau reperați sau să scape de prada lor.

– Ah, în sfârșit!

Rector își ridicase gulerul hainei. Sprijinit de mașina de serviciu, trăgea dintr-o țigară și își rodea unghiile. M-am apropiat. A deschis portiera și a urcat în Renault-ul obosit. M-am așezat alături. Mașina mirosea a after-shave, a chiștoc vechi și a sudoare. Puțin mai încolo, pe stradă, luminile pâlpâitoare ale unui templu hindus dădeau un aer de Crăciun unui vechi atelier de tâmplărie.

Rector își rodea arătătorul.

– Salut, Max.

– Salut.

Înainte să învârtă cheia în contact, se întoarse spre mine.

– Cei trei tipi de pe Strada Myrha...

– Așa?

– Mă întreb, nu o să o facem, dar mă întreb totuși dacă nu ar fi bine să o lăsăm baltă.

– Nu e genul tău.

– Nu. Dar poate că ar trebui să fie al tău.

– Ai ceva să-mi spui, Julien?

– Nu, spun prostii, asta e tot.

Porni mașina. Motorul se înecă un pic. Rector băgă într-a întâia și întoarse pe Strada Chapelle. La capătul metroului de

suprafaţă era Pigalle. Îşi aruncă chiştocul pe fereastră, aprinse o altă ţigară. Cu un ton calm continuă:

– Vezi, e mereu o greşeală să te grăbeşti. Tragi concluzii, îţi faci idei, te întorci acasă cu piste false. Sunt scârbit.

– Sétubal?

– Da. Sétubal. Mă seacă. E acolo, mă supraveghează, un ghimpe în coastă. Uneori, nu ştiu ce mă împiedică...

– Ce te împiedică, Julien, e că nu ai timp de pierdut cu idioţii.

– Nu e chiar aşa de idiot, comisarul, să ştii. Îşi ascunde bine jocul. Ştii ce mi-a făcut deunăzi?

Julien Rector era furios. Un sticlete, Galichat fără îndoială, umblase la arma din dotare, când metisul intrase în comisariat ca să ceară o ţigară. Glonţul plecase.

– Nu, nu ştiu.

– A vrut să facem toţi un raport... să spunem că tipul se repezise la o armă, în birou. Pe scurt, că tipul...

– ... ar fi vrut să se sinucidă? Asta e?

– Exact. Înţelegi ideea? Cartierul se mişcă, o să fie foc şi sânge, iar el, nu încearcă decât să...

– E normal, Julien. Se apără.

– Ştiu, dar...

Nu-şi mai găsea cuvintele, Rector. Ajungând la Pigalle, coti spre piaţa Saint-Georges, pentru a coborî spre Bursă. Avea chef să-mi spună ceva. Îl lăsam să se adune.

Retrasă într-o înfundătură, o clădire micuţă, Napoléon III, părea pierdută. Se citea: „Instit t Medi ó-égal". E adevărat că acolo înăuntru domnea egalitatea. Institutul medico-legal îşi pierduse câteva litere de pe faţadă, dar Rector, îşi pierduse iluziile de mult. Parcă maşina.

– Am ajuns. Vii?

Am coborât. Un neon clipea dincolo de uşa dublă de sticlă a morgii şi se reflecta pe linoleum. Chiar înainte să intre, Rector se opri pe a treia treaptă a scărilor şi îmi spuse:

– Mortul, cel cu un glonţ în piept... Ei bine, nu e glonţ. Nu e nimic. Nimic. Doar o gaură. A murit de o gripă rea, tipul.

Mergeam printr-un acvariu. Un rând de spoturi verzui, aliniate de-a lungul coridorului, transformau institutul în fund de

mare. După poarta de la intrare, o a doua uşă de sticlă, precum în uzine, ascundea alte coridoare. Paznicul, care citea Kit Carson, ne-a făcut un semn cu mâna. Mai departe nu era nimeni.

– Vino cu mine.

După o clipă, Rector se opri în faţa laboratorului de disecţie cu numărul 4. Am intrat.

Într-o sală congelată, patru mese de oţel se înălţau spre lămpile de chirurgie. Pe una, sub o pânză verde se ghicea o formă. Rector înaintă, apucă de un colţ şi, înainte de a ridica pânza, mă întrebă:

– Eşti gata?

Niciodată nu sunt gata pentru aşa ceva. Dar am spus da.

A dezvelit cadavrul până la mijloc. Fusese disecat şi cusut grosolan.

– Ţi-l prezint pe Manuel Ramirez. Douăzeci şi şase de ani, două condamnări, dealer etern, un sejur în centrală. A început cu furturi de maşini pe lângă Val-Fourré, a continuat cu trafic de haşiş şi ca noutate, servea de ghid pentru livrări importante. Tocmai se lansase în heroină.

– Aşadar, un client pentru tine.

– Da, un client pentru mine. Doar că nu îl ştiam, nu era din cartier. Ceilalţi doi, da. El, nu. Parcă ar fi fost în vizită.. Mi-ar prinde bine puţin rom...

– Ia spune, Julien, doar nu m-ai chemat aici să-mi reciţi pedegree-ul câştigătorului?

– Nu, Max. Dar am o problemă. Nu ştiu de ce a murit.

– Aşadar e sigur că n-a murit din cauza primului ajutor cu uscătorul de păr?

Şi-a trecut mâna prin păr, antilezul. Era mai scund ca mine, dar mai îndesat. Când se încăpăţâna, se transforma într-un bloc. În seara aia, cu umerii aduşi, cu corpul dens, părea un cub. Îşi privi arătătorul, îşi roase unghia şi reluă:

– Bine, uite. Îl ştii pe Bonacieux. E vechi în oraş. El a făcut autopsia. Atent, ca la carte, precis şi integral. A tăiat tot, a cântărit, a descris, a înregistrat. Totul, cum am spus. E un artist, în felul său.

– Şi eu sunt un artist. Fac turnuri Eiffel din chibrituri. Unde vrei să ajungi?

Se balansa de pe un picior pe altul. Mortul, cu obrajii arşi, asculta. Părea că se plictiseşte, Manuel Ramirez. Jgheaburile din aluminiu, de-a lungul mesei, picurau o apă care cădea prin conducte pe jos. Totul fusese clătit cu jeturi de apă.

– Ascultă, Max. Bonacieux i-a deschis cutia toracică şi nu e niciun glonţ. Îţi jur, nimic. A analizat ţesuturile, nimic. Degeaba a căutat, absolut nimic. Sânge, heroină şi atât. Doar arsurile, pe deasupra. S-ar zice că Ramirez a fost ucis printr-o operaţiune a Sfântului Duh. Circulaţi, nu e nimic de văzut.

– E totuşi o urmă de glonţ. Gaura de acolo, din piept, nu a fost făcută cu o bormaşină, Julien. Ce-mi îndrugi aici?

– Aşteaptă, aşteaptă. Bonaciuex, a cercetat ţesuturile la microscop, s-a uitat de aproape. În treizeci de carieră nu a văzut aşa ceva.

– Ce n-a văzut?

– Două lucruri intersante. Primo, glonţul nu a atins niciun organ vital. A trecut pe lângă inimă. Fără să o atingă.

– Şi a ieşit?

– Acum devine cu adevărat interesant, Max. Nu a ieşit. Secundo, acest glonţ fantomă era cu fragmentare, dar cu fragmentare specială.

– Un dum-dum virtual? Îţi baţi joc de mine?

– Nu. Ai dreptate. Era dum-dum dar s-a evaporat la contact.

– Rămân mereu firimituri de plumb, chiar dacă glonţul s-a fărâmiţat mărunt, mi se pare.

– De data asta, nu. E un Kevlar, Max.

– Kevlar?

Mai auzisem de asta. Dar, ca şi Bonacieux, nu fusesem niciodată martorul efectelor acestei muniţii *new look*. Am apelat la amintirile mele:

– Kevlar cu fibrilaţie. Glonţul pătrunde şi se transformă în ceaţă, dacă nu mă înşel. E un glonţ care opreşte un taur. Nu e făcut să omoare, ci să oprească. Colateral, omoară. Dovada.

– Cine poate avea chestii din astea, Max? Cine?

– Deci, înțeleg de ce Sétubal mi-a pasat ancheta. Mirosea a probleme. Astea fiind spuse, am o întrebare mai bună, Julien.

– Spune.

– Dacă glonțul a trecut pe lângă inimă, de ce a murit Ramirez? S-a sinucis refuzând să mai respire?

Am rămas acolo, fără să mai spunem nimic. Lampa de disecție a început să pâlpâie. Am întrebat totuși dacă Bonacieux căutase amprente digitale pe cadavru, cu cyanogen. Nu, nu considerase că era cazul. De ce să caute o amprentă pe un cadavru care a fost drogat, ars, brutalizat?

Ieșind de la morgă, am vrut să fac un duș. L-am rugat pe Rector să mă ducă acasă. A pus mâinile pe volan, și s-a întors cu totul spre mine:

– Știi ce mă omoară?

– Morții?

– Nu, nu morții, Max. Ceea ce ce mă omoară e tristețea. Nu e nimic altceva decât tristețe. Când oamenii ajung aici... Nu zic de morți. Pentru ei totul e terminat, clasat. Sunt la marele Oumpatah sau în supa cosmică. Dar frații, verișorii, părinții, prietenii rămân. Adunăm un băiat pe coridor, a fost înjunghiat, se văd urme pe mâini, urme de sânge pe pereți, știm că venea de la baie, că tocmai luase două pastile de Vasaryl, că avea inima slabă, urma să se așeze în fața televizorului și mâncase o pulpiță de vițel... și pac, o lovitură de cuțit și o viață se curmă. Rămân ceilalți, copiii, mai ales copiii... și pisicile.

N-am spus nimic. A pornit din nou pe Strada Lepic, a privit fotografia fiului său pe bord, fiul care locuia în Martinica cu maică-sa. Am luat-o spre Château-Rouge.

– Tristețea, Max, nu rămâne decât asta.

Am ajuns la mine în tăcere. Rector mi-a făcut cu mâna, apoi a plecat. Un miros de arsură persista pe stradă. Noaptea era apăsătoare.

12

Biroul lui e pe strada Poulet, colţ cu bulevardul. De acolo, de la primul etaj, el poate vedea ieşirea de la metrou, maşinile CRS, blocajele. Dacă se apleacă, zăreşte chiar şi metroul de suprafaţă. Se aşează la o masă. Sunt socoteli, cărţi, hârtii de bancă, borderouri. Munceşte. Adună, împarte, calculează procente. Câtrodată bea un pahar de lapte. Orele trec, hârtiile îşi schimbă locul, mâinile lui aleargă. Detestă spaţiul ăsta, ar vrea iarbă, lumină, libertate. Ar vrea să fie o pasăre.

Nu e decât un şobolan.

Amintirea copilăriei lui îi face greaţă. Închide ochii, o alungă, se îngroapă în hârtii, se înfundă în umbră, umbra care i-a dat gustul morţii. Când îl asaltează imaginile teribile de altădată, cu durerea şi frigul lor, trânteşte uşa şi porneşte pe străzi.

Uneori merge până la Pigalle, unde poezia brutală a neoanelor îl trezeşte la viaţă. E acolo un magazin cu articole din piele, capişoane, cape, măşti, corsete, jambiere, chiloţi. Pe faţadă pâlpâie reclama: Intrarea artiştilor. Un nume ciudat pentru un magazin de lese şi de căluşe... muselieres. Da, un nume ciudat îşi spune. Intră. Ca să nu ţipe.

Apoi visează la o femeie. E întinsă printre flori, e în picioare printre cuie. E blondă şi blândă, e brunetă şi dură. Leneveşte pe o canapea cu părul liber şi picioarele goale; e înfiptă pe un soclu cu mâinile în şolduri, cu o cravaşă într-o mână. E drăguţă. E rea. E o ţărancă. E o defrânată. E totul, da, totul.

Imaginile se dezlănţuie, se înghesuie, se învălmăşesc. El ţipă. Vede priviri goale, siluete reci de oameni reci. El vrea animale de flăcări. Vrea să fie unul dintre ele. Sparge neoanele, îşi închipuie că sparge neoanele. Cu botniţă, cu botniţă. Îi trebuie o femeie care să îi pună botniţă. „Eşti un şobolan!" îi va striga ea, cea blândă şi cea dură, ţărancă, desfrânata. Zdrobeşte noaptea.

A văzut o astfel de femeie. E acolo, nu departe.

E acolo. Sigur îl aşteaptă.

Mai târziu, umblă prin cartier. Golanii care le rup picioarele trecătorilor cu barele de fier, în Piaţa Blanche, nu sunt încă acolo. Nu vin decât pe la cinci dimineaţa şi dau târcoale staţiei de taxiuri.

Dar pe el nu-l observă nimeni. Se strecoară printre invitaţii la peep-show, printre codoaşe ieşite la agaţat, printre tipi care îţi propun un tatuaj. Aripile de la Moulin Rouge nu se mai învârt în Pigalle.

Toate aceste case, tot acest mucegai, tot acest talmeş-balmeş putred.

Ştie ce trebuie să facă.

Rozătorule, rozătorule, ştii de ai de făcut.

13

Am plecat de acasă pe la unu noaptea. Aş avea nevoie, mă gândeam, de sfaturile unui specialist în balistică. Nu ştiam decât unul: Dagmar Gorason. Dacă balistica ar fi o artă, Gorason ar fi un Dali; aceeaşi precizie, aceeaşi nebunie. Doar că el era sudez şi nu catalan. Probabil ştia de gloanţele Kevlar. Îmi va explica. Voi merge la el de dimineaţă. Ajuns în stradă, un miros violent de ars mă izbi. Pe Strada Doudeauville, tineri ganezi alergau strigând: „Ucigaşii! Moarte!" În capăt, acolo, aproape de Bulevardul Barbès, un magazin sport deja fusese jefuit.

Anul trecut, o manifestaţie se soldase cu moartea unui student tunisian în rezerva de dezalcoolizare: anexa primăriei fusese incendiată şi doi CRS fuseseră răniţi. Cu un an mai devreme, doi camerunezi fuseseră opriţi la un control al poliţiei, la ieşirea din pensiunea Duroux. Muriseră încercând să fugă. Ciudat e că fiecare primise câte un glonţ în faţă. Pesemne că fugeau cu spatele. Comisariatul fusese bombardat cu cocktailuri Molotov. „Pârliţi curcanii!" urlau răzvrătiţii. Treaba durase două zile şi se soldase cu câteva magazine devastate. Exploziile de mânie erau ceva obişnuit aici. Dar de data asta era mai periculos.

De data asta focul cuprinsese Saint-Bernard. Cu vântul care venea dinspre vest, din Barbès, din Pigalle şi dinspre mare, peste şinele aeriene ale metroului, incendiul risca să se propage spre calea ferată şi depourile SNCF. Pubelele din Château-Rouge şi Strada Ordener începeau să vomite vălătuci de fum negru care se târau pe asfalt. Spre Marcadet, aproape de restaurantul haitian, grămezi de pneuri ardeau mocnit, şi din ele se ridicau volute grase. Locuitorii fugeau. O băcănie era spartă. O bătrână, uluită, înţepenise în mijlocul intersecţiei. Una dintre cele trei farmacii fusese jefuită. Sub lumina verde de neon, CRS în cizme

și căști se defășurau. Am văzut un grup de negri înalți care așteptau cu pumnii strânși, atenți, calmi. În mijloc, un bărbat în djellaba[1] galbenă, sub care se distingea gulerul unei haine de piele și un șnur legat la gât, stătea nemișcat. Mai scund decât oamenii lui, se mulțumea să privească. Vremea se strica. Sub burnița urâtă, de iarnă, revolta sărăntocilor se desfășura în tonuri de gri. Focul făcea dâre galbene, coroane roșii. Aveam impresia că sunt observat.

Am coborât spre Piața Clichy, trecând pe Strada Custine, unde srilankezii tocmai se instalaseră în vechile antrepozite de rulmenți. Vindeau casete cu muzică, orez basmati în coșuri de cincizeci de kilograme, bere roșie, legume ciudate și cocaină foarte albă. Venerau divinități pitorești, cu capete de elefant, brațe numeroase, ochi în mijlocul corpului. O dată pe an, coborau pe Montmartre, spre est, goi, presărând petale de flori și arzând șofran. Câinii din cartier erau terorizați de acești dansatori plini de paiete aurii, cu părul uns, cu pleoapele încărcate de un khôl legendar și care se dezlănțuiau în ritmul unor tobe de lut.

De la Strada Caulaincourt încolo nimeni nu bănuia nimic. Incendiul nu calcinase încă băncile publice. Eram la trei sute de metri de Château-Rouge, dar era o altă lume. Aici, avocații, medicii și pictorii parveniți se întâlneau pentru a gusta din licoarea nouă, în octombrie, sub bolta falsă de la Amicii vinului bun. Mâncau tartine cu haşe de porc. Focul nu avea să coboare niciodată până aici, îmi dădeam bine seama. Clădirile burgeze aveau să rămână bine mersi burgheze, până la Terrass Hotel, cel din fața cimitirului. Cândva, acolo Blaise Cendrars își făcea tabieturile, între două călătorii la capătul lumii. Jean Genet și prietenul lui Java, excentricul, își despachetaseră de câteva ori puținele lor bagaje. Poate că Troțki, cu șapca lui – Șapca mea! – fusese în 1913 aici, la inaugurare. Mi-am amintit ce spusese Rector: „Nu rămâne decât tristețea."

O ploicică fină hașura noaptea. Am continuat să merg, să mă îndepărtez de haos, să cobor spre Bastignolles, spre inima

[1] Îmbrăcăminte tradițională musulmană (n.red.)

Parisului. După cimitir, am ieşit de pe teritoriul meu. Dincolo de podul de fier, fantomele riscau să îmi iasă în întâmpinare.

Mirosul de ars urca în pale de aer sălciu. Veneau adieri ce aduceau de nu se ştie unde un iz de bourbon şi de de bere.

Zepler era o braserie de toată frumuseţea. Înăutru era un zumzet continuu, un fel de electricitate statică permanentă, o rămăşiţă de veselie din interbelic. Balustradele de aramă sclipeau sub globurile electrice, care se reflectau la nesfârşit în oglinzi impecabile. Coloane încrustate cu mozaic în stil modern dădeau o notă pitorească alături de banchetele de un roşu putred. Clienţii casei îşi citeau ziarele, taximetriştii se opreau să bea pe fugă o jumătate, primii cheflii se aşezau la un pahar cu ultimii vânzători de ziare şi, la ora asta, fiecare profita de căldura locului, înainte de a ieşi în ploaia pătrunzătoare. Secretarele îşi întâlneau patronii în secret, funcţionarii schimbau informaţii confidenţiale despre cursele de cai, amatorii de biliard îşi comentau în faţă partidele abia încheiate, la Casa Biliardului. Personaje cu statut social greu de definit ciocneau halbe cu florărese sau cu celibatare pline de viaţă. Se auzeau discuţii pasionate pe teme futile: „Îţi zic eu, prefer sânul mic care reacţionează... decât sânul imens, moale..." Spectatorii de la cinematograful de alături se aşezau să noteze un număr de telefon, să răsfoiască o revistă, iar obişnuiţii locului îşi mâncau iahnia răzuind bilete de loto. Dincolo de terasă se vedea toată Piaţa Clichy, cu statuia lui Bon Adrien Jeannot de Moncey, inspectorul jandarmeriei în 1800, tâmpitul. O mulţime compactă se adunase pe trotuar, la semafor, în umbră. Lumina neoanelor, reflectată pe jos, adăuga o poezie tipătoare acestui spectacol care mirosea a ghinion şi a speranţă. Întârziaţii alergau să prindă ultimul metrou, care tocmai trecuse.

Am oprit un chelner cu mustăţi groase: „Un meniu, vă rog!". Cu prosopul pe braţ, cu tava de aluminiu în mână, nici măcar nu mă privise. Dar, în goana sa, mi-a întins un caiet galben tipărit cu litere bordo, pe care îl scosese de sub şorţul alb. Gestul era cel al unui magician grăbit, iar chelnerul şi-a continuat drumul spre bar, unde îl aşteptau beri înspumate, strânse una într-alta. Aveau aici un beaujolais bun îmi şopteau fantomele. M-am

concentrat asupra meniului. Doi notari, instalați pe o banchetă de lângă mine, făceau planuri. Prevedeau reamenajarea Bulevardului Clichy, trasformarea aleilor în promenadă plină de flori, igienizarea Străzii Biot. Chiar și cinematograful Le Méry, un ex-porno, avea să devină un „complex vizual". În hărmălaia din bar, un negru mare căuta pe cineva.

Nu-mi era prea foame, după vizita la medico-legal. Am comandat un platou de stridii și un ceai verde și am întrebat de patron.

A trecut o oră. Un bărbat cu tâmplele albe, surâzător, a venit spre mine. Haina lui de alpaca neagră era croită bine, cămașa mirosea a croitor meseriaș, iar nodul roșu de la cravată îi sublinia mărul lui Adam. S-a uitat la cochiliie mele de stridie, l-a căutat din ochi pe chelenerul cu mustăți groase: „Jean-Claude!" acesta, fără a-și încetini cadența, a sosit ca o furtună, iar platoul a dispărut ca și cum i-ar fi intrat în mânecă. Magicianul băieților de cafenea era Jean-Claude. Fluturele roșu s-a aplecat spre mine.

– Ați întrebat de mine, domnule?

– Într-adevăr. Mă numesc Max Mpétigo, aș dori să stăm de vorbă.

– Am auzit de dumneavostră, domnule Pétigon. Din nefericire, obligațiile de serviciu...

– O să aștept să terminați, nicio problemă, domnule Langrand. Juan Lorca m-a trimis.

– În acest caz... Un lichior de pere cât așteptați? Un armagnac? Vi-l recomand. Am și „dame blanche", merită încercată...

– Nu, mulțumesc. O să aștept.

– Bine. O să văd ce pot face.

Am așteptat citind un ziar pe care l-am găsit pe masă. Sarcozy anunța o promoție de radare automatice, Medef se felicita pentru buna stare a Franței și pentru starea proastă a drepturilor sociale iar sfârșitul universului era prevăzut pentru 26 septembrie 20897, de către un clarvăzător care jura că informația i-a fost transmisă telepatic din cosmos.

Încet, încet chelnerii au început să debaraseze mesele. Uşa dublă de la bucătării se deschidea, se închidea, se deschidea, se închidea într-o mişcare ritmată. Platourile cu cochilii goale valsau, paharele se ciocneau, un fum gros de tutun şi de aburi plutea desupra mâinilor în mişcare, murdărind toartele de aramă roşie. Noaptea intra uşor în sala cea mare, în timp ce luminile se stingeau rând pe rând. Resturi de varză se amestecau cu resturi de viţel Strogonoff, peste ele resturi de „rhum baba". Afară, pe cealaltă latură a pieţei, reclama luminoasă a tutungeriei părea că face cu ochiul prin întunericul vătuit. O mână de aurolaci se înghesuiau pe scările metroului şi câţiva puşti opreau maşinile în trecere şi, uneori, urcau lângă şofer. Străzile se goleau.

– Domnul Pétigon?

– Mpétigo.

– Mă scuzaţi.

– E bună afacerea dumneavoastră, merge bine.

– Încercăm, încercăm, domnule Mpétigo. Ce vreţi, asta ne e meseria. Tatăl meu ţinea braseria. Vreau să spun că... e a familiei din 1896...

– Începuturile cinematografului.

– Da, bunicul meu i-a cunoscut pe fraţii Lumière. Nu îi plăceau deloc. Prea încrezuţi, zicea el. Lucra la Grand Café când au avut faimoasa lor proiecţie, ştiţi, la Opéra. Da, da, la Grand Café. Aţi mâncat bine?

– Perfect, mulţumesc.

– Cred că o să iau un păhărel de riesling. Doriţi?

Am refuzat. Nu am încredere. La orele târzii tentaţia alcoolului e cea mai puternică.

Afară luminile se stingeau una câte una. Stelele de la Julot, Rois des Moules s-au topit brusc în întuneric. Primii drogaţi, tremurând, leoarcă, se înfiinţau la farmacia de alături pentru a cumpăra seringi, sirop împotriva tusei, eter. Mai încolo, Batignolles se afunda în noaptea care înghiţea totul. Ploaia părea fără capăt. Maşinile treceau într-un şuierat de stropi spre Pigalle, acolo unde cred burghezii că începe aventura. Langrand îşi privea

paharul de riesling. Papionul era desfăcut şi avea un aer obosit. M-am lăsat invadat de întunericul străzii. El îşi dădu seama:

– Şi mie mi se întâmplă la ora asta. E ciudat... Un val de grizu dar mai lent.

– Puţin, da. Totul se stinge.

– Da. Aţi văzut meciul Sochaux-Rennes?

Fotbalul nu m-a interesat niciodată. Păcat: sunt lipsit de un frumos subiect de conversaţie prin bistrouri. Dar, am mai spus-o, sunt enorm de multe lucuri care îmi sunt indiferente. Cu excepţia prieteniei şi a rezistenţei materialelor.

Poarta cea mare, de la intrare, cu mânere de aramă a scârţâit. Se auzi:

– Domnu' Langrand, închid?

– Da, închide, Jean-Claude. Pe mâine. Nu uita de coşurile de pâine. Le livrăm de dimineaţă.

De departe, Jean-Claude îşi dădu jos şorţul, îşi aranjă mustaţa, apoi ne făcu cu mâna înainte de a dispărea în fundul sălii pustii. Pentru prima oară Langrand mă privi în ochi.

– Aşadar, ce pot face pentru dumneavoastră?

– Am nevoie de o informaţie.

– Nu ştiam că lucraţi pentru poliţie.

– E pentru un prieten. Are un mic restaurant, acolo, de unde vin. Are probleme.

– Probleme, domnule Mpëtigo? Toţi avem probleme. Ale mele au început când m-am însurat.

– Nu de genul acesta. Iată. Prietenul meu a primit vizita unui anume Gavian. Vă spune acest nume ceva?

– Hei! Dacă îmi spune!

Liniştea se lăsă din nou. Poate avea nevoie să se adune înainte de a începe. Sau poate că îi era teamă. Sau poate nu ştia nimic. Spuse:

– Vă deranjează dacă îl sun pe Lorca?

– Pe mine, nu. Dar poate pe el, da. E totuşi trei dimineaţa.

– Un minut doar.

Langrand s-a ridicat. Papionul desfăcut atârna lamentabil. Ajuns la bar, îşi scoase mobilul şi formă un număr. Vorbi o clipă, apoi se întoarse şi se aşeză.

– Lorca îmi spune că sunteţi de încredere. Atunci, iată. Ceea ce vă voi spune, voi spune doar o dată. Apoi plecaţi. De acord?

– De acord.

A dat la o parte paharul de riesling pentru a se apleca spre mine. M-a privit iar, fix în ochi, apoi:

– Gavian e un gunoi. Vizitează bistrourile din cartier şi...

– ... ia plicuri?

– Ocazional. Dar nu asta e şmecheria lui. Nu. El vizitează, face o constatare de infracţiune pentru Igienă sau pentru Siguranţa Urbană, şi închide localul. Pe loc.

– În ce scop?

– Asta m-am întrebat şi eu când a venit la mine, acum trei ani. Să găseşti un motiv ca să închizi, e uşor. Un coş de gunoi pus unde nu trebuie, o uşă de evacuare prost montată, un fir electric distrus... De obicei, aceste lucruri le aranjam repede. Dar cu Gavian e altceva.

– Altceva?

– Ei bine, simţeai că el căuta ceva. Nu se ştie ce, dar eu am fler... Aşa că l-am rugat pe un prieten să se intereseze. şi prietenul a găsit. Când Gavian lucra în estul Parisului, pe vremea când băieţii lui Pasqua considerau că trebuia să reconstruiască totul, era specializat în expulzări. Imobilele goale erau demolate, apoi veneau agenţii imobiliari. Mai bine spus... dădeau buluc.

– Zena?

– Vedeţi că înţelegeţi, domnule Mpétigo...

– Dar de ce nu a rămas în est, Gavian?

– Se pare că au fost trei afaceri incomode. Bistrouri cu dealeri, chestii murdare. A fost şi un mort...

Părea furios. Am aşteptat o clipă până să îl întreb.

– Atunci, îi evacuează şi astfel curăţă locul?

– Asta e. Când oamenii nu mai au bistroul lor, băcănia lor, se mişcă uşor. Cartierul moare. Oamenii pleacă.

Aruncă o privire în sala întunecată. Un neon pâlpâia, refuzând să se stingă. Am continuat:

– Mai e ceva, Langrand.

– Poate.

– Spune.

– E un zvon, nimic sigur.

– Spuneţi, totuşi.

– Se pare că ar mai fi la mijloc şi un trafic de prafuri.

– Nimic surprizător.

– Nu. Dar se pare că e şi un copoi băgat în asta. Nu ştiu mai mult.

Îşi coborî privirea, îşi luă paharul de riesling, îl goli apoi se lăsă pe spate în scaunul său. Întrevederea era încheiată.

M-am ridicat să îi mulţumesc. Mă însoţi până la uşa dublă, o descuie, îmi strânse mâna. Am ieşit împreună în faţa bistroului. Oraşul se dizolvase. Câteva femei fardate excesiv se grăbeau spre Pigalle, sub umbrele în culori stinse. Când mă pregăteam să îl părăsesc, îmi spuse murmurând acru:

– Gavian...

– Da?

– Gavian...

Nu găsea cuvântul. Îl găsi:

– Gavian e o baligă.

L-am lăsat acolo, în întuneric, în prag, cu papionul lui desfăcut, cu mariajul ratat, cu amintirea bunicului său. Avea aerul unui om care îşi priveşte viaţa trecând, de departe, recules.

O apă neagră cădea fără încetare din cer.

14

Dagmar avea un tic la ochiul drept. Acesta se închidea, apoi se deschidea apoi se închidea iar, ca şi cum nu ar fi reuşit să se hotărască: „Blestemul lui Gorasson, spunea el. Şi taică-meu avea asta şi bunicul... De mult ce am făcut cu ochiul la fete...". Izbucnea într-un râs sincer. Dagmar Gorasson era un viking solid, atins de manii de fată bătrână, trăsătură de caracter care îi era utilă în munca sa, dar care le exaspera pe soţiile lui succesive. O şterseseră toate, obligându-l să plătească pensii alimentare substanţiale. Dagmar avea şapte copii ale căror prenume le uitasem şi îi adora pe toţi. La CNRS, în biroul său, era un perete întreg acoperit de fotografii, pe care le privea cu ochiul stâng, înduioşat. Ochiul drept clipea.

– Aşadar, Max, care e treaba? I-ai văzut pe puştii mei? Eu, cu munca... Şi, în plus, microscopul electronic... O ştii pe Naomi Campbell? Are cei mai sexi lobi de ureche din lume... Ultima dată când ne-am întâlnit... Cum poţi spune despre o fată care nu vorbeşte? Că e „mută" sau că e „tăcută"?

Această gimnastică suprarealistă făcea tot farmecul acestui balistician fin. Gata să încerce orice experienţă, utiliza azot lichid pentru a evidenţia urmele de glonţ sau gumă de mestecat pentru a marca o traiectorie, ajungea să descopere lucruri la care nimeni nu se gândise. Uneori îşi pune ordine în idei şi atunci debita cursuri excepţionale despre forţa de penetrare şi puterea de oprire de toate calibrele. Nu-i trebuia mult să-ţi vorbească despre suflul provocat de obuzele Grăsanei Bertha.

– Aşteaptă, aşteaptă, Dagmar. Vreau doar să ştiu care sunt efectele unui glonţ Kevlar cu dispersie. Explică-mi.

– Max, dar tu știi pe dinafară lucrurile astea. Ia uită-te la fotografia de colo. Micuța e ultima venită, Amandine. Trebuie... Sigur se spune „mută".

– Vreau să îmi faci un serviciu, Dagmar.

– Orice, Max, orice.

– Închipuie-ți că sunt unul dintre studenții tăi. Un debutant. Că nu știu nimic. Un boboc.

– Cum adică, un boboc?

– Lasă. Hai, doar atât îți cer. Fă pe profu'.

Se ridică. Intra în pielea Domnului Gorasson, burdușit de titluri universitare. Mă privi dintr-o parte.

– OK, Max. Iată. Fii atent. Încep. Când un om e lovit de un glonț, cade pe jos. Ați văzut asta prin filme, domnule Mpétigo, sunt convins. Nu-i așa?

– Da.

– Ei bine, nu așa se petrece și în realitate. Când împuști un mistreț, un cerb sau chiar o zebră, aceste animale continuă să facă ceea ce fac în mod obișnuit. Și ce fac ele în mod obișnuit, domnule Mpétigo?

– Respiră, nu?

– Mai mult de atât. Aleargă. Ele continuă așadar să alerge, până ce hemoragia le afectează creierul și se prăbușesc. Fără anihilarea precisă a unui nerv esențial, ele aleargă, chiar dacă au răni mortale. De ce?

– Din obișnuință, Dagmar?

– Pentru că se tem și pentru că nu sunt oameni. Oamenii știu că atunci când sunt loviți de un glonț, e rău, foarte rău pentru ei. Mistrețul, zebra, nu știu. Așadar continuă să alerge.

– Vrei să spui că e ceva psihologic să cazi pe jos?

– Exact. Am cunoscut un ofițer...

Se așează. Cu un zâmbet larg privi tavanul și adăugă:

– Totuși, Naomi Campbell...

– Las-o baltă, Dagmar.

– Da. Am cunoscut un ofițer care se uita la o armă, iar glonțul a plecat. Soldatul care era în fața lui s-a prăbușit instantaneu.

Ofiţerul şi-a zis că împuşcase soldatul în cap. L-a ridicat pe băiat şi nu era nici urmă de rană. Nu avea nimic.

– Era deci autosugestia.

– Deci, orice reacţie imediată, în domeniul ăsta, e psihologică, da. Ceea ce explică de exemplu, cum atunci când soldaţii americani trăgeau în indieni, care nu cunoşteau armele de foc, aceştia, împuşcaţi fiind, continuau să tragă cu săgeţi. Există un neuropsiholog în Texas, Dennis Tobin, care a scos o teorie despre asta.

– Mi-o spui în două cuvinte?

– Pot mai mult de atât. Pot să ţi-o arăt. Uite, acolo sus e Ingmar. Are paisprezece ani. E frumos, hm? Copiii îţi schimbă viaţa, Max. E o nebunie. Hai, mergem în sala de tir. Da, copiii se schimbă foarte repede.

Nu numai copiii: şi cartierul meu se schimba foarte repede. În maşina lui Gorasson, ticsită de broşuri, de extrase şi de instrumente, îmi făceam o idee despre arondisment. Din Strada Clignancourt până la Scuarul Léon-Bernard, era teritoriul Oamenilor de Sare. De la dispariţia polonezilor şi a kurzilor, aceştia stăpâneau cu femeile lor care ziua făceau trotuarul la Fontaine-du-But, iar seara serveau drept dame de companie în restaurante năclăite. Aveau la mână toate magazinele cu carne din Pasajul Dejean, din Strada Poissonniers, din strada Poulet. Şi întregul comerţ cu oase, pe deasupra. Fiecare femur de oaie care pleca pentru a se transforma în clei era al lor. Fiecare craniu de vită din care avea să se facă ciorbă trecuse prin mâinile lor. Stăpâni ai oaselor şi ai taxiurilor, Oamenii de Sare erau deci regii Terrei. Totul era al lor de la şnururi până la heroină. Tot ce era de vânzare, tot ce se schimba ori se dădea în perimetrul acesta. Fructele în Strada Ordener. Cocaina în Strada Oran. Heroina pe Ernestine. Totul, în celelalte locuri. Clienţii trăgeau pe nas, prin maşini, pe podul de lângă Strada Riquet, sau pe praguri, în Strada Doudeauville. Uneori, când plecam de acasă, dădeam peste drogaţi care îşi încălzeau vitaminele. Plecau repede cu curelele,

cu lingurile lor, cu brichetele şi cu tot calabalâcul lor diabolic. Mureau, ştirbi, la primul ger.

Toată lumea ştia legea Sării. După câteva reglări de conturi sângeroase, impuseseră o linişte de cimitir. Uneori, un dealer mai puţin scrupulos dispărea şi oase nou-nouţe erau prelucrate în fabrica de clei. Se găseau hainele băiatului în canalul Saint-Martin şi, pe chei, rotulele sau mandibula lui. Uneori şi ochii, dacă trădase.

Gorasson înainta printre mese. În acest hangar pustiu, la Colombes, îşi avea el „laboratorul": alei de nisip delimitau tot felul de culoare la capătul cărora se înălţau siluete de carton sprijinite de saci cu pământ. Mai multe cutii, aliniate, se înşirau într-o ordine absurdă. Ai fi zis că e un depozit de negustor de vechituri. Gorasson luă o pereche de căşti pentru urechi, îmi întinse şi mie una, apoi făcu la fel cu nişte ochelari care acopereau jumătate de faţă. În timp ce se pregătea spuse:

– Teoria lui Tobin e că glonţul care pătrunde, declanşează o saturaţie neurologică, un fel de supradoză electrică. Sistemul reticular activ trimite un semnal la muşchii picioarelor victimei şi aceasta se prăbuşeşte. Eşti atent? Ia, ajută-mă, Max.

Era frig în laboratorul lui. Curenţi de aer şi companie plăcută: teorie de bună calitate. O cafea caldă ar fi fost şi mai bună. Dagmar îşi ridică o şuviţă blondă.

– Mai întâi s-au făcut experienţe pe porci. Era în 1983...

– Experienţe pe ce?

– Pentru capacitatea de oprire a proiectilelor.

– Te ascult, Dagmar.

– Militarii şi-au dat seama că un inamic rănit mortal dar care continuă să tragă, e periculos. De acord că tipul moare. Dar, mai ales, el trebuie împiedicat să mai facă pagube. Trebuia deci pus accentul pe oprire, pe stopul brutal. Mort sau nu, n-avea nici o importanţă. Trebuia să cadă. Imediat.

– Nu conta că era ciuruit, cât capacitatea de a-l opri.

– Exact. S-a testat şi iar s-a testat. Şi iată ce s-a descoperit.

Se îndreptă spre un carton inscripţionat Rind&Knute pentru a scoate un fel de scut de gelatină, gros cât două peme.

– Ce e asta, Dagmar?

– E o coapsă.

– Din gelatină?

– Da. Aceeşi densitate, la fel de compactă, dar nu şi aceeaşi culoare, evident. Am fi avut nevoie de bucăţi de cadavru, dar comitetul etic... Am încercat pe porci, dar nu cooperau şi se mai şi căcau peste tot. Deci am preferat să îi transformăm în gelatină. E o şmecherie fabricată din os de vacă şi grăsime de porc.

M-am întrebat dacă, din întâmplare, oasele de vacă nu erau cumva livrate de marele Danone.

– Şi?

– Şi Rind &Knute ne-a livrat şmecheria asta, Max. În mod obişnuit fac săpun, ligheane de plastic, din astea. Gelatina nu apare în catalogul lor.

Dintr-un dulap de metal închis cu cheia, Gorasson scoase un Magnum Smith&Wesson, o maşinărie de distrugere în masă. Adăugă:

– Important e ca gelatina să se dilate, dar ea nu revine la forma iniţială, spre deosebire de muşchii sau ţesuturile umane. Cu un glonţ cu bot plat, un dum-dum normal, rezultatul e impresionant. Priveşte.

Mi-am potrivit căştile pe urechi şi m-am dat înapoi vreo cinci metri. Explozia fu totuşi puternică. Blocul de gelatină sări, pe masa metalică. Dagmar se apropie şi îmi făcu semn să vin. M-am aplecat: prin gelatină se vedea o scobitură mare cât un grapefruit. Fragmente mici presărau „coapsa". Glonţul se fragmentase.

– Vezi, o deflagraţie energetică. Într-un ansamblu de ţesuturi vii, cavitatea se închide imediat. Nu şi gelatina noastră. Astea fiind spuse, tipul înţepeneşte.

– Da, îmi închipui.

– Să încercăm un glonţ Kevlar.

Armă, ţinti o altă „coapsă". După un luping elegant, aterizâ şi ea pe o masă, mai încolo. De data asta scobitura avea

dimensiunile unui plămân. Dar nu se vedeau resturi din glonț. Erau atât de fine că se pierduseră în gelatină. Se vaporizaseră.

– Ia zi, Dagmar... Asta înseamnă că deflagrația e de așa natură că tipul primește un șoc echivalent al izbiturii câtorva tone.

– Patru tone virgulă opt, mai exact. Probabil moare. Dar mai ales, ceea ce ne interesează, se oprește brusc. Superbrusc. Acest proiectil oprește o camionetă, din față, care merge cu nouăzeci de kilometri la oră. Ca și cum s-ar izbi de un perete. Funcționează și mai bine pe ființe vii: țesuturile lor sunt suple, iar undele de șoc sunt mai bine repartizate în corp.

– Dar cine dispune de o șmecherie ca asta?

– Eu sunt unul dintre puținii din Franța, Max. Fiecare unitate e înregistrată. Se dau cu picătura. Asta vine de la serviciul de protecție de la Élysée, știi... Băieții ăia nu glumesc.

– Așa deci, OK. Da' nu tu l-ai împușcat pe tipul meu.

Puse obuzierul în dulapul blindat, îmi luă căștile, își scoase mănușile. Se gândea ce ar putea răspunde.

– Sunt și alte surse. Astfel, GIGN[1] a folosit gloanțe Kevlar în timpul unei eliberări de ostateci, la Marseille. Teroriștii deturnaseră un avion. Îți amintești?

– Da.

– Au fost uciși. Niciodată nu s-au găsit proiectilele. Kevlar cu fibrilație.

– Vrei să spui că singura filieră e militară, Dagmar?

– Nu. Dar e cea mai importantă și e strict supravegheată. Sunt și alte copuri de elită care dispun de arme performante: SWAT din Los Angeles, Mossad în Israel și, cu siguranță, câteva agenții gen MI-6, dar nu sunt sigur.

– Deci cel care l-a ucis pe tipul din Strada Myrha vroia să spună ceva?

– Da, Max. Vroia să spună că are brațul lung.

În timp ce-și aduna gelatina, cu mănuși de grădinar – era reutilizabilă – Dagmar spuse:

[1] GIGN – Groupe d'intervention de Gerndarmerie nationale, unitate de elită a jandarmilor francezi, specializată în operațiuni anti-teroriste. (n.red.)

– Am întâlnit o fată genială.

Tocmai omorâse două coapse şi se gândea la noua sa cucerire. Era formidabil. Savantul Cosinus de la CNRS. Mă privi, cu ochiul zbătându-i-se frenetic.

– Acum lucrez la o şmecherie şi mai bună.

– Aha? Jeleu de zmeură, fructul pasiunii sau andivă coaptă?

– Nu. Proiectile anticoroziune. Gloanţe care nu sunt degradate de sânge, de acizi din corp, care pot rămâne mult timp într-un cadavru. Pentru laboratoarele poliţiei ar fi un progres...

– Aş fi preferat gustul de zmeură.

Plecând, a arătat cu degetul spre picioarele mele.

– Max, ai gelatină pe pantofi.

În faţa intrării CNRS-ului am dat mâna. Dagmar a pornit spre graficele sale, camerele de diltare şi lobii lui Naomi Campbell. Eu am rămas cu gândurile mele. Tipul din Strada Myrha nu murise de bătrâneţe. Glonţul nu îi provocase vreo hemoragie. Îl sufocase. Îl pălise. Inima primise o palmă şi se oprise brusc.

Ancheta pe care Sétubal mi-o încredinţase progresa. Poate nu aşa cum îşi dorea el. Deocamdată am hotărât să nu spun nimic. Comisarul va aştepta.

15

Răul există.

Știu asta, Răul există. În pereții lui 18, în subsolurile din cartier, în suflete, e peste tot. Cândva a fost și în mine. Închid ochii și îl văd. Seamănă cu o gaură neagră. Înghite tot: bucătăriile, ființele, pisicile, trotuarele, maidanele, pavajele, norii. Când drogații din zonă se împăștie ca niște rândunele, spre următorul dealer, ei adulmecă Răul, care îi așteaptă. Când un locuitor de pe Strada Roses își bate femeia și aude poliția bătându-i la ușă, el aruncă o găleată de benzină peste polițiști și dă foc. Atunci Răul dansează. Când copiii din HLM[1]-urile de pe Évangile chinuie un vagabond și îi rup degetele, Răul e în extaz. Se află în coatele reci ale morților, în gingiile torționarilor, în ochii Oamenilor Oamenilor... Când banda scării rulante de la gura de metrou Marx-Dormoy a cedat în sfârșit, a izbit mulțimea care ieșea din subsol. Au fost doi morți. Răul, vă spun eu.

Sunt motive să simți că turbezi.

Când Oamenii Oamenilor au sosit, acum cinci sau șase ani, lucrurile au luat-o din loc. Oamenii au recitat mai întâi textele sacre, apoi s-au bătut pe viață și pe moarte cu croații care încercau să se infiltreze, și cu rușii, gata de orice. Au apărut în cartier primele kalașnikovuri. Locuitorii, cu spatele curbat de decenii de mizerie, se coalizau uneori ca să protesteze împotriva nesiguranței, a drogului, a violenței. Agitau pancarte în fața agenției Crédit Lyonnais, în Piața Paul-Éluard, în fața camerelor de supraveghere ale prefecturii și se întorceau acasă sub privirile rătăcite ale drogaților într-o rână și sub privirea batjocoritoare

[1] HLM = locuințe cu chirie moderată. Locuințe sociale a căror chirie e parțial subvenționată de stat sau de comunitățile locale (n.red.)

a negrilor masivi, împrăştiaţi prin pieţe, în faţa poştei sau pe lângă McDo. Oamenii Oamenilor rodeau terenul. De la Scuarul Léon până la Strada Jessaint, trecând prin Polonceau, îşi stabileau teritoriul, care mânca mereu din cel al inamicilor lor. Bătrânele construcţii pline de mucegai, moscheile puse la taxă de protecţie, taxa pe prafurile albe, vânzarea de crack. Aliaţi uneori cu chinezii, care colonizaseră Piaţa Torcy şi Strada Roses, ei curăţau cartierul cu aruncătoare de flăcări. Cu gingiile lor albăstrui şi cu dinţii negri – o cochetărie – terorizau negustorii şi portăresele. Pe informatorii poliţiei îi spânzurau de bârnele care susţineau vechile case de pe Strada Gardes şi care se învecinau cu vechea casă a marelui Norbert, unul dintre revoluţionarii Comunei, executat de locuitorii Versailles-ului. Se găseau cadavre suspendate la etajul al doilea, cu picioarele bălăbănindu-se, cu burta deschisă cu un cuţit de măcelărie, cu măruntaiele întinse până pe podeaua îmbâcsită. Apoi, Oamenii Oamenilor vindeau familii întregi traficanţilor de carne, de sclavi, cei adevăraţi.

Oamenii de Sare aşteptau le vină ceasul.

Între cele două armate, exista un punct de trecere: Strada Myrha unde Rose Bonbon sufla prafuri magice în mâneca bărbatului ei, pentru a-l ţine pentru totdeauna în mrejele dragostei ei.

Două zile mai târziu, era sfârşitul ramadanului.

La Idéal Bar, erau zâmbete gigantice. Amar, strălucitor, cu cei trei fii care i se încurcau printre picioare, era în al nouălea cer. În curticica din spatele bistroului, pusese să fie săpată o groapă şi un măcelar din cartier sacrificase o oaie. Cutiile goale de conserve fuseseră măturate, iar cele trei tufe de iarbă păreau călcate în picioare. De cealaltă parte a peretelui din stânga se zărea zidul şcolii municipale, unde toţi ţâncii din cartier veneau să înveţe alfabetul, fotbalul şi uneori viaţa. La şase ani descopereau aritmetica şi jaful, şi îşi cafteau colegii pentru ciocolate BN: „Mâine îmi dai trei!"

De cealaltă parte a zidului din dreapta era acasă. De la fereastra mea de la etaj, puteam să văd curtea bistroului şi caroseria, mâncată de rugină. În fundul curţii, o palisadă dădea spre

un teren dezafectat. Aici era frontiera: micul petic de verdeață, un rest de periferie de cocioabe. Nu era greu să-ți închipui și un acordeonist.

Am intrat cu o sticlă de vin în mână, cu basca lui Troțki pe cap. Amar nu bea. Nici eu. El din motive religioase. Eu de frică. Dar mai erau și alți invitați care, aveau excelente motive să bea.

– Salut, Amar, ce mai faci?

– Bine, bine, Max. O cafea?

– Cu plăcere. Au venit băieții?

– Juan și MacDou? Nu, nu încă. Hai, pune mâna, fă-te util.

În curticică, din reflex, am ridicat ochii și m-am uitat la fereastra mea. Focul arunca umbre ce dansau pe perete. O clipă mi s-a părut că văd lumină la mine. Precis era propria mea fantomă, un dublu transparent al lui Max Mpétigo.

În timp ce aruncam cutii și scânduri în foc, mi-a apărut chipul mamei. Îmi povestea adesea despre străzile, cafenelele, bazarurile, domurile, marea, trecutul Istanbulului. Îmi spunea că bunicul, cel care era din Santo-Domingo, fusese acolo, înaintea Primului Război Mondial, să hoinărească prin Imperiul otoman. Ce căuta el în acel Orient prea puțin Mijlociu? Se plimba și atât. Apoi a rămas și a pus pe picioare o mică fabrică de lumânări. Am închis ochii. Mirosul de friptură mă trimitea spre o mie și una de nopți, spre domurile de aur. Poate că cineva își mai amintea de bunicul meu din partea mamei, de Coralien Juste, cine știe? Există oameni care, deși morți, continuă să bântuie prin cartierul lor...

M-am așezat pe una dintre aripile caroseriei. Nu mai avea roți, volan, nimic. Carcasa rămăsese acolo ca un vestigiu al unei vieți anterioare. Mașina venise la sfârșitul anilor '50, mi se spusese, și nu se mai mișcase. Withenhaler, bătrânul care locuia la etajul doi, ne povestea manevrele pe care le făcuse printre culoarele dintre case. În acea vreme nu exista palisada, frontiera dintre Oamenii de Sare și Oamenii Oamenilor nu exista. Imobilul în care locuiam era o fostă fabrică de moletiere, transformată mai târziu în depozit de mobilă. Citroen-ul eșuase acolo, apoi fusese uitat.

Focul troznea. Djondjon, vesel și ghiduș, mi-a adus cafeaua. Se strecura printre invitații care soseau. Își ridică privirea chiar în clipa în care MacDou și Rose Bonbon intrau în curte. Se auzeau

râsete, exclamaţii, glume. Pe fereastra bistroului, un alt teren viran se putea vedea, în faţă. Era ceva nou. Agenţii imobiliari erau grăbiţi. Locul avea să devină o pădure de HLM – uri, o prelungire a periferiei. Ca profesionist mă întrebam dacă specialiştii de la Zena prospectaseră subsolul, să vadă dacă nu era acolo o genune fără fund. O anumită indiferenţă mă sfătuia să nu-mi fac griji. Un anume simţ al dreptăţii, totuşi, mă făcea să scrâşnesc din dinţi.

De departe, terenul semăna cu o mare de noroi care se întindea de la Strada Jean-Robert până la Marx-Dormoy, aproape un hectar de pământ nud, în care ploaia săpase bălţi negricioase.

– Mai e puţin şi se va putea înota aici.

MacDou se uita şi el la noroi. Îşi vedea viitorul? Se aşeză lângă mine, pe o aripă a rablei. De departe, Rose Bonbon îmi trimise o bezea mare, cu braţele larg deschise, şi plecă la bucătărie să sporovăiască despre mirodenii şi sosuri. Djondjon tocmai îl servise cu un pahar de vin roşu pe Goldsinger şi se grăbea spre MacDou cu sticla în mână. MacDou gustă vinul şi aruncă o rămurică în foc.

Simţeam că e încordat. Îi dădui uşor un ghiont:

– E frumoasă.

– Cine?

– Nu cine. Ce. Oaia ta, Mac. Oaia pe care i-ai vândut-o lui Amar. Pe care o să o mâncăm.

– Ah, da.

Era cu mintea în altă parte, prietenul meu. Îl cunoşteam prea bine. Am rămas acolo, uitându-ne la ceilalţi care ciocneau pahare şi dansau. Tăcerea era un vechi obicei al nostru. Nu aveam neapărat nevoie să vorbim. Noi ştiam. Am întrebat:

– Am auzit că e varză pe strada ta, cu incendiile astea.

– Aşa e.

– Ţi-a ars maşina?

– Da, ghinionul dracu'. Dar...

Ţinea totuşi la micuţul lui BMW, îl ferchezuia de o veşnicie. Ne dusese cândva până în Italia ca să cumpărăm bijuterii de trei lei.

– Ia zi, Max, ai noutăţi?

– Da. Veştile nu sunt prea bune. E un tip jegos. E pătat bine. Dar nu prea e cazul să vorbim aici.

– Nu, ai dreptate, şi...

O rafală de bongo înghiţi restul frazei. Muzica fu dată iar mai încet.

– Ne vedem mai târziu, în linişte. O să-ţi spun mai multe. OK?

– OK, Max.

Zâmbi. Focul îi lumina ochii, dar nu şi zâmbetul.

Amar începuse să taie oaia. Goldsinger primi capul. A mâncat ochii. Zgomotul îmi strângea fruntea. Priveam cerul, deprimant; palisada se mişca; peretele, degradat. Un şobolan stârnit de antren îşi iţi mustăţile, apoi dispăru. Ţâşnise dintr-un perete, în care o gaură cât un măr de largă se vedea de după castanul trist. Stratul de polyuretan era cu siguranţă umflat, cablurile erau afectate. Devenise clasic,în meseria mea: la fiecare zece ani, în mod normal, trebuiau schimbate straturile de izolare, trebuia reînnoită învelitoarea.

Normal.

Nimeni nu o făcea, evident. Nici în 18, nici în 8, niciunde. Când Arbessier mă însărcina cu o constatare după un incendiu sau o prăbuşire, era o constantă: pagubele produse de şobolani permiteau să se încaseze asigurarea. Şobolanul, când e cazul, e aliatul proprietarilor imobiliari. Această alinanţă e obiectivă şi momentană. La Istanbul există experţi ca mine? La Istanbul au alte preocupări. Ca şi Dumnezeu, de exemplu.

Rose Bonbon se aşezase pe treapta caroseriei. Cu rochia ei largă, imprimată cu flori de câmp şi care se numea „Dragostea perfectă a unui bărbat", era superbă. MacDou i-a aruncat o privire distrată, a luat farfuria pe care i-o întindea, apoi s-a întors spre mine. Muzica îşi dublă volumul. Petrecerea la fel. Iuri Preţ Special, deja beat, se îndopa cu carne de oaie. Înconjurat de trei femei grase, îşi ştergea gura cu dosul mâinii, împărţea sfaturi juridice în stânga şi în dreapta, şi, cu gura plină, mai sorbea o gură de alcool. Una dintre femei îl luase pe după umeri, într-un gest de protecţie maternă. Era evident, Iuri Părosul era fericit.

MacDoudou ridică vocea:

– Max?

I-am făcut semn că nu auzeam. Se aplecă spre urechea mea.

– Max, trebuie să dispar o vreme.

N-am spus nimic. Am aşteptat. În astfel de cazuri nu trebuie să întrebi nimic. Unui om care e în necaz îi trebuie linişte. S-au scurs câteva clipe. Apoi i-am spus la ureche:

– Îţi dau cheia de la cămăruţa mea, de la mansardă. Nimeni nu ştie că e a mea. Incognito, înţelegi?

– Incognito, OK. Îţi stă bine cu şapca asta scârboasă.

Rose Bonbon părea captivată de lectura zaţului din ceaşca mea. Ce putea găsi acolo? Secretele Trezirii lui 18? Cheile Paradisului? Fişa antropometrică a lui Gavian? Căuta destinul. Niciodată nu am putut înţelege cum poţi să cauţi tipi de tobă şi potcoave de cai morţi în cafele dar fiecare are credinţele lui. Eu cred în Rău.

Muzica, un rap berber, devenea îndrăcită. Amar ne răsfăţa cu înregistrări inedite, arii de flaut, sunete percutante de tambur. Goldsinger, slab şi golaş, cu o picătură de grăsime pe bărbie, mă trase de mânecă până în stradă, unde ne puteam auzi mai bine. L-am urmat.

– Max, încă vă aştept, Max. Peretele e aplecat!

– Nu am timp, Gold. Dar o să trec. Curând.

– Mă supăraţi, Max. Sunteţi prietenul meu.

– Haide, Gold.

Îşi turnă vin în pahar, un mic vârtej. Cu un gest îşi netezi reverele hainei sale petrecute, care data probabil din epoca René Coty, şi-a aranjat dunga pantalonului verzui. Arăta ca un exhumat.

– Max, eu...

– Da?

– Eu... vreau să vă spun ceva.

– Da, spuneţi.

– E destul de greu. Ştiţi, la mine la lucru, chinezii care sunt angajaţi, sporovăiesc. Croitoria e obositoare. Îmi mai spun lucruri pe care le-au auzit.

S-a uitat la oaie, apoi la MacDou care mânca și vorbea cu o bătrână. Poate era Martemora? Goldsinger a pus mâna pe impermeabilul meu. Începea să se lase frigul.

– Aud lucruri despre dumneavostră, Max. Știți ce spunea Éliphas Lévi, marele rabbin al Cracoviei, acum multă vreme?

– Nu. Ce spunea? Mama era sefaridă, Gold.

– Știu, știu, evreică, sefaridă, care e diferența, Max?

– Așa e, Gold, care e diferența? Filmul se sfârșește prost pentru toți.

– El spunea, Éliphas Lévi spunea...

Aruncă restul de vin pe jos. Între două discuri se auzea jăraticul pârâind. Gold coborî vocea:

– Lucrurile nu sunt niciodată așa cum par.

L-am privit.

– Adică?

– Éliphas Lévi spunea asta. În secolul al XVI-lea. La Cracovia...

A privit spre capătul străzii. Poate erau alte incendii, spontane sau nu. Trecea un bărbat pe celălalt trotuar. Era Rector. Arunca un ochi prin cartier. De departe, i-am citit două cuvinte pe buze: „Bicicletă", „Duminică". M-am întors la petrecere. MacDou nu era nicăieri.

Juan Lorca era acolo, într-o haină neagră. Îl îmbrățișă pe Amar și îl bătu pe spate. Juan nu era singur. Îl însoțea o femeie. Avea nasul drept, părul negru, ochii deschiși la culoare. Haina lungă mătura tufele de iarbă. Un vârtej de fum i-a învăluit pe toți trei și au dispărut ca într-un nor. Mi-am spus că trebuie să fi fost Hannah.

Când să merg să îl salut pe Juan, a trecut Djondjon.

– Unde e șobolanul? Șobolanul?

Puștiul alerga, surâzător.

– În spatele castanului, Djondjon.

– Să știi că îi cumpără pe toți.

Cine cumpăra șobolani? Un negustor de piei? Unul de la deratizare?

Până să îl întreb, Djondjon dispăru după copac. Acum, lumea se îmbulzea. Unii beau vin, alţii apă, toţi discutau. Era acolo chiar şi brutăreasa certăreaţă: într-o sporovăială veselă, se schimbau confidenţe, noutăţile din cartier zburau de colo colo, se lansau păreri despre mersul lumii. Flăcările aruncau umbre mişcătoare peste toate feţele. Uneori, grăsimea scursă, sfârâia în cenuşă. Frânturi de voci pluteau în noapte. Mă gândeam din nou la rezultatele analizei lui Gorasson, neaşteptate pentru mine: cine ar fi putut avea acces la un material atât de sofisticat? Acum câţiva ani nişte vagabonzi atacaseră depozitul SNCF cu arme grele. Filierele sârbeşti umpluseră piaţa de bazooka, de muniţii 12,5 mm, de mine. Dar proiectile Kevlar?

Aproape de palisadă, se adunase un grup de bătrânei. Îşi mişcau fălcile cu voioşie, surii. În fiecare zi se întâlneau în scuarul Léon-Front, la mesele de beton, pentru a juca domino. An după an, secol după secol, îşi împingeau piesele de fildeş, formau şine albe şi negre, iar entuziasmul lor pentru o partidă frumoasă era inepuizabil. În mijlocul grupului l-am recunoscut pe Aubelin Rector. Chel, cu faţa lucind, bătrânul antilez se desfăta. Specialitatea sa – reţetele de bucătărie impracticabile – îl făcea liric: povestea oricui dorea să îl asculte cum să rumenească bananele, cum cocea carnea de ied, la cuptorul lui de modă veche. În hărmălaia aceea îmi făcu semn să mă apropii. Ne-am îmbrăţişat. Era încruntat şi asta îi întuneca faţa. L-am întrebat de ce. Nu îi reuşea reţeta de purcel de lapte cu kiwi şi ciocolată. Începu să îmi explice fineţea preparatului. Nu se grăbea. Dincolo de purcelul de lapte simţeam că mai era ceva arzător. „Vino mâine pe la mine", îmi spuse el."De acord, Aubelin", am răspuns.

La plecare Juan mi-a făcut cu mâna. Nu avuseserăm timp să vorbim. Iuri, aşezat pe un scaun, cânta. Am ieşit pe stradă care mirosea a seu şi a vin trezit. Am tastat codul la intrare şi am urcat la mine. Ecourile de tambur răsunau în casa scării.

Pe prag, era întins un bărbat. Purta o haină de piele. L-am întors. Micul Salivă fusese sugrumat.

Mi-am scos basca. Basca lui Troţki.

16

– Deci nu ştiţi nimic?

Comisarul era nervos. Fusese trezit în toiul nopţii şi nu aprecia asta deloc. Galichat rânjea, cu ţigara în bot, luminat de maşinile poliţiei. Cadavrul lui Salivă fusese urcat pe o targă, după constatările uzuale. Nu mai rămăsese decât o urmă mare de sânge în faţa uşii mele. Toată lumea ieşise în stradă pentru formalităţi. Poliţiştii completau dosarele pe capotele Renault-urilor. Zorii erau aproape. Ultimii invitaţi ai lui Amar plecaseră, persista încă mirosul de oaie friptă. *Idéal Bar*, pustiu, fusese închis. Salivă era mort şi un altul avea să îi ia locul, la Château-Rouge, în mijlocul micilor curieri. Baletul continua, afacerile nu se opreau niciodată. Sétubal, cu faţa schimonosită, ura întreg universul. Rector, înăuntru, îi trezea pe oameni pentru a strânge eventuale mărturii. Ştiam că nu va putea.

Comisarul reluă:

– Ce îmi puteţi spune, despre decesul lui Santiago Saliverro?

Era pentru prima dată când îi auzeam numele. Micul Salivă avea deci o identitate, una adevărată. Avea să fie etichetat, apoi tăiat, de Bonacieux. Sângele îi va fi analizat, ţesuturile scrutate, ficatul cântărit. Necazul lui Sétubal era că eu nu ştiam mare lucru. Iar ceea ce îmi spusese Salivă nu puteam să repet: nu puteam bănui încă unde avea să mă ducă întâlnirea cu Aubelin.

– Deci, domnule Mpétigo, nu-mi sunteţi de niciun folos. Licenţa dumneavostră de expert va zbura!

Mă luă de braţ ca să mă îndepărteze de inspectori. Lumina de la girofaruri îi evidenţia textura rugoasă a obrajilor. Coborî vocea şi îşi duse mâna la bărbie.

– V-am cerut să ne ajutaţi, în Strada Myrha, pentru că ştiţi bine cartierul şi puteţi ancheta fără a face valuri. Dar iată că e plin de valuri. Nu am nevoie de încă un cadavru ca să totul explodeze. Deja am primit telefoane de la primar. E furios şi îl înţeleg.

– Nu sunt sigur dacă cele două afaceri sunt legate.

– Evident există un raport! E al cincelea mort în câteva zile! Vreau să ştiu ce se întâmplă. Mai am puţin şi mă trezesc cu o răzmeriţă în braţe, Mpétigo!

Aruncă o privire la maşini, ale căror radiouri bâzâiau. Nimeni nu văzuse nimic. Sétubal, cu un aer hotărât, îşi privi pantofii.

– Aveţi patruzeci şi opt de ore. Toate aceste crime sunt legate, sunt convins. Vreau un vinovat. Gândiţi-vă, şi repede!

Altceva nici nu făceam. Ameninţarea mă lăsa rece. Moartea lui Salivă, nu. Aşadar, îmi puteam pierde licenţa de expert. Mare lucru! Cel mai ciudat, însă, era momentul ales pentru asasinat. Micul Latino era un om al străzii. Santiago Saliverro era în stare să omoare zece oameni mai puternici decât el. Moartea lui suna ca un avertisment. Să spunem, ca o invitaţie să stau liniştit şi să nu îmi mai bag nasul peste tot.

Rector, în faţa comisarului, îi spunea că se întorcea cum plecase. Nimeni nu văzuse nimic, nu auzise sau simţise ceva. O zi deprimantă stătea să înceapă. Pietonii se grăbeau spre metrou. Poliţiştii îşi terminau rapoartele. Amar îşi deschise bistroul. În faţa unei cafele, îmi dădu ultimele veşti. Spre Montmartre, noaptea fusese încinsă: mici grupuri de tineri, foarte mobili, bombardaseră sticleţii cu pietre. Izbucniseră incendii sporadice. O clădire, în spatele căii ferate, dinspre strada Laghouat, arsese. Era unul dintre puţinele incendii pe care pompierii nu le putuseră stăpâni. Ştiam că nu voi putea dormi. În această dimineaţă care îmi întorcea stomacul pe dos, am simţit nevoia să mă plimb un pic. Am luat-o spre Strada Laghouat. La urma urmei, toate aceste accidente erau raza care mă ghida.

Capătul Străzii Laghouat nu era decât o grămadă de ruine fumegânde. Se simţea mirosul de cauciuc ars şi de jăratic. Un

alt miros, pătrunzător, de gudron, pusese stăpânire pe gâtlejul meu. Micii dealeri o șterseseră spre stația de metrou, din fața lăptăriei și a chioșcului de ziare. Cel mai mic incident avea să pornească din nou corida. Câteva mașini încă ardeau, spre Barbès, iar tinerii ganezi scriau cu sprayuri pe zidurile comisariatului, dar totul scădea în intensitate. Furia era acolo, mocnea. Sétubal se hotărâse să rămână de o parte. CRS fuseseră retrași și campau înspre Piața Blanche. Locuitorii, cu niște fețe de Sioux, ieșeau la cumpărături. Solo Prix fusese cruțat iar Scuarul Léon-Bernard era pustiu. Noi teritorii se desenau pe firul incendiilor. Oamenii Oamenilor creșteau. Fiecare flacără aduce puțină putere unora, lua puțin din puterea altora. Geopolitica din cartier era o problemă de trotuare. Pubelele erau bornele. Gurile de scurgere, frontierele. Flegmele, indicatoare.

Pe o străduță întortocheată, Émile-Duployé, am zărit o clădire din cărămidă care arsese. Cărămida e un joc de domino: la cutremure, bombardamente, explozii de gaz, e cea mai rea. Nicio șansă pentru cei dinăuntru. O cărămidă se deplasează și toată clădirea se duce. Anii '30 cunoscuseră dezvoltarea acestui tip de construcții, mai ales în periferia de sud, mai ales datorită căilor ferate. Ardezia și cărămida puteau fi aduse din Bretania, din Picardia, cu puțină cheltuială. Dar în cartier, era rară. Se preferau moloanele, mai ieftine și mai ușor de obținut: erau la îndemână la Montmartre, la Pigalle, la Barbès. Era de ajuns să sapi. Apoi se înfunda. Lui Émile Duployé puțin îi păsa: era un preot care inventase stenografia. Strada sa altădată avea două mori și era adoptată de pescarii veniți din Dieppe sau din Boulogne, cu șaretele lor și coșurile lor înalte de pește. Puteau de departe. Nu mai era nimic din toate astea, nimic din popa Émile, nimic din pești, nimic. Erau trotuare sclipind și funingine.

Niște puști se jucau în dărâmături. Din cinci etaje mai erau trei. Mai întâi, de ce această casă, de pe o străduță lăturalnică, dintr-un colț ferit ajunsese pradă flăcărilor aprinse de răzvrătiți? Dacă recalcitranții voiseră să protesteze împotriva poliției, de ce puseseră focul tocmai aici? Am împins o bârnă calcinată și am intrat. Un cer slinos pătrundea prin fereastra spartă.

Puştii de pe stradă râdeau: „Vrei să dormi acolo? Eşti prăjit! Prăjit!"

Primul lucru care mi-a sărit în ochi a fost îngrămădeala. Podelele de deasupra se prăbuşiseră peste cele de dedesubt cu un efect de foietaj. Păşeam peste mai multe straturi de moloz între care se întrevedeau bucăţi de veselă sărăcăcioasă, vase sparte, flori de plastic, carcase de televizor, resturi de vieţi triste, căpătâie de existenţe. Casele goale au întotdeauna efectul ăsta asupra mea: aici şi-au desfăcut bagajele nişte oameni, au dormit, şi-au crescut copiii, au visat poate. În Corsica, în *maquis*, sunt astfel de case, lăsate aşa, cu batoane de salam pietrificate, întotdeauna suspendate şi cu jambonul trasformat în piatră, deasupra căminului. În 18, *maquis*-ul începe de la ieşirea din metrou.

Dacă podelele se prăbuşiseră, înseamnă că nu erau susţinute. Am zgâriat tencuiala înnegrită: apărură stâlpi metalici. Focul îi încinsese până la incandescenţă. Căldura provocase o torsiune care făcuse să sară piroanele laterale, cele care sunt înfipte în bârnele de lemn. Evident, lemnul şi metalul nu fac casă bună, dar în 1930, nimănui nu-i păsa. Familiile trebuiau găzduite, şi încă repede.

Am coborât în stradă. Copiii plecaseră. Pereţii exteriori, care dădeau în Strada Émile-Duployé, nu aveau nicio urmă de foc. Nici cei laterali. Aşadar? Să fi aruncat un manifestant o sticlă plină de kerosen pe fereastră? Ar fi trebuit să găsesc punctul impactului: căldura kerosenului creează un spaţiu unde focul e mai viu, unde gazele degajă mai puţină anhidridă. În acel moment, o corolă se desenează pe pământ. Uşile interioare rămăseseră închise, deci nu fusese aport de aer. M-am aplecat în dreptul porţii de la intrare: cele trei trepte care duceau aici, erau curate.

Am simţit o prezenţă. Un bărbat al cărui chip nu l-am văzut, se îndrepta spre Strada Poissonniers. Era deja la intersecţie.

Inima îmi bătea mai repede.

„Eşti prăjit! Eşti prăjit!" Puştii se întorseseră. Am început să cercetez pereţii exteriori. Aceştia erau din cărămizi mai groase,

susținuți de bârne de oțel între care șeful de șantier pusese să se toarne izolația de paiantă. De-a lungul anilor aceasta se descompuseseră: umplutura pe bază vegetală, fusese spartă. Firele de in atârnau din tavan. Un sertar pe jumătate deschis vărsa hârtii cu antet. Facturi de chirie, fără îndoială. Am luat câteva pe care le-am înfundat în buzunarul impermeabilului. Nu reușeam să înțeleg de ce focul se propagase prin golul pereților. Inul prelucrat nu arde. Nici tencuiala, ori cărămizile. Pe vine, cu nasul în perete, nu ajungeam la nicio concluzie: fusese nevoie de un adjuvant, de un truc, de o intervenție divină poate. Focul e imprevizibil. Dar poate că cineva îl prevăzuse. Poate cineva avea un glob de cristal.

În depărtare se auzeau urlete. Ganezii porniseră iar războiul? Ploaia începea din nou, transformând ziua într-un crepuscul vâscos. Era o burniță care îți ajungea până la plămâni, la genunchi, la tălpi, care îți înghețа dinții.

Un zgomot de sticlă scrâșnită pe sol, mă făcu să mă întorc.

Am deschis gura, dar era prea târziu. Am văzut lovitura plecând spre mine. Apoi n-am mai văzut nimic.

Eram într-un pat delicios. Mama era acolo și pe fereastră vedeam domurile aurii ale Istanbulului. Bunicul meu, Corallien Juste, îmi aducea rahat. Cu el, mă ridicam să merg pe străzile orașului. Negustorii ne îmbiau cu rachiu, ambră, bijuterii, femei. Îmi era sete. Rose Bonbon, în boubou galben strălucitor, îmi propunea să intru într-un bistrou numit *Le Roi du Café*, la stația Marx-Dormoy. Coralien dispăruse. Rose dispăruse și ea. Eram acolo, cu setea mea. Un barman fără dinți îmi turna un pahar de vin roșu. Mâna îmi tremura. Cu gâtul uscat, încercam să apuc paharul, pe care fiecare fibră a corpului meu îl dorea cu violență. Tremurăturile mă împiedicau. Mă durea capul. Foarte tare.

– Maff, Maff, Maff, trezește-te...

– Max, Max, deschide ochii... Deschide...

Am deschis ochii. Am văzut două șiraguri de apă de ploaie curgând de-a lungul pereților. Aplecată peste mine, Martemora mă privea cu un aer neliniștit. Era cu prietenul său

Bellochio, un fost soţ italian cu un gust exclusiv pentru bere. Bellochio, bine făcut, cu ochii încercănaţi, mă sprijinea de umeri.

– Max, Max, mă vezi? Mă recunoşti?

O recunoşteam.

Evident.

A scos un suspin de uşurare. Am lăsat să treacă un minut. Apoi am întrebat:

– Aţi văzut cine a fost?

După ce şi-a atins cu vârful degetului unicul dinte, mi-a explicat:

– Văzut unul din spate, foalte lepede a plecat, cătat buzunare.

Bellochio, care mă ajuta să mă ridic, a tradus:

– L-am văzut din spate, a plecat repede după ce te-a căutat prin buzunare, Max.

Am căutat prin buzunarul impermeabilului. Chitanţele de chirie dispăruseră.

– Mulţumesc, Martemora, mulţumesc Bellochio.

– N-ai pentru ce, Max. Ştii că te iubim.

L-am privit pe Bellochio. Avea pielea ca de ceară, gura suptă, privirea pierdută. La fel, şi eu, cu siguranţă. Împărţeam un capăt de noapte, un capăt de ploaie.

Am ieşit în stradă, sub un felinar ruginit. Apa cădea şuvoaie. Când mă pregăteam să pronesc, Martemora a scotocit prin sacul ei plin de casete video şi mi-a întins una:

– Ţine, Mfff, un mmar.

Bellochio a reluat:

– Vrea să spună un dar.

Un jgheab a cedat şi apa mi-a şiroit pe ceafă.

17

În fața ușii mele nu mai era decât un contur de cretă. Am sărit peste silueta lui Salivă, conturată pe palier, și am intrat la mine. Dimineața se târa. M-am întins, cu capul greu. Mă dureau tâmplele. Am închis ochii și, imediat, mi-a venit în minte ce-mi spusese Gorason. Kevlar, cameră de dilație, putere netă... Cine...? Cred că am adormit. Cineva a bătut la ușă.

– Sunt eu, Max.

Am recunoscut vocea lui MacDou. A intrat, tras la față.

Nu l-am întrebat nimic. Am luat o cheie și am urcat la ultimul etaj. Mă întrebam vag dacă Rector ajunsese acolo, cu o noapte înainte, când mersese din ușă în ușă. Am deschis și am intrat cu MacDou. În cămăruța de sub acoperiș era un pat, două fotolii, o masă. Într-un sertar pusesem câteva cămăși curate. Am deschis frigiderul. Pateul de vânat și pâinea prăjită ne prindeau bine. Mac și-a întins piciorele. Departe se auzeau sirenele pompierilor. Fereastra dădea spre o curticică închisă.

Pentru incognito era perfect. Cu condiția să nu se joace operele complete din Trei Cuie pe o Fesă sau din Trupa Pulverizare Mortală, în fond, am fi putut rămâne aici ani buni, să evităm recensăminte și impozite, poate chiar și necazuri. Vecini nu erau.

Am deschis sticla de jurançon sec pentru Mac.

Mi-am făcut un ceai. Începea să sufle vântul, afară. Am vorbit de tot și de toate. Despre nimic. MacDou se juca cu un dromader micuț, din ceară.

– Știi, Max, astea le fac cadou clienților mei. Mă rog, celor la care țin. Mănâncă ceva, plătesc, la plecare au un mic caodu. Le fac chiar eu, fain, nu?

– E ceva nou, mania asta?

– Hei, e bun pateul tău. Ce e?

– Căprioară. La conservă. Îmi plac mult conservele. Sunt făcute să țină.

– Ai dreptate, sunt mai puține chestii naturale. Chestiile naturale, sunt periculoase, nu? Trebuie să mănânci chimicale, cel puțin știi ce e. Căpșunile Tagada să trăiască și puii cu hormoni.

A izbucnit într-un râs poznaș. O clipă, l-am regăsit pe MacDou de altădată. Cel dinainte, cel cu acte false pentru australieni rătăciți, cel din zilele bune. Cel cu care trăsesem beții crunte. O dată, eram la Hamburg, făceam autostopul pe un frig teribil. Când am ajuns acolo, la ora două dimineața, MacDou era vânăt. Am încercat să ne refugiem în baruri. Nimeni nu avea însă chef de un negru vânăt. În final, am fost primiți într-un bar de lesbiene. Era cald.

– Îți aduci aminte de Hamburg?

Își amintea. Își amintea de toate, animalul. Eu am memorie selectivă. Îmi amintesc doar de unele. Bucăți întregi din viața mea au plecat spre o groapa comună municipală, nici eu nu știu unde.

Legat de prieteni, memoria mea funcționează în flash-uri. Sunt lucruri pe care le șterg, dosare pe care le rup, imagini pe care le blurez. Îl știam pe MacDou: avea în el un fel de griuri, un mod de a se acomoda cu realitățile. După episodul cu radioul liber, am intrat la SNCF ca asistent la un serviciu de evaluare a riscurilor, cu un procent de alcoolemie variabilă în sânge. Trebuia să verific podurile, buloanele, calitatea apei potabile în gări, rigiditatea șinelor. Șinele mai ales, trebuiau să fie rectilinii, drepte ca un metru etalon de Sèvres. MacDou făcuse pe DJ-ul în cluburi la modă. Îi uitase un pic pe Che, Bob Dylan și Cărarea luminoasă. Șina lui nu era dreaptă: se făcuse repede albă și pudrată. Eu îmi ardeam zilele în tonuri de roșu, rosé sau gri de Boulaoune. Nu se cuvenea să judec, eu. Trebuia să tac și să ajut. M-am ridicat.

– Uite, am un cadou pentru tine, Mac, băiete. O să-mi zici merci.

Am deschis comoda mică de lângă ușă. Am scos macaroanele și fisticul. Lui MacDou îi plăceau. A mulțumit. Dar nu zâmbea.

Șmecheria cu MacDou era să te uiți la chipul lui. Avea fruntea înaltă, pomeții netezi, pielea mai deschisă pe obraji, ochii aurii.

Posomorât, era ca o statuie. Vesel, se transforma în clovn. Rose Bonbon îl ghida în viață, îl ținea în picioare făcându-i cea mai bună cafea din lume. Ea îl făcuse să renunțe la baruri și la prafurile boliviene. Îi dăduse în schimb, la purtător, dragostea și licorile de inimă albastră. Bistroul din Strada Myrha mergea și viața se scurgea în tușe pastelate, de rentier. Cel puțin așa credeam.

Am rămas în liniște, o clipă. Cutia de conserve, sticla de jumaçon și ceaiul dispăruseră. Nu mai erau decât firimituri verzi și un mic dromader de ceară. MacDou mă privi.

– O să mergi la marele concert de la Château-Rouge? Te duci în fiecare an, cu Juan. Ai zice că sunteți abonați, voi doi. Ai zice.

– Nu știu, Mac. Nu știu. Parcă tot cartierul stă să se facă scrum. Deci, gata cu marele concert. Gata cu cele patru suflători de aramă, gata cu cei trei toboșari, totul, s-a dus.

– Ar fi păcat.

– Da. Știi ceva, Mac? Mă întreb dacă toate incendiile sunt într-adevăr spontane. Mă întreb, înțelegi, dacă asta nu pică bine pentru cineva.

– Asta se întâmplă întotdeauna... Întotdeauna. Dar cine e? Aș fi preferat să nu-mi dea foc la mașină... Mă întreb cine...

– Nimeni, desigur. Niște manifestanți, știi tu... Trec, pun foc, și gata... Îi amuză... Nimeni.

Evident, MacDou făcea un efort să-și gâtuie curiozitatea. Se gândea la Gavian. Am lăsat să se scurgă un minut. Apoi am abordat subiectul în plin:

– Veștile despre Gavian nu sunt bune.

– Hm?

– M-am întâlnit cu Langrand, știi, tipul de la Zepler. Mi-a povestit că acest Gavian, în anii '90, lua taxe de protecție de la bistrourile de lângă depozitul de vinuri. Aparent, lucra pentru altcineva. Un fel de executant, înțelegi? Dar unul eficace. Nu a lăsat amintiri prea frumoase, cam ăsta e genul. În plus, se pare că are și un cadavru pe undeva prin CV.

– A omorât pe cineva?

– Așa se pare, Mac.

– La dracu. Și acum, ce face, Gavian?

– Am o idee despre asta.

– La ce te gândeşti, Max?

– La Oamenii Oamenilor.

– Ţi-a spus el?

– Nu. Dar ce se întâmplă îmi spune destule. Eu doar completez.

– Ce putem face?

– Şi despre asta am o mică idee. Deocamdată stai ascuns. Odihneşte-te. Mă ocup eu.

Mă privi ciudat, Mac. Chipul i se făcu palid. Se aplecă deasupra paharului. N-am mai spus nimic. Departe, în cartier, se auzeau sirenele. Când am plecat, Mac avea ochii închişi. Părea că doarme.

18

La ora aceea știam că îl voi găsi pe Aubelin Rector aproape de scuar. Însă, de data asta derogase de la obiceiurile lui: burnița îl alungase, deopotrivă cu prietenii lui, spre un bistrou antilez. Acolo își relua rolul de om de veghe. Cândva portar la CRS, fusese omul de la ecluză în fața unei lumi pe care o vedea trecând. Astăzi era tot un fel de spectator. În fiecare zi, de zece ani, venea în scuar, ca să joace domino și să-și socată din minți prietenii – Marcel Canozzi, fost acordeonist; Gérard Quilici, fost strungar; Patoum Roblès, preot răspopit – cu noi rețete de bucătărie. Aubelin își pierduse soția cu mulți ani în urmă. Într-o zi, ea dispăruse pur și simplu, luând cu ea câteva inele și o geantă de voiaj. Lăsase în urmă un adolescent neliniștit, pe Julien. Niciodată nu a mai aflat ce se întâmplase cu ea. După ce a depășit durerea inițială, el și-a reinventat viața: gătind pentru fiul său. Aubelin își descoperise gustul pentru îmbinarea savorilor, a sosurilor parfumate, pentru bucătăria simandicoasă. Julien crescuse într-o relativă nepăsare, mereu la limita sărăciei, liber ca pasărea cerului. Când a intrat în poliție, tatăl său a dat un chef. Când plecam să ne plimbăm cu bicicletele, Aubelin ne aștepta, duminica la prânz, cu coșuri de răchită pline de pâinici, cu saramuri somptuoase și bame fine. De-a lungul anilor, el devenise pentru mine un fel de unchi îndepărtat, pe care îl vizitezi o dată pe an: prezența sa amicală și maliționsă era liniștitoare.

Când mă văzu, îmi făcu semn cu bărbia. Acordeonistul hirsut și burtos se ridică și se mută la altă masă. M-am așezat în fața lui Aubelin. Îmi zâmbi.

– Mă bucur, Max. A trecut ceva vreme.

– Da. Știi cum stau lucrurile.

– Știu. Vrei să mănânci ceva?

Fără să-mi aștepte răspunsul, ridică mâna și patronul ne aduse o farfurie de caltaboș feliat.

– Eu l-am făcut, Max. Sper că o să-ţi placă.

Boudin avea o aromă de mirodenii, caldă şi delicioasă. Se regăseau aici un iz de şofran, de ceapă roşie, de piper şi de ierburi aromatice.

– Deci?

– Deci e, al naibii de bun, Aubelin.

Am început să schimbăm noutăţi şi să depănăm amintiri. Ca noutăţi: lui Patoum Roblès i se născuse cel de-al treilea nepot şi în colţ se instalase o pictoriţă. Dădea cursuri de desen puştilor din zonă. Apoi Aubelin evocă vara în care noi plecaserăm, cu Julien, pe malurile Loirei şi dormiserăm în şanţuri, cu bicicletele lângă noi. Cu Aubelin uitai dintr-o dată lumea şi cursul său. Depăna poveşti cu lacuri, râuri, cântece.

– Apa şi dragostea sunt legate, susţinea el.

Trase o duşcă de rom vechi şi îşi reluă divagaţiile. Era un jucător poetic de domino şi un bucătar solemn. Uneori cita din filozofi, convins că era necesar să „îţi aerezi glanda pineală".

– Mai întâi trebuie să citeşti Hegel. Apoi trebuie să dai focul mai mic. Întotdeauna.

Nu prea ştiai în ce disciplină evolua. Continuă:

– Max, mi-a ajuns la urechi că ai fost pus de poliţişti să te interesezi de soarta a doi sau trei nefericiţi care au rămas fără mâini?

– Cine ţi-a spus asta, Aubelin?

– Ei, ştii tu. Când joc domino, prietenul Danone vine uneori să se uite. Îi place dominoul.

– Ce ai mai aflat?

– Aaa, mi s-a mai spus că cerul galez stă să ne cadă în cap. Dar, eu nu sunt galez, poftim... Dar mi s-a mai spus şi că unul dintre morţi – pace sufletului său până la cea de-a şaptea generaţie – a fost doborât de un glonţ special.

– Julien ţi-a spus asta?

– Nu, nu. Ştii că fiul meu nu-mi spune nimic. Eu ghicesc. Îl privesc şi e ca o carte deschisă pentru mine.

Fruntea i se umbri o clipă. Avea Julien necazuri? L-am lăsat să îşi urmeze firul gândurilor. Îşi netezi mustaţa albă.

– Sper să mă ierți că ți-am trimis vorbă să vii. Îl rugasem pe Salivă... Nu voiam să fim văzuți împreună. Ceea ce o să-ți spun e confidențial. Cafeaua asta e ca sfânta împărtășanie.

– Spune. Te ascult.

– Știi, uneori afli lucruri pe căi ocolite. Viața e o într-o comtinuă derivă. Te iubesc ca pe copilul meu, Max. Am inventat și o rețetă pentru tine...

– Cârnatul cu moșmoane, îmi amintesc.

– Da.

Pe deasupra mesei, îmi cuprinse încheieturile cu degetele lui fine.

– Max, cine are arme așa de teribile? De unde sunt? Kevlar? Nici măcar nu știu ce e. Dar știu altceva: e unul care a fost sergent la armurerie, la Vincennes, acum cincisprezece ani. Era specialist în noi tehnologii, explozivi, chestii de genul ăsta. Știu asta pentru că șef îi era vărul meu. Lumea e așa de mică, Max...

– Cine e?

Se uită la farfuria plină de caltaboși, mă privi cu ochii săi gri și-mi spuse în șoaptă:

– Christophe Sétubal.

– Comisarul?

– În armată era la arsenal. Trăgător de elită și parașutist... Sergentul Sétubal, da.

Era timpul să recapitulez: în timp ce cartierul era pradă unor incendii criminale, comisarul, prevăzând o serie de neplăceri dacă ar fi comis o greșeală, îmi cerea să îl ajut în investigarea unei crime. Pe ascuns, o societate imobiliară făcea jocuri murdare pentru a pune mâna pe terenuri. Prietenul meu, MacDou intrase într-o chestie dubioasă. Pe scurt, hora necazurilor era în toi. Nu mai aveam mult timp la dispoziție.

După-amiaza era pe sfârșite. Cu capul vâjâindu-mi un pic după confidențele lui Aubelin, am urcat la mine ca să-mi fac un duș. Basca lui Troțki, lăsată pe televizor, era șifonată. Eu la fel. Mi-am schimbat hainele și am urcat la mansardă. Ușa cămărușei era întredeschisă. Cratița era pe masă. Patul nu fusese desfăcut. MacDou nu era acolo. Cineva călcase pe micul dromader. Părea o baltă de ceară.

19

– Ești sigur de povestea asta cu dilatarea? Îți bați joc de mine cu hălcile tale de gelatină?

Julien Rector era un incredul înnăscut. Mă privea de parcă eram nebun și își rodea unghiile. Pe fereasta bistroului se vedeau șinele și dimineața brumoasă. Smain, vânzătorul de șireturi mi-a făcut cu mâna.

– Nu, te asigur, Julien. Trag în coapse de gel. Pe bune. Am văzut cu ochii mei. E impresionant.

– Tipul din Strada Myrha ar fi fost deci ucis de suflul glonțului, zici tu? Forță de oprire? Dar unde se găsesc gloanțele Kevlar? Unde?

– În niciun caz la Solo Prix.

În spatele tejghelei, Amar și-a ridicat meșa de pe frunte, și-a șters mâinile cu cârpa și a venit spre noi să ne servească o cafea neagră cărbune. Doi chinezi tineri, cu unghii lungi la degetele mici, zgâlțâiau flipper-ul și schimbau replici obscene, speram eu. Ceva plutea în privirea lui Rector, ceva ce instala o jenă vagă între noi, un fel de ecran de gaze. Poate fiecare dintre noi căuta altceva... Am hotărât să nu îi spun că mă întâlnisem cu tatăl său fără știrea lui. Ar fi interpretat greșit. Așadar, îmi era imposibil să îi comunic informația despre Sétubal. Brusc, între noi se interpunea distanța. Julien îi mulțumi lui Amar:

– Amar, deci îți deschizi o dată, restaurantul?

Amar a râs și ne-a întins ziarul. Raffarin avea necazuri. Marie Le Pen se pregătea să îi succeadă tatălui său. Burghezia mucegăită manifesta în Haiti, cerând plecarea președintelui Aristide, ales totuși democratic. În Irak, muzeul antichităților fusese jefuit. Și, desigur, gaura din stratul de ozon se mărise.

MacDou dispăruse, dar nimeni nu vorbea despre asta în *Paris-Jour*. Rector și-a căutat cuvintele:

– Pe deaspura mai e și incendiatorul.

– Iar?

– Profită de tulburări ca să pună foc la anumite clădiri. Le alege, dar nu știm cum. Asta ne mai lipsea. Comisarul îmi toacă nervii.

– Și asta nu e tot, Julien. Mai e ceva.

– La halul în care suntem, hai, spune.

– MacDou a dispărut. Nu știu dacă a plecat doar să dea o raită sau e altceva la mijloc.

– La ce te gândești?

– E altceva.

– OK, Max. Dacă aud ceva, te anunț. Să ai mobilul cu tine.

– Rămâne așa. Mulțumesc.

Tare aș fi vrut să beau un *cosmo calva*. Era vremea să mă văd cu Juan Lorca, sprijinul meu antialcool.

– Dacă pun mâna pe el, pe nenorocitul care dă foc... îl fac eu să-i treacă pofta de grătare, jur, Max. Am plecat. Nu-ți fă griji în privința lui MacDou, dacă așa stau lucrurile, pur și simplu are necazuri.

– Cred că ai dreptate, Julien. Pe curând.

– La dracu'. Coapse de gelatină... Pe curând.

Aruncă o monedă pe masă, se uită la cei doi chinezi și plecă.

M-am întors spre bar, unde Amar își ștergea paharele cu foc, dând de înțeles că nu trăgea cu urechea.

– Amar, unde e Djondjon, fiul tău numărul unu?

Un cap ciufulit își făcu apariția prin ușa de la bucătărie.

– Vrei pâine cu mac, Max?

Am spus că da. Apoi:

– Vreau să te întreb ceva, Djondjon. Hai să stăm puțin în spate.

Ne-am așezat sub fotografia de la Val-d' Isère, din 1936, sub florile de colț. Semințele de mac cădeau în ceașca mea, pluteau o clipă înainte de a se lăsa la fund cu zahărul.

– Djondjon, ia explică-mi un pic. Ce e cu povestea cu şobolanii?

– Povestea cu şobolanii? Ce poveste, Max?

– Mi-ai spus că ţi-i cumpără un tip. Mi-ai spus poveşti?

– Nu, nu, jur. Doi euro şobolanul. Nu e vina mea...

– Doi euro? E ieftin, Djondjon.

– Na, la câţi şobolani sunt, pică o grămadă de euro. Am o cuşcă.

Pentru doi euro, am avut parte de o vizită ghidată. Am plecat spre Goutte-d'Or.

Insula Islettes dădea, de o parte, spre metroul de suprafaţă de la Barbès-Rochechouart. Sus, se deschidea spre Goutte-d'Or: un scrib cu turban scria scrisori de dragoste, aşezant pe un coş de alimente. Mahmud era scriitor public de la vârsta de cincisprezece ani. Când m-a văzut că trec, doar a ridicat din sprâncene. Era ocupat. M-am făcut că nu îl cunosc. Mi-ar fi făcut semn dacă ar fi vrut să vorbim.

Djondjon împinse o poartă grea din lemn, în fundul curţii. Ceva vâscos se lipea de tălpi. Cărămizile erau acoperite de licheni. Dalele, roase de şiroaie anide-a rândul, erau negre de funingine. Câteva pietre de moară, într-un colţ, vorbeau despre existenţa unei locuinţe mai decente, în acest loc, undeva prin secolul al XIX-lea. Poate era chiar un canal, jgheab, unde spălătoresele veneau să albească rufele clienţilor, iar sacagii să îşi umple găleţile. Era un loc de o tristeţe copleşitoare. Aşternuturi murdare, atârnau la ferestre, fluturau uşor sub o ploaie gri. Cojile de portocale, răspândite prin curte, dădeau o notă veselă acestui peisaj întunecat. Era o curte unde oamenii veneau să moară de frig, de băutură de viaţă grea. Nu era nimic aici. Erai la capătul lumii.

Djondjon mă privea neliniştit.

– Vrei să vezi? Vrei să vezi? Nu o să te superi, Max, nu-i aşa? N-am făcut nimic rău... Eu n-am făcut nimic.

– Nu, Djondjon. Arată-mi şi hai să mergem.

După ce am trecut de cotitura unui culoar întunecat, băiatul a ridicat o cârpă. Printre câteva coșuri adunate de pe trotuarele de la Barbès, era o cușcă de un metru. Avea gratii de fier ruginit, iar cadrul era de lemn. Se auzeau zgârieturi continue, ceva foia, ceva colcăia fără oprire. Djondjon aprinse o brichetă. Din întuneric țâșni o masă informă, gri, puturoasă, punctată cu roșu. Înăuntru dans, mușcături, omoruri, salturi. Djondjon îmi arăta comoara lui demnă de coșmar.

– Vezi șobolanii, Max, ia zi, îi vezi?

În fund, aproape de un perete, niște șobolani mâncau cu frenezie o bucată de carne alterată. Flacăra începu să tremure. Era un om.

Bricheta se stinse. Eram în întuneric și era mai bine.

„Bună ziua, domnule Mpétigo", m-a salutat portarul. Eu n-am spus nimic. Aveam nevoie să mă gândesc. Am intrat în curtea spitalului, am luat un scaun pliant, din fața celor trei platani. Un nebun desena volute pe zidul din fund. Un altul balet pe o arie de operă pe care nimeni nu o auzise niciodată. M-am gândit la Corallien Juste. Unde era el acum? În care cer? În care infern? În fața mea era farfuria cu piure, jambon și sardine în ulei.

Pentru fiecare șobolan capturat, Djondjon își primea plata. Apoi șobolanii se îndopau cu ce primeau: mâini, rotule, mărunțaie. Un bărbat bronzat, „un tip ca oricare altul, înțelegi" îi cumpăra animalele. Uneori îl însoțea un negru mare „cu dinți negri, scârboși".

O pală de vânt scutură deodată pomii. Orologiul Napoleon III sună. Trecu medicul șef Toscano și îmi dădu bună ziua. Orele se scurgeau. Ai fi zis că e o zi de duminică.

Dar unde era MacDou? Am închis ochii.

20

Lucrurile mici sunt importante. Diavolul, știu bine, se ascunde în lucrurile mărunte, în cuvinte spuse pe jumătate, în crăpături, în praf, în griuri, firimituri, electroni, atomi de carbon. Dumnezeu, la fel. Dar El se află mai ales în firimiturile verzi. Oamenii se omoară unii pe alții pentru o silabă ștearsă, un sfert de gest cum nu trebuie, o privire prost interpretată, un punct și o virgulă. Imperiile cad pentru că oamenii vor mașini de tuns gazonul, jenți de aluminiu, cămăși sintetice, sau refuză anumite fonturi. Iuda, imbecilul, se vânduse pe treizeci de arginți. Iar Goldsinger mă avertizase: „Lucrurile nu sunt ceea ce par a fi."

În fața primăriei, era o mulțime. La Jules-Joffrin era ceva obișnuit. Bizara clădire părea o dantelărie nebunească. Clopotnițele corespundeau turelelor, arcuri vag Renaissance treceau pe deasupra serviciului de pașapoarte, iar imitațiile de vitralii țineau până la ghișeele de permise de ședere. Ai fi zis că ești la un Châtelet în miniatură, în filmul „Fantoma de la Operă". În hol, prizonieră într-o cutie de plexiglas acoperită de urme de degete, o funcționară cu părul gras lătra informații. Prin fața ei defila o întreagă populație de culi, de meteci, de tipi fără acte. O mamă algeriană cerea cu ochii în lacrimi un permis de conducere pentru fiul ei, care nu vroia să dea examenul auto. Făcând un tărăboi infernal, ea își cerea dreptatea de la Republică, de la Franța, de la Europa, de la lumea întreagă. O scară dublă de marmură pornea spre etajele superioare, unde podelele murdare răsunau de pașii grăbiți ai secretarilor administrativi. În fața ghișeelor de permise de ședere oamenii așteptau. Berberi răbdători, turci prost bărbieriți cu bonete brodate pe cap, pakistanezi încrezuți în cămăși albe, ucraineni mâncând semințe

de floarea soarelui, ganezi cu fețe de sacrificați, haitieni indisciplinați... Erau numai săraci.

Înjurați, împinși, loviți, ei ajungeau la ghișee cu hainele scămoșate, cu mirosurile lor de tocană și de benzină, cu bomboanele lor de cachou și cu mâinile bătătorite, pentru a auzi, la nesfârșit, că nu aveau la ei tocmai hârtia cea mai importantă. Vor trebui să meargă să caute hârtia la ajutorul social din arondismentul 20, la biroul imigranților de la Palais de justice, la primăria din Bastignolles, la Mines, pe Strada Buenos-Aires, la Biroul de sănătate din Midi, la proprietarul lor invizibil sau la vameșii reticenți. Puțin mai lipsea să li se ceară să-și timbreze cererea la Cap Canaveral. Plecau iar, umiliți, să caute hârtia, cerând azil, fugind de poliție, scrâșnind din dinți, cu capul plecat. Înșiși politicienii de stânga îi îmbarcau în avioane cu plasturi pe gură, pentru a-i trimite cu cătușe la mâini în țări care nu îi mai vroiau înapoi.

Fugeau de mizerie și ajungeau în rahat. Schimbul era corect, după Nicolas Sarkozy, Ministrul de Interne.

La primul etaj, se înșirau birouri cu geam. Am bătut. O blondă scundă și plinuță mi-a deschis. Mirosea a căpșuni. Îi plăcea Flaubert și săpunul natural și am vorbit îndelung despre asta la Café du Cadran, în colțul pieței, unde făceam o anchetă despre poluarea cu plumb pentru micul meu ziar. Nathalie Bauer supraviețuise unui cancer la uter, unui divorț brutal și trăia cu cel de-al doilea soț, un idiot care îi cerea jumătate din salariu și care le întorsese împotriva ei pe cele două fete. Nathalie Bauer strângea din dinți, își înghițea lacrimile și continua. Empatizaserăm la un ceai de mango. Ea muncea la cadastru. Și nu lătra.

– Max, să știi că m-am mai îngrășat. Nu te uita la mine.

Râdea ascunsă de palmele împreunate în fața gurii. Chiar dacă ar fi fost la fel de grasă ca Arcul de Triumf, tot ne-am fi înțeles. Avea suflet, femeia asta.

– Am nevoie de tine, Nathalie. Caut ceva.

Am privit piața pe fereastră. Fire de fum se ridicau, în nord. Biserica Clignancourt, plată și banală, oprea vântul. Mai departe era periferia. Dincolo, era Amérique.

În apropiere de Amérique îl văzusem pe inspectorul Galichat. Imens, galben la faţă, cu o *gauloise* în gură, cu degetele maronii de la nicotină. Aşadar îl interesau plimbările mele? Valetul lui Sétubal era pe urmele mele?

Primăria din 18 a fost construită pe ruinele vechii clădiri incendiate de comunarzi. În apropiere, Bonnot perfecţionase printre primii, jafurile din maşină, alături de anarhiştii săi furioşi. La subsol, în beciuri de neimaginat, te-ai fi crezut în Biblioteca Naţională. Picturi de genul: Libertatea şi Justiţia ghidând ştiinţa, Progresul şi Istoria mână în mînă, Bunătatea străluceşte deasupra Umanităţii împodobeau, în stilul specific gărilor, rarele porţiuni de pereţi disponibili. Tavanele, care trebuiau să susţină greutatea marmurii de deasupra, aveau doi metri grosime. Jgeaburi de aramă roşie, luxoase, alergau între etajere, unde mâinile se afundau într-o pudră gri.

Îmi plăcea praful acesta. Era o ploaie fină de praf vechi, de hârtii îngălbenite, de ziare descompuse, de cuvinte sfărâmate. Aproape că simţeai pe limbă gustul trecutului. O brumă de hârtie uscată, pulverizată cădea peste mâinile mele. Ele se făceau galbene, ca tot ceea ce mă înconjura. Îi auzeam pe bătrânii cartierului, în acest beci. Auzeam vocile dispărute, pe pantofarul din colţ de la Abbesses care fusese ucis de versaillezi, pe rotarul din Scuarul Léon-Serpollet, spintecat cu o lovitură de baionetă, pe negustorul de vinuri, mort în zonă din cauza gerului. O lume măruntă, chipuri negre, mâini murdare, gulere ridicate şi fulare roşii, îmi vorbea. Ei erau morţi. Istoria înţepenise, sub felinare.

Un tip scund, ursuz, mă instală sub fotografia primarului Berduis: mesele de lectură erau din lemn masiv, impozante, încât băieţii din cartier ar fi putut face skating pe ele. Dosarele semănau cu mapele studenţilor la pictură: erau din carton sau din pânză neagră, legate cu panglici. Întregul 18 era repertoriat, măsurat, cântărit, parcelă cu parcelă, casă cu casă, grădiniţă cu grădiniţă. Aici aflasem eu, aplecat peste schemele topografice, că Strada Doudeauville avea în 1828 o singură clădire, iar în 1901 primele autobuze făcuseră să răsune pavelele de lemn ale străzii Jean-Robert. Aici se putea citi despre alunecări de teren,

coborârea nivelului Străzii Polonceau, unde bârne imense de lemn susţineau casele, de o parte şi de alta a străzii. Se circula pe sub un imens angrenaj.

Am răsfoit îndelung absorbit de culori, de griuri, de viile dispărute, de movilele tasate, de numerele bifate cu pana. Din aceste planuri se degaja o poezie a mizeriei: forări şi distrugeri compuneau istoria lui 18. Nimeni nu iubea aceste case piezişe, aceste obloane tăiate prost, aceste străzi obositoare. Montmartre atrăgea toate privirile. Degajarea străzii Junot, la sfârşitul secolului al XIX-lea, alungase toţi pripăşiţii, vagabonzii, toţi căutătorii de cârpe, toţi indigenii din dărăpănături. Pictorii plecaseră la Montparnasse. La poalele Movilei se afla astăzi o întreagă populaţie de umiliţi, de capete plecate, de uitaţi care trăiau cu şobolanii.

În sfârşit, Nathalie Bauer veni să mă ia.

– Închidem, Max. Ai găsit?

Găsisem. Chiar când să plec, o hărmălaie se iscă în hol. Conversaţiile se întrerupseră, capetele se întoarseră: primarul, înconjurat de o curte de bufoni şi de lingăi, ieşea. Cu părul alb dat pe spate, Berduis, atotputernicul ales peste 18, trăncănea cu adjunctul său, Grizbec Piticul. Acesta din urmă avea reputaţia unei termite: era uns cu toate alifiile. O secundă, privirile noastre se încrucişară. Era glacial. Grizbec ar fi putut ucide cu răceala lui.

Mirosul de căpşuni mă ameţea. Îmi făceam griji pentru MacDou. Am condus-o pe Nathalie la gară.

Trenul spre periferia Saint-Ouen-l'Aumône stătea să plece. Nathalie Bauer mă întrebă:

– Ce se întâmplă, Max?

Fluierul care anunţa plecarea trenului ne vuia în urechi. Sub bolţile mari de sticlă ale Gării de Nord, porumbeii se adunau în conclave, într-o ploaie de găinaţ ce cădea oblic, din cauza vântului. Am urcat pe treapta vagonului ca să o sărut pe obraz şi am spus:

– Nimic. Nu sunt sigur. Ai grijă de tine, Nathalie.

Se întorcea acasă la tăcere, duritate, frig. Cele două fiice nu îi mai vorbeau. Duminica, făcea scufundări în heleştee pentru a se destinde. Îl descoperise pe Flaubert anul trecut. Trebuia să îi aduc Noiembrie. Pica bine, iarna.

Clădirile aparţineau toate aceleiaşi societăţi: *l' Fiduciara* imobiliară a Nordului. Nu arseseră la întâmplare. Nu aveam prea mult timp. Din cele patruzeci şi opt de ore alocate de Sétubal nu mai rămânea mare lucru. La întoarcere, am trecut prin faţa atelierului lui Goldsinger. Se pregătea să închidă. Am mers împreună un timp. L-am întrebat dacă ştia ceva despre noile arme, cu gloanţe Kevlar. Mi-a răspuns:

– Sunt din vechea gardă, Max.

Apoi a început să bombăne împotriva dezordinii din cartier. Ar fi trebuit să cureţe oraşul cam „ca Charles Bronson în filme...". Ne-am despărţit. În capătul străzii l-am văzut trecând pe Danone cu Oamenii Sării.

21

Visează verdeață, se visează la țară. Vede copaci. Apoi noaptea îl cuprinde din nou. Ah! Mușcă! O ură feroce îl cuprinde când i se pune botnița. Legat, biciuit, stă în patru labe, cu capul într-o parte, pe pământul din Bois de Boulogne. Își sprijină fruntea de un mușuroi. Mâinile aduse în spatele genunchilor îl dor teribil, încheieturile i se umflă, șalele i se arcuiesc. În gură are o bilă de bachelit, îngălată de salivă, sub harnașamentul de piele care îi pecetluiește buzele. Lângă el, în picioare, stă ea care țipă: „Cine, cine îl vrea?" și arată spre victima ei îngenunchiată. El e un pachet. E furios. Niște bărbați se întorc, se uită, apoi dispar. Mașini pe care nu le vede, dau ocol. Uneori, un fascicul de lumină cade pe el. Aude voci. Pământul e rece, obrazul lui e încins. E un nimic, cu pantalonii în vine. Un camionagiu se apropie, el îl vede cu coada ochiului. Camionagiul întreabă cât face, ea răspunde că e gratis. Toată noaptea va fi astfel, aservit, imobilizat, folosit de necunoscuți. „Gratis, e gratis!", strigă femeia, stăpâna Victoria. Își agită cravașa și râde. Puțin câte puțin liniștea îl cuprinde pe cel îngenuncheat. Dimineața vine, rece. Boulogne se dizolvă în banal. Trec autobuze. Își vorbește în ciuda bilei de bachelită. După ce i-a fost scoasă, și-a mișcat cu greu maxilarul. Încearcă să articuleze:

„ Sunt o cățea."

Dar cuvintele ies amestecate, păstoase, alunecoase. Mai târziu pleacă spre oraș, spre viața sa.

Întors pe stradă, se simte împăcat. Clădirile nu i se mai par la fel de distruse, oamenii mai puțin decăzuți. Ceva, sub piele devine neted. Merge, privește, plânge. Sunt mașini care încă ard. Focul, desigur, purifică totul. Se întâlnește cu negri cu gingii albastre. Ceva mai încolo, un bărbat cu o vestă de piele și o cravată șnur privește și apoi pleacă.

Când o sună pe stăpâna sa, ea îl face să aștepte la telefon. Îi spune să stea nemișcat, într-un picior. El spune da. Da, stăpână.

Nemişcarea e o tortură ca şi albastrul. Poartă roşu, îl duce departe, nu şi albastru. Se leapădă de răufăcători şi de impuri prin flăcări. Chiar şi cea mai mică flăcăruie poartă ordinea lucrurilor în ea.

Ajuns la biserica Saint-Bernard, o ia la stânga. Altădată, sub podul care domină calea ferată, erau ruguri, locomotive aprinse de un incendiu roşu, nesfârşit. Focul lor se înşira de la Gara de Nord până în întreaga Europă Centrală. Rugul de la Pacific 231 mergea până la Moscova într-un fum dezlănţuit. Nu mai rămâne decât o lume de şobolani, iar şobolanii vor purifica lumea. Da, stăpână.

Intră la Cei Trei Fraţi. Se aşează să bea lapte. Grizbec nu a ajuns încă. Acest omuleţ, care se bucura de încrederea primarului, mănâncă uneori aici. Şi îşi împarte instrucţiunile." Nu degeaba eşti vice la primărie", obişnuieşte el să spună. Lui Grizbec îi place să fie la curent cu incendiile care vor urma...

Pe stradă trece o femeie. E frumoasă, cu nasul ei drept, cu părul negru, cu ochii limpezi. Dispare. Intră doi bărbaţi şi se aşează în celălalt capăt al sălii, aproape de toalete. Îşi schimbă locurile. Îl recunoaşte pe cel care se ridică.

E cel pe care l-a lovit în clădirea incendiată.

Zâmbeşte:

„ Dansez în întunericul cel mai întunecat", murmură el în timp ce Normandie serveşte clienţii.

22

Am luat o hârtie ca să-mi pun ordine în gânduri. Nu îmi era de mare folos. Aşezat în fundul sălii de la *Cei Trei Fraţi*, am început să înşir întrebările. Erau patru: de unde venea glonţul Kevlar? Unde era MacDou? Cine îl omorâse pe Salivă? Cine avea interes să pună foc? Se formau vagi legături, corespondenţe stranii. Se desena un tablou de ansamblu care nu anunţa nimic bun. Nu aveam destule elemente ca să descriu totul, dar, în acest întuneric, ştiam ce aveam să găsesc. Începeam să înţeleg ce era cu morţii din Strada Myrha. Oamenii Oamenilor aveau tot interesul să-şi marcheze trecerea. Era de ajuns să caut în tabăra lor. Trebuie să fi fost un executant printre ei... Totul era să aflu ceva înainte ca el să ajungă la mine. În plus, incendiatorul îl făcea pe Arbessier să turbeze. Tocmai mă îndeletniceam să desenez artistic nişte semne de întrebare, când am văzut-o prin geamul din faţă pe Hannah. Îl însoţea pe Juan. Era grăbit. Poalele impermeabilului îi fluturau în mers. Au traversat strada Stephenson, au ocolit o motocicletă Laverda roşu sângeriu şi s-au sărutat în faţa bistroului. Ca de obicei, Normadie îşi sorbea otrava, la celălalt capăt al tejghelei. Era puţină lume: trei sau patru clienţi citeau ziare de hipism; un tip oacheş, cu un aer vag preocupat, privea afară şi bea un pahar de lapte. Un negru mare studia textura mesei de Formica. Deasupra căii ferate se întindea un cer jos. Samir, haitianul convertit la islam, mi-a făcut un semn discret. Îngeraşii din colţurile tavanului erau îngălbeniţi de la fumul de ţigară. Mă priveau. Juan a intrat. Normandie se uita după Hannah care se îndepărta. Ceaţa o înghiţi. În tot acest gri, Juan părea fratele meu.

– Bună ziua, Normandie.

– Vii la ţanc, Juan Lorca. Ce vrei?

– O apă minerală, orice. Cum adică, pic la ţanc?

– Da. Locatarul de jos aruncă mizerii pe terenul viran, ştii tu, din faţă. Chiar e dezgustător, toate porcăriile astea. Zice că pentru pisici, dar e scârbos...

– În regulă, Normandie, vorbim mai târziu.

– Eşti avocat, nu? O să-l dăm în judecată. Toţi şobolanii vin şi mănâncă acolo...

Juan s-a aşezat în faţa mea. M-a privit:

– Deci?

I-am spus că aveam chef să beau. Îmi tremurau mâinile.

– Hai să mâncăm. Care e meniul zilei, Normandie?

– Măruntaie à la Coin.

– Caen.

– Nu, Coin. E Coin-sur-Lorette, la mine, în Calvados. Poate ştii, Juan Lorca, Coin-sur-Lorette. Tu ce vrei, Max Mpétigo?

– Nimic. Nu vreau nimic.

Juan s-a întors cu spatele la sală unde pariorii îşi începuseră jocurile, iar tipul oacheş sorbea din paharul cu lapte. Mi se părea că mă aflu la capătul lumii. Am spus:

– Cred că într-o zi o să fac un nenorocit de articol, într-o zi, despre afacerile dubioase cu imobile.

– Ai grijă, totuşi.

– Am grijă, stai liniştit. Când îl văd pe Galichat schimb trotuarul.

– Chiar e periculos, tipul.

– Iartă-mă că te-am trezit la trei dimineaţa, acum două zile. Dar tipul de la Zepler, Langrand, a insistat.

– Stai liniştit. Nu dormeam, oricum. Ţi-a spus chestii interesante?

– Da. Mi-a spus că Gavian e un mizerabil şi e mai bine să-l evit.

– Cu siguranţă are complici. Galichat e implicat, sunt sigur. Şi cred că se merge şi mai sus. Adesea e pomenit numele lui Grizbec, dar cum poţi afla?

– Tocmai, Juan. Am auzit numele lui Sétubal în legătură cu o chestie grea. Nu știu cum să fac.

– Așteaptă. Lasă-mă să mă gândesc.

Juan Lorca contempla măruntaiele à la Coin, pe care Normandie i le pusese în față. Ai fi zis că e o furtună într-un paté de campagne. Erau vârfuri, abisuri, creste, adâncimi nebănuite.

– Am chef să beau, Juan. Rău.

– Rezistă. Fiecare oră contează. Știi asta. Și fiecare minut. Dacă ai nevoie de mine, aici sunt. Nu-ți mai stoarce creierii. Aici sunt, prietene.

M-a privit în ochi. Și-a pus mâinile pe brațele mele. Timpul s-a oprit.

– Uneori diavolul se ascunde în secunde. Rezistă, Max. De băut, nu te oprești pentru toată viața. Te oprești pentru o zi. Apoi pentru o altă zi. Știi asta.

Negrul cel mare din fundul sălii s-a ridicat și s-a întors cu spatele. Avea capul ras, tenul albăstrui, mâinile puternice. Cu un aer iritat, Normandie ștergea barul. Mi-am amintit:

– Și pisica ta? Tot în cutie e?

– Alias? Da. Am avut treburi pe la Palatul de justiție. Un tip a comandat un dulap Ikea și i s-au livrat două. I-a dat în judecată, și... Hei, vrei să ne schimbăm locurile? Știi, e curent...

Simțeam și eu. Juan și-a împins farfuria spre mine. M-am ridicat să merg la toaletă. Între timp, Juan ocolea masa ca să ajungă la locul meu. Impermeabilul mi s-a agățat de masă. Lorca m-a privit zâmbind. Avea privirea unui om îndrăgostit și l-am invidiat. De pe scaun, mi-a prins încheietura mâinii și mi-a spus:

– Nu. Nu-l văd pe Sétubal în asta. Am avut de a face cu el. E ambițios, dar nu și corupt. Totul e posibil, evident, dar la asta nu mă pot aștepta. Cred că e o glumă informația ta. Cel puțin asta e părerea mea.

Poate avea dreptate. Mă dureau tâmplele.

Mă pregăteam să dau drumul la apă ca să mă spăl pe mâini, când am auzit un pocnet surd. Când am intrat în sală, negrul

cel mare m-a privit de parcă ar fi văzut o fantomă. A ridicat mâna. Avea un Beretta nichelat. Mă ţintea. Apoi a coborât braţul şi a zâmbit. Gingiile îi erau albastre. Ţeasta plată îi sclipea sub lumina neoanelor. S-a întors şi a ieşit. A încălecat pe Laverda roşie şi a dispărut în ceaţă. Pariorii dispăruseră. La fel ceilalţi clienţi. Paharul de lapte era pe jumătate băut.

Juan Lorca era mort. Cu capul pe masă. Îi cursese sânge în farfurie.

M-am aşezat şi am plâns.

23

Sétubal mă privea de parcă aș fi puțit. Galichat și Frémiet mă invitaseră insistent să iau loc. În picioare, aproape de birou, comisarul, cu mâinile la spate, avea aerul unui om care se resemnează să condamne un om la moarte. Pe fereastra cu grilaj se vedea o bucată de perete din moloni albi pe care ploaia îl degradase de – a lungul anilor. Mortarul făcut în grabă se dezagrega. O funingine neagră umplea cele mai mici crăpături. Era fără îndoială o clădire din anii 1830, una dintre primele de pe stradă. Mă agățam de reflexele mele profesionale, de darul meu de a observa. Moartea lui Juan șterse totul. Nu mai știam dacă sunt trist, furios sau pur și simplu distrus.

Sétubal începu să contemple cu o atenție forțată fotografiile cu autograf și diplomele de pe perete. Era el cu primarul Parisului, Jean Tibéri, pe cale să decoreze un tânăr polițist. Apoi, cu prefectul Marchiani, omul de bază al lui Pasqua, în fața Palatului de Justiție. Într-o ramă se vedea un certificat ștampilat, care confirma că titularul trecuse cu succes examenele de comisar. O fotografie îl înfățișa pe Sétubal, cu o cameră în mână, în fața fortului Vincennes. Își netezi cravata cu grijă și își verifică luciul pantofilor.

– E o nebunie, cât de repede se rezolvă anumite treburi.

Vorbea cu o furie stăpânită. Aproape că șuiera ca un șarpe. Se aplecă în față, sprijinit de birou.

– Domnule Mpétigo, vorbiți-mi despre moartea prietenului dumneavoastră, avocatul Lorca. Acces de nebunie? Gelozie? Crimă pasională? Ce credeți că s-ar potrivi mai bine? Ce am putea să vă punem în cârcă?

Îmi apăru dinaintea ochilor capul lui Juan, pe masă. Cu gâtul ca într-o menghină, am lăsat liniştea să mă cuprindă. Dacă nu ne-am fi schimbat locurile la *Cei Trei Fraţi*, prietenul meu ar fi încă în viaţă. Galichat, în spatele meu îmi dădu un ghiont.

– Răspunde Pétigo, când ţi se vorbeşte.

Am dat să mă ridic. Galichat mă forţă să mă aşez. Nu aveam chef să lupt. Galicht repetă, într-un val de fum:

– Răspunde.

Se făceau două ore de când eram în acest birou, sub supravegherea jandarmilor. Încercam să revăd scena. Umbra negrului celui mare se închega în capul meu... Aşadar Oamenii Oamenilor încercaseră să mă ucidă? Îmi aminteam avertismentul lui Aubelin Rector. Urgenţa era să ies de aici. Atâta vreme cât rămâneam în acest birou, nu puteam să ripostez. O furie densă îmi urca în obraji.

Comisarul spuse:

– Deci, Mpétigo, ceva amintiri?

– Nimic.

Galichat lătră:

– Nimic, domnule comisar!

Sétubal luă un scaun şi se aşeză în faţa mea, cu spătarul între noi. Se sprijini în coate şi reluă pe un ton calm, dar exasperat:

– Mă plictisiţi Mpétigo. Nu numai că nu am putut să vă suport niciodată dar, pe deasupra, când vă încredinţez o anchetă, o sabotaţi! Am o răzmeriţă pe cap. Găsim trei cadavre, vă cer să vă informaţi cu discreţie, fără valuri, şi dumneavoastră îmi veniţi cu doi morţi, Saliverro şi Lorca. Nu am nevoie de aşa ceva. Primarul îmi va cere socoteală, iar eu i-o voi da. Adjunctul său, Grizbec, e deja pe drum. Mă urmăriţi?

– Eşti atent, Pétigo?

Galichat îmi sufla bronhiile lui putrede în nas.

– Deci, pe scurt, Mpétigo. Din punctul meu de vedere, de comisar, e simplu. Există un factor de dezordine şi acesta sunteţi dumneavoastră. Cum vă faceţi apariţia, cum oamenii încep să cadă ca muştele. Nu pun la îndoială că sunt indivizi dubioşi în

cartier. Dar mi-a imposibil să fac tot: ancheta incendiilor, supravegherea conflictului dintre dealeri, găsirea criminalilor. Am deci o soluție de-a gata: să vă închid. De altfel, nici nu e atât de imposibil să nu fiți vinovat. Doar dacă...

Fără să spună nimic de data asta, Galichat mă împinse.

– Doar dacă ar fi mort, domnule comisar.

– Doar dacă ar fi mort. Ceea ce ar fi foarte practic. Fără cheltuieli de judecată, cu dosar închis perfect. Dar nu ar fi decât încă un deces, în momentul ăsta... O să vă dau drumul, Mpétigo. Încercați să fiți omorât cât mai repede, da? Mi-ar face plăcere. Pentru bunul mers al administrației, înțelegeți?

Nu aveau nimic cu mine, știam. Sétubal își făcea jocul, nimic neobișnuit. Galichat, în spatele meu aruncă:

– Cât de repede, negroteiule.

Galichat se trezi cu creștetul meu în față. Poate că își înghiți și chiștocul. Sângele începu să îi curgă în firicele băloase pe haină. Comisarul se ridică și îl reținu pe Frémiet, care își scosese pistolul. O ură nestingherită se citea în ochii inspectorului. Un fel de fărâmă de umanitate alunecă pe chipul lui Sétubal, care murmură:

– Ieșiți.

Galichat, cu gura plină de sânge, se ștergea. Ajuns în prag, comisarul, redevenit glacial, îmi aruncă din urmă:

– Și grăbiți-vă.

Ajuns în comisariat, am dat telefonul la care aveam dreptul. Iuri Părosul venise și făcea în sala de așteptare un scandal monstru, amenințând toți polițiștii din lume cu plângeri pe lângă curtea de justiție, reclamații la *Amnesty International*. Nu era avocat, dar poseda reflexele vechii sale vieți din URSS: cu cât urlai mai tare, cu atât mai sigur ajungeai la un rezultat.

Era devreme. Iuri mă luă de braț ca pe o bătrână. M-am sprijinit de el și am simțit cum mă împingea spre mașină cu burta sa mare. Deschise portiera Peugeut-ului său 504 și mă ajută să mă așez. Apoi înconjură mașina, se așeză la volan. Văzându-mi furia și tristețea îmi spuse:

– Nu-ţi fă griji, Max, sunt aici.

– Ştiu, Iuri. Hai să mergem. Trebuie să trec mai întâi pe acasă.

Iuri Simonievici Bendel era prieten cu Juan şi Hannah. Juan îi dăduse lui Iuri cursuri de drept, îi împrumutase manuale pe care acesta le devora cu fervoare. Uneori, Iuri era confidentul lui Juan: îi explica teoriile sale, bănuielile sale, iar Părosul replica. Astăzi, Iuri şi cu mine împărtăşeam furia, o furie nebună. O furie de aruncat totul în aer. Prietenul nostru Juan era mort, iar noi aveam să aruncăm totul în aer.

Iuri mă lăsă la mine. Înainte să cobor din maşină l-am întrebat:

– Ajută-mă. Nu putem lăsa lucrurile aşa cum sunt.

– Bineînţeles, Max. O să ne ocupăm de mizerabilul care l-a omorât pe Juan.

– Mai întâi trebuie să îl găsim pe nenorocit.

– Ai vreo idee?

– Mii, Iuri. Dar deocamdată nu ştiu dacă sunt bune. Am nevoie să mă gândesc. Vezi dacă poţi afla ceva.

– S-a făcut. Max, tu ştii că am traversat marea înot ca să scap de KGB, nu ştiu dacă ţi-am povestit...

– Nu acum, Iuri. Te sun mai târziu.

A plecat în Peugeot-ul lui şubred. O zi murdară otrăvea strada murdară şi ea.

Nu se zărea nici măcar Sacré-Coeur, sufocată într-o bucată de cer pământiu. Zidul Împuşcaţilor, zidul care îmi dădea o strângere de inimă ori de câte ori treceam prin faţa lui, plonja într-o beznă polară. În faţa clădirii mele, lucrările avansau: terenul viran începea să fie excavat într-un ritm susţinut. Macaralele şi excavatoarele lucraseră bine. Nu ştiu de ce, dar vederea acestor muncitori cu cizme de cauciuc care coborau în gropi, în acest noroi galben, îmi provocă un acces de melancolie. Cartierul era sfărâmat, oamenii minaţi, iar prietenul meu era mort. Camioanele cărau pietriş, metri cubi de pământ şi îmi duceau cu ele sufletul. Parisul era dezmembrat. Gaura de aici părea un mormânt

de un hectar, adânc de cincisprezece metri şi care se umplea încet, încet cu apă de ploaie. Micile clădiri din Strada Ordener crăpau. Gravitatea îşi făcea treaba: punea la pământ casele de chirpici. În curând, nu avea să mai rămână nimic. Aş fi vrut să le sparg dinţii agenţilor imobiliari, să dau foc răufăcătorilor. Prea mulţi morţi, prea multă sărăcie, prea mult ghinion. Îmi venea să omor pe cineva.

Eram acolo, la un pas de casă, terminat de ură şi de somn, când trecu un tip. Avea mustăţi mari şi un început de burtă. Ochii îi erau surâzători, dar nu şi gura. Încălţămintea îi era deformată de bătături şi monturi. Purta o cămaşă albă şi o cravată neagră, mică.

– Pe pariu că vor să facă o piscină, acolo.

L-am privit.

– Olimpică, având în vedere mărimea.

Părea obosit. Nu ştiam de unde să-l iau. Necazul cu băieţii de cafenea e că ai impresia că îi cunoşti, dar îndată ce îi întâlneşti pe stradă, fără haină, fără prosop şi fără platou, ei devin la fel de străini şi de îndepărtaţi ca verii din provincie.

– Mă recunoaşteţi? Sunt la Zepler, Jean-Claude. V-am servit stridii acum două zile. Aţi vorbit cu Langrand, patronul meu. La dracu, ce mă dor picioarele. E mai rea decât durerea de dinţi, asta de picioare. Cu dinţii, poţi merge la dentist. Dar pentru picioare unde să mergi? La muncă, acolo mergi.

L-am lăsat să sporovăie. Era ca radioul. A continuat:

– Bine, trebuie să plec. Încep lucrul la şapte. Cele treizeci şi cinci de ore, la noi sunt ca durerile de picioare, nu se tratează, nu există.

Şi-a scos pachetul de Gitane, ţigări de care fuma şi tatăl meu. Astăzi toată lumea fumează americane, în cutii frumos colorate şi cu afişe cu cow-boy. Am privit cum cădea ploaia mărunţă, din ce în ce mai rece. Crăciunul venea cu apă. Jean-Claude a scuturat scrumul şi mi-a zis:

– Mongo Impala. Tipul pe care îl căutaţi se numeşte Mongo Impala. Un negru înalt, ras în cap. Are un motor italian, o

Laverda. Când eşti chelner vezi şi auzi chestii. Dacă eşti crâşmar sau taximetrist, ai şi licenţă de tumător. De asta nu voi fi niciodată patron de bistrou, niciodată. Sunt chestii care nu se fac. Dacă eşti chelner auzi şi uiţi. În general, uiţi. Ăsta e un cadou. Mongo Impala, ca să vă spun aşa, e omul bun la toate al indivizilor ăstora, Oamenii Oamenilor, curului meu. E bătăuşul lor. Un animal. Gata, am spus-o. Dar nu v-am spus-o, da?

Am întrebat:

– Care e legătura? Alaltăieri seară, la Zepler, mă interesa Gavian. Deci?

– Atunci e simplu, la naiba. Într-o dimineaţă, l-am văzut pe Gavian cu tipul ăsta, Impala. Nu ştiu ce uneltesc împreună. Poate că Impala se alege şi el cu ceva lucrând pentru Gavian. Pare logic. Un bacşiş, cum s-ar spune.

Părea plauzibil. Oamenii Oamenilor să muncească pentru Gavian? De ce nu? Era o alianţă bună pentru a curăţa locul. L-am privit pe Jean-Claude în ochi. Ne înţelegeam, noi doi.

A continuat:

– Nu m-aş mira dacă s-ar întâmpla şi altele. Cred că la primărie sunt unii care îşi trag bucăţi grase... Gavian are prieteni.

– Aveţi vreo idee?

– Despre asta nu. Dar e treabă serioasă cu Mongo Impala.

Am întrebat:

– De ce faceţi asta?

– Eh, dacă nimeni nu face nimic...

Şi-a aruncat chiştocul în gaura imensă. Apoi a plecat. Mergea şchiopătând prin burniţa roşcată. Îl dureau picioarele pe Jean-Claude. Chiar în dreptul farmaciei, sub neonul verde care clipea, mi-a făcut cu mâna.

Apoi a dispărut după semafor.

Oamenii Oamenilor aveau textele lor. Ei spuneau: „Orice lună, orice an, orice vânt cutreieră la nesfârşit, apoi ajunge. Orice sânge ajunge la locul liniştii sale, aşa cum ajunge la măreţia tronului său. Demult, Timpul era alb şi negru şi lăuda măreţia domnitorului Oamenilor. Timpul era măsurat, cu razele Soarelui.

Timpul era măsurat cu sita stelelor. Dumnezeul Oamenilor Oamenilor privea și sângele a înecat stelele. Dumnezeii Celor ai Sării, necinstiții, au adus păcatul care dormea pe fundul mării. Soarele fu mușcat, iar Oamenii Oamenilor porniră la război." Mongo Impala îl doborâse pe prietenul meu Juan.

L-am sunat pe Iuri. I-am dat instrucțiuni. Aveam nevoie de ajutor: marele Danone nu aștepta decât un semn. Iuri avea să i-l dea.

24

În acea dimineață de duminică, un vânt grăbit scutura pomii. Nu uitasem de întâlnirea cu Julien. Poate că o plimbare mi-ar fi limpezit gândurile, mi-ar fi alungat pofta de a ucide.

Am început să pedalez susținut spre pădurea Meudon. Era frig și puținele mașini mergeau cu încetineală. Ajuns la panta de la ieșirea din Clamart, am simțit un junghi în piept. Rector mă aștepta, așezat pe trotuar, uitându-se la pedala semicursierei sale. M-a văzut, a încălecat pe bicicletă și am intrat în pădurea de castani.

Am pedalat repede timp de un sfert de oră, dar gândurile ne erau în altă parte. Rector s-a întors spre mine, cu fața întunecată.

– Merge tătăiță?

Am dat din cap că da.

A continuat:

– Cum te simți?

– Păi...

– Da, știu. Coborâm spre Chaville, drumul e mai nou.

Alți sportivi de duminică ne depășeau. Purtau tricouri colorate, geci de marcă, caschete profesionale. Cu puloverele noastre și bicicletele din alte vremi, păream scoși din Muzeul de istorie naturală. În sfârșit, am poposit la Échale. M-am așezat în iarba umedă. Mă gândeam la ce îmi spusese Aubelin. Aveam chef să îi vorbesc lui Julien despre asta, dar nu știu de ce simțeam că era mai bine să aștept.

– Julien, de câtă vreme ești tu la sticleți?

– De multă vreme, de al dracu' de multă vreme.

– Și nu ți-e silă?

– Ba da, în fiecare zi. Îmi ficare zi îmi vine să dau o lovitură și să dispar cu seiful.

– Și de ce nu ai făcut-o?

– Habar n-am. Familia, poate. Ideea că puștiul meu mă va privi... știu eu. Și mai e și taică-meu.

– Alaltăieri, când l-ai caftit pe CRS...

– Nu vreau să vorbesc despre asta.

Liniștea s-a lăsat din nou. A început să-și roadă unghia degetului mic de la mâna stângă.

– Max, ai aflat ceva despre MacDou?

– Nu, nimic. Soția lui începe să se îngrijoreze.

– A plecat fără bagaje?

– Da, da.

– Vreo valiză, vreo sacoșă?

– Nu, nimic.

– Nu avea vreo cutie, ceva, vreo cutie de pantofi?

– Nu din câte știu eu, Julien. Care e faza cu cutia asta de pantofi?

– Glumeam, Max. Nu mai lua totul în serios. La dracu, sunt castani peste tot. M-am mai gândit la faza cu Kevlarul. E o chestie militară. Presupune niște contacte.

– Asta mi-a zis Gorasson. Vezi la armată, Julien.

– E clar. Nada. Nimic. Într-o zi o să mă sui pe bicicletă și o să plec spre Mediterana.

– Dar unde se fabrică, gloanțele astea de elită?

– Mister. În uzine de armament secrete. Nu avem acces, noi polițiștii de rând. Suntem prea mici. Se pare că un fost ambasador israelian s-a reorientat spre astfel de trucuri. Are o uzină la Comores.

– La Comores?

– La Comores sau la Tombuctou pentru mine e același lucru. Nada. De altfel, na, mi se rupe. Mergem?

Printre copaci se vedea Montmartre, Sacré-Coeur. O ceață portocalie ascundea malurile Senei. Am urcat iar pe biciclete și în timp ce coboram spre fortul Aisance, am primit o rază de soare. Era bonusul zilei. Sau al săptămânii.

Ceva nu îmi dădea pace şi nu ştiam ce anume. Era ceea ce îmi spusese Goldsinger? Sau Aubelin Rector?

Titlurile ziarelor de duminică anunţau că primarul Berduis ţinuse o conferinţă de presă despre „toleranţa zero". Adjunctul său Grizbec a întărit anunţând operaţiuni în forţă şi susţinuse că lipsa de acţiune era intolerabilă. Cuvinte goale, limbă de lemn, cuvinte de praf... Furia m-a izbit în cap ca o bilă de foc. Uram lumea întreagă. Aş fi transformat Parisul într-un rug. I-aş fi decupat eu însumi rotulele lui Mongo Impala. Telefonul pe care Iuri i l-a dat lui Danone avusese efectul scontat: câinii erau dezlegaţi. Un val de plâns mi-a urcat în gât.

Mâine aveam să îl îngropăm pe Juan.

25

Amar spăla pahare. Întorcea un spate obtuz agitației lumii. Bătrânii, în fund, lăsaseră manila și piesele de domino pe masă și dispăruseră. *Ideal Bar* mirosea a tutun rece, a bere caldă și a zaț de cafea. Florile de colț, de pe fotografia mare din fund, îngălbeneau încet. De cealaltă a străzii, șantierul era pustiu. Ploaia umplea încet, încet excavația. Macaraua avea deja picioarele în apă. Arbessier se trezise și vroia rezultatele expertizei asupra imobilelor incendiate, iar eu trebuia să aflu ceva despre Fiduciara de Nord. Djondjon, cu un aer preocupat, își pregătea lucrurile pentru școală. Un miros persistent de ars îmbâcsea cartierul. Ministrul de Interne era emoționat, ceea ce le era indiferent, tuturor celor din 18: toanele lui Sarkozy erau de fațadă.

Amar s-a întors, și-a ridicat șuvița care îi cădea peste fruntea pleșuvă și s-a aplecat peste cafeaua mea:

– Max...

– Da?

– Max... Țineam mult la Juan. Îmi pare rău pentru tine. Mă întristează. E îngozitor.

– Mulțumesc, Amar.

Ne-am strâns mâinile peste tejghea. S-a lăsat liniștea. Filtrul de cafea șuiera, jgheabul șiroia peste carcasa mașinii. Cel puțin vremea mai potolea incendiile.

Djondjon, cu ghiozdanul gata, alunecă pe lângă mine. Îmi zâmbi cu un surâs cald și bun. Înainte de a deschide ușa, așteptă ca tatăl său să fie ocupat pentru a-mi șopti:

– Mergi pe la Gold, Max, mi-a spus că te așteaptă.

Mergând de-a lungul străzii Jean-Robert, am privit apa. Avea dreptate omul cu monturi, Jean-Claude: era o piscină olimpică. Din înălțimea lui Montmarte, de-a lungul Străzii Doudeville și pe Strada Ordener, apa curgea în pârâiașe pământii. Dădea peste

rigole, stingea tăciunii, purta şobolani morţi şi sfârşea aici, în această cloacă. Încă două zile şi gaura va fi umplută, iar apa se va revărsa pe trotuar. Am avea un bazin privat de un hectar, o premieră în cartier. Amar ar închiria bărci, gondole. Am vâsli ca să ajungem la poştă. Pescarii se vor instala cu undiţele lor pentru a tachina ciprinide bolnave şi şobolani morţi. Am planta sălcii plângătoare care chiar ar plânge, de mizerie.

M-am gândit la Juan şi am lăsat capul în jos.

Goldsinger era în fundul croitoriei. Îşi pieptănase cu grijă părul pe spate, cârpea ceva, iar pe mese, un puzzle de haine aşteptau cusătura finală. La ora asta muncitorii lui coreeni nu ajunseseră încă. În cei câţiva metri pătraţi ai atelierului, mici cercuri luminoase presărau masa de croitorie care părea că prelungeşte Strada Marcadet. Uneori, cu prieteni la fel de bătrâni ca şi el, Gold vorbea poloneză sau idiş. Dar prietenii erau tot mai rari: mureau. Se spunea că Goldsinger doarme pe o comoară.

Se ridică.

Fără să spună un cuvânt, traversă buticul şi deschise un dulap. Scoase de acolo o vestă albă. Mi-o întinse:

– Poftim, Max.

Am cercetat obiectul: era o cămaşă antiglonţ, de ultima generaţie cu 380 de grame de fibre de mare densitate, lucrată în patru iţe, în patruzeci de straturi, şase puncte de fixare, rabatabilă pe laturi şi cu apărătoare până sub bărbie. Fină, foarte fină. Nici chiar poliţiştii nu aveau aşa ceva. Am îngăimat:

– Gold, dar...

Îmi făcu semn să tac. Apoi, scoase din dulap un revolver Smith&Wesson. O armă impresionantă, albăstruie, clasică. Nu era un pistol de rapper de tras pe sub mână, nici un obuzier de cow-boy justiţiar. O şmecherie cu putere netă care stopa instantaneu. Superinstantaneu, cum spunea Gorasson.

– O amintire de la Irgun.

Aşadar, această armă călătorise în Palestina sub mandat britanic? Iar Goldsinger, bătrânul croitor Goldsinger luptase cot la cot cu luptătorii evrei din 1945? Numai că la vremea aceea, vestele antiglonţ erau un concept SF.

Am ezitat în privința revolverului. Nu trăsesem în viața mea vreun foc de armă și nu eram sigur că pot să o fac ori că aș avea chef vreodată. Dar mă stăpânea un amestec de furie, de ură, de vinovăție și de rușine. Dar mai ales de furie. Goldsinger mi-a dat vesta. Am refuzat. Nu aveam nevoie, aveam la mine basca lui Troțki. Acest talisman îmi era de ajuns. El îmi strecură pur și simplul pistolul în buzunar.

Apoi mă privi:

– Max, vezi să supraviețuiești.

Da, aveam să supraviețuiesc.

Îmi bâzâia mobilul. Era Nathalie Bauer, care făcuse niște investigații la rugămintea mea. Fiduciara de Nord deținea într-adevăr zeci de imobile. Pe planul cadastral reperasem clădirile vizate: erau presărate de la Montmartre până la Villette, fără ordine, fără un plan anume. Societatea își avea sediul la Lille și își gestiona parcul imobiliar de la distanță. Arbessier trepida: era sigur că incendiile erau provocate. „Nu e vorba aici de hazard", îmi spusese el. Hazardul nu există la cei săraci. Nu e decât ghinionul.

La numărul 25, pe Strada Doudeauville, la numărul 7, pe Strada Stephenson, colțul Străzii Richomme, numărul trei din pasajul la Chapelle... Ghinionul îi scuipase afară pe aciuații fără acte, care locuiau în imobilele Fiduciarei. Acest ghinion transformase în scrum pereții, acoperișurile, scările. Pentru a evita restaurarea, renovarea, taxele, sechestrele, administrația, cineva găsise de cuviință să transforme casele în scrum. Lista era probabil mai lungă. Cine era în spatele Fiduciarei de Nord? Nathalie Bauer nu știa. Pistolul lui Goldsinger îmi lovea picioarele, pierdut pe undeva prin impermeabil. Nu era o armă pentru mine, era doar o greutate în plus. Mă apropiam de țintă, simțeam asta.

Trebuia să caut, să caut prin drojdia societății, unde domnește negura absolută.

Trebuia să cobor în întunericul cel mai întunecat.

M-am întors acasă, mi-am pus costumul închis la culoare și m-am îndreptat spre cimitir. Era timpul.

26

După înmormântare aveam un gust ca de cenuşă în gură.

Cimitirul Montmartre şerpuieşte. Pleacă de la Terrass Hotel, apoi coboară spre Pigalle şi Piaţa Clichy. Sus, aproape de clădirile Hipodromului e liniştea. Jos e zgomotul cu maşinile şi amatorii de sex. Hipodromul a fost demolat acum mult timp şi chiar şi Gaumont-Palace, construit după aceea, a fost ras. Garajul este încă acolo dar nimeni nu ştie că a fost acolo un hipodrom şi curse de care à la Ben Hur, pe care puştii le priveau bătând din palme. Marcel Carné îşi amintea că se mâncau portocale şi toată sala era plină de parfumul lor. Îmi spusese asta iar eu publicasem totul în *Trezirea lui 18*. Juan Lorca era înmormântat la unghiul Străzii Joseph-de-Maistre, în faţa Străzii Tourlaque. Mormântul era adânc. În adâncul lui era rece.

Nu am văzut bine ceremonia. Din cauza lacrimilor, fără îndoială. Tatăl şi mama lui Juan, demni şi îmbrăcaţi bine, aruncaseră pământ şi apoi flori în groapă. Domnul Lorca, cu părul complet alb, înaintase, îşi desfăcuse fularul roşu, un fular decolorat de soare şi de la vreme, fularul revoluţionarilor spanioli. Îl împăturise şi îl lăsase să cadă pe pământ, fără o lacrimă. Chipul îi era ca de ceară. Prietenul meu era culcat între un profesor de muzică şi un revoluţionar creol. De-a lungul aleilor treceau şi apoi dispăreau în linişte vizitatori cu chipuri reculese. În depărtare se auzea o orgă mecanică. La ora asta, fetele de la Moulin-Rouge făceau cumpărături pentru cină, în Strada Lepic. După comisarul Sétubal, povestea îşi urma cursul. La fel şi Sena.

Mai târziu, am colindat îndelung. Djondjon mă ţinuse de mână. În faţa tutungeriei Caulaincourt, m-am oprit. Lăsasem

în urmă cimitirul cu florile sale de marmură, cu florile sale colorate, cu regretele în floare. Am lăsat mâna copilului. El m-a privit şi a plecat.

Am intrat. Fumul era dens, vâscos. Un juke-box cânta o melodie la modă, ceva despre „Capătul scenei/ Ieşirea artiştilor". M-am aşezat în fund, pe un taburet. Rumeguşul de pe jos îndulcea zgomotele. Am comandat un Perrier pe care nu l-am băut. Mă uitam la cercurile umede de pe tejghea. Mă gândeam la plimbarea cu bicicleta. O amintire vagă, o părere: ce spusese Rector? Era ca o enervare îndepărtată. Aş fi putut vorbi despre asta cu Juan. Dar el plecase pentru totdeauna.

Izul alcoolului îmi dădea târcoale, tremurăturile mâinilor de asemenea. Am strâns pumnii. Altădată, când beam, mă înveseleam. Apoi mă întristam. Traversasem luni, ani într-o ceaţă: nu ştiam cine sunt. Dominican din Santo-Domingo, evreu din Istanbul cu tată african... Max Mpétigo nu era nimeni. El bea şi asta era tot.

Noaptea se revărsa peste bar. Figurile se succedau, paharele se goleau, barmanul fusese înlocuit cu altul. Juan spusese: „Diavolul se ascunde în secunde." Dar când fiecare secundă durează o eternitate, infernul nu e departe. Corallien Juste, bunicul, îmi lăsase moştenire nostalgia devorantă a unei alte vieţi. Sub domurile Istanbulului el întâlnise luptătorii Armatei Roşii, se lansase în lumea cafelei şi a fotografiei, apoi dispăruse undeva în Asia Centrală. Îl vedeam, cu pălărie de panama, în faţa unui vapor cu aburi în Bosfor. Avea chipul lui Juan Lorca. Acolo departe, stelele erau înecate în sânge.

Amar se apropiase şi aruncase un trandafir. Djondjon se apropiase şi aruncase un trandafir. Apoi Iuri Preţ Special, Bellochio, Normandie, paznicul de la spital, medicul şef Toscano, Smaïn, vânzătorul de şireturi, David Boutboul, de la şcoala de şoferi. Nathalie Bauer, palidă, îşi adusese la gură colţurile şalului, aproape de Rector. Erau unii pe care nu îi ştiam. Poate că Éliphas Lévi, rabinul din Varşovia, venise dintre morţi pentru a asista la înmormântarea lui Juan Lorca.

La sfârşit a plecat toată lumea. Hannah, aşezată pe un scaun pliant care se afunda în noroi, s-a ridicat. Dincolo de groapă, am deschis sacul de plastic *Tati* pe care îl adusesem. Hannah m-a privit şi capul îmi vâjâia. Zeii răi îl omorâseră pe prietenul meu, îi frânseseră iubirea. Am băgat mâna în sac, iar Hannah, cu o mică înclinare a capului, mi-a făcut semn să continui. Am răsturnat cenuşa lui Alias, pisica, în mormânt. Hannah a plecat. Cât timp s-a scurs? Când Djondjon a venit după mine începusem să mă gândesc la rugăciunea Oamenilor Oamenilor: „Şi Răul a apărut şi s-a văzut în ochii oamenilor."

Acum ştiam cine sunt şi ce sunt. Max Mpétigo. Cel pierdut.

Când noaptea devine densă şi se îndreaptă spre dimineaţă, tentaţia e imensă. Există măreţia gestului, a acestui prim pahar de bere, cu pereţii perlaţi, e prospeţimea lichidului în gât. Există unduirea limbii, la cel de-al doilea pahar de vin roşu, burtos şi bine aşezat în căuşul palmei. Limba plescăie, există focul din gâtlej, la al treilea pahar de whisky, lung şi tubular. Vedeam sângele în farfurie, la *Cei Trei Fraţi*. Aş fi preferat ca Mongo Impala să nu se fi înşelat, să îl fi ucis pe Max Mpétigo, fratele celui alb, distrusul.

Mâinile îmi tremurau din ce în ce mai tare. Un chip apărut din neant îmi vorbea. „Am mizat pe Toupadic, al treilea, înţelegi... Am mizat..." Apoi un alt chip l-a înlocuit pe primul: „Şi i-am spus: nu e un ventricul, e o plafonieră, ha, ha..." Noaptea se fărâmiţa.

I-am făcut semn chelnerului. Am comandat o jumătate de bere şi un pahar de Vat 69. Cercurile umede de pe bar dansau. Obrajii îmi ardeau ca focul, iar gura îmi umplea gura. Ca să câştig timp, m-am ridicat să pun o piesă la juke-box. O melodie băloasă a umplut Tabac Caulaincourt. Mesele din pal se clătinau. Taburetul la fel. Mă prăbuşeam din nou.

Am ridicat paharul de whisky, privind la jocul luminii în lichidul idiot. Jocurile erau făcute: am simţit mirosul agresiv al alcoolului, în acelaşi timp liniştitor şi brutal. Nu băusem de

zece ani, zi după zi, minut după minut, secundă după secundă. Recompensa era acolo. Buzele mele au atins paharul.

Muzica era atroce. „Am pariat pe Palissien şi pe Vagadac..." Fumul de ţigară blondă îmi ardea plămânii. „I-am spus: sora ta..." Zgomotul pe care îl făceau picioarele scaunelor era atenuat de rumeguş. „Şi acolo deasupra am înfiletat iar becul şi fu lumină, ha, ha, ha!" Mâinile îmi erau moi.

Am dat capul pe spate şi am băut. La început nu am simţit nimic. Apoi ceva ca o bombă atomică mi-a explodat în stomac. Am alunecat de pe taburet, în timp ce o femeie încerca să mă susţină. Am mai apucat să îi văd poalele mantoului lung şi m-am prăbuşit spre centrul Pământului.

Când m-am trezit eram în pat. Calculatorul scârţâia, basca lui Troţki, de pe televizor risca să cadă, iar şobolanii, fără îndoială, dansau. Ştiam asta, simţeam asta. Râmjeau, îşi făceau de cap, se îndopau cu peretele.Veioza de la capul patului, aprinsă, lumina teancurile de cărţi, de ziare, şi de hârtii cu date statistice. Îmi simţeam gura pungă.

– Cum vă simţiţi?

Ea mi-a zâmbit şi m-am gândit că poate eu eram în groapă. Că se înşelaseră şi că dreptatea exista.

Hannah mi-a întins un pahar de ceai.

– Max, vă reveniţi, da?

Mi-am revenit. M-am aşezat pe pat. Impermeabilul meu era agăţat cu grijă în cuier, aproape de intrare. Într-o cratiţă fierbea apă. Mă durea capul, mă dureau mâinile, spatele. Mă întorceam din război. Afară era Uralul. Afară era Marele Nimic.

Hannah s-a aşezat lângă mine. Mi-a luat mâinile care tremurau într-ale ei. M-a sărutat îndelung, încet, pe buze, înainte de a se dezbrăca. Am făcut dragoste cu delicateţe. A trecut o noapte de catifea. Cred că am fost fericit. Apoi ea s-a ridicat, mi-a mângâiat obrajii cu dosul palmei, şi-a pus paltonul şi a plecat. Nu am mai văzut-o niciodată.

Nu peste multă vreme a venit Danone. A spus: „Am primit mesajul lui Iuri. Mongo Impala nu e departe. Apoi vom merge să-l căutăm pe MacDou. Tu eşti prietenul meu şi e prietenul tău. Hai."

27

– Vino, Max!

Danone mă aştepta pe trotuar. Am pornit însoţiţi de o duzină de războinici, împrăştiaţi în mici grupuri de o parte şi de alta a drumului. Erau cei mai buni dintre Oamenii Sării, gărzile de corp ale marelui Danone, preşedintele măcelarilor şi al taximetriştilor. Tăcuţi, bărbaţii ăştia negri alunecau pe urmele noastre. Priveau în toate părţile. Mâinile li se mişcau pe lângă corp: niciunul nu avea vreo ţigară între degete sau mâinile în buzunare. Aveau mâinile libere, semnul profesioniştilor adevăraţi. Moartea putea veni dinspre o uşă mucegăită sau dintr-o maşină oprită. Totul era suspect pentru ei. Erau experţi în supravieţuire.

– Vino cu mine, Max. Nu spune nimic.

Nu ziceam nimic. Danone cu djellaba sa galbenă peste haina de piele, înainta repede. Caroserii calcinate de maşini umpleau şoseaua. Comisariatul părea părăsit. Comisarul Sétubal era probabil în misiune. În ce misiune? În misiunea de a-i sâcâi pe hoţii de buzunare şi pe traficanţii de Camel cu filtru. Rarii trecători se grăbeau să o şteargă. Ultimele băcănii arabe începeau să-şi închidă obloanele: era dimineaţă. Tipii ăştia vindeau Cola-Houlou şi seminţe de floarea soarelui noaptea. Ziua, toată lumea mergea la Solo Prix, care era mai ieftin, cu riscul de a primi o dală de piatră în cap. Cheng, chinezul de la curăţătoria de haine, veşnic curbat sub un imens balot de haine murdare, îmi zâmbi. Hannah plecase. Zâmbetul mă ajută o nanosecundă.

Ajunşi pe Strada Poissonniers, am tăiat-o spre nord, până la colţul Străzii Oran. Drogaţi închipuiţi, gunoieri care despachetau câte un sendviş, negrese umblau de colo colo fără ocupaţie. Spionii Oamenilor Sării. Nimeni nu putea trece pe acolo fără să fie scanat, radiografiat, cântărit, puricat, examinat. Un politician inconştient îşi deschisese un birou electoral, „Antena

UPM", câţiva metri mai încolo. Nimeni nu venea la el şi nu înţelegea de ce.

Am intrat într-un restaurant cu pereţi scorojiţi, Tombuctu Mâncare de calitate. La Tombuctu erau sosuri roşii de la care îţi dădeau lacrimile, vinuri necunoscute care îţi făceau părul să crească, deserturi prea dulci care îţi încleiau gura, cafea care găurea mesele. Clienţii erau aşezaţi la mese obosite, chelnerii îmbrăcaţi în haine de tweed sau în sacouri din piele de căprioară aduceau preparate fierbinţi zornăindu-şi brăţările şi dezvelindu-şi dinţii de aur. Unii purtau decoraţii mici: drapele smălţuite cu profilul lui Lenin, medalii incrustate cu gheparzi pătaţi, coroane sclipitoare din nichel argintiu brăzdate de puşti aliniate. Nimeni nu călcase vreodată în bucătăria de la Tombuctu. Mâncare de calitate. Inspectorul de la Igienă, cel adevărat ar fi leşinat. Sau poate ar fi cerut un plic mai gras. Venisem adesea aici cu MacDou să mâncăm ied copt în frunze de palmier.

Danone îi făcu semn Soniei, patroana, o femeie obeză ale cărei mâini deformate de artrită semănau cu nişte gheare. Ea zgârie aerul arătând spre o draperie din spate.

Am intrat şi mirosea a peşte cu picant. Gărzile de corp au rămas pe băncile de la Tombuctu, cu mâinile pe genunchi.

Danone mă duse printr-o curticică, o cabină de portar, o magazie, un depozit de pubele, prin veceuri turceşti. Apoi împinse o poartă şubredă. Dincolo era Strălucitorul, cu dinţii săi de tunete şi ochii lui de sare, cel care trimite cai de foc împotriva zeilor răuvoitori.

Trebuie să ai încredere în poliţie. Trebuie să ai încredere în oameni precum Galichat ori Sétubal. Poliţia nu vede cariile din clădirea Gaz de France care se va prăbuşi, nici capsulele roşii de drog vândute de Oamenii Oamenilor. Ea nu ştie că un uscător de păr poate deveni o armă mortală. Ea nu înţelege că nişte omuleţi, pot rezista, de unii singuri o viaţă. Ea ştie, în schimb, să provoace incendii. Mă întrebam cum putea Rector să suporte toate astea. O idee vagă a început să se ridice la suprafaţă, ca o amintire îndepărtată. Era ceva legat de Sétubal. Ce cuvinte folosise în birou? Refăceam puzzle-ul.

Afară era insurecție. Samir murise azi-noapte în celula comisariatului. Sudanezi, hutu, zuluși, fugari de la Capul Verde arseseră Renault-uri, Peugeot-uri și câteva Toyote. Transformaseră în jăratec un grup de case dinspre Saint-Bernard. Tinerii ghanezi își dezlănțuiau furia aprinzând chibrituri și turnând bidoane de benzină. Samir, visătorul haitian convertit la islam, nu se gândea decât să islamizeze planeta întreagă, inclusiv pe dansatorii pakistanezi și pe vagabonzii jamaicani.

Făcuse un ocol prin drog și se întorsese religios. Debutase în voodoo și sfârșea cu Coranul în brațe. Nu îl chema Samir Islaam, ci Taylor Jolicoeur, însă noua religie îi impunea această schimbare de identitate. Samir Islaam nu dădea mâna cu femeile: ele erau impure. Dacă erau haitiene, era și mai rău: puteau fi contaminate de vrăjitorie. Trebuia să rămână neatins, pur precum vântul deșertului. Samir era inofensiv, umbla prin cartier de colo colo cu vocația sa de prozelit: „O să vin la tine ca să te fac să înțelegi că Allah e Profetul, spunea el pe stradă în timp ce își încălța pantofii la ieșirea din moscheea Jean-Robert.

Frémiet îl încarcerase pe Samir Purul ieri seară, ca să dea un exemplu. Exemplul era prost ales. Îl lăsaseră pe Samir cu un vas de apă și fasole. Mâncase. Frémiet, rânjind, îi dăduse rețeta mâncării: orez, fasole, carne de porc. Samir încercase să vomite. Apoi se spânzurase cu șalul lui răsucit de trei ori în jurul gâtului.

O oră mai târziu, vestea ajunsese pe stradă.

Două ore după aceea, cartierul era în flăcări din nou. De data asta de o mie de ori mai mari. Furia se întorcea cu forța unui vulcan furios.

Danone a ridicat o pânză egipteană de bumbac. Un altar iluminat de lumânări roșii a fost dezvelit. Pe pământul tasat de pe jos, Danone a pășit desculț pentru a fi în contact cu spiritele Solului care erau prezente, când Oceanul acoperea tot Pământul și urca spre lumea aeriană. M-am descălțat și eu. Apoi el s-a lăsat pe vine ascultând tamburinile care băteau în întuneric. Am închis ochii.

– Tată, care sunt tristele găuri prin care țipă coralii?

– Găurile de harpoane.

– Tată care sunt apele profunde în care se ascund zeii Sării?

– Apele adoratorilor.

– Tată, care sunt creaturile care trec prin paradisul pierdut al Sării?

– Peştii cu şapte înotătoare şi cu ochi de om.

– Tată, cine sunt tinerele care alunecă printre curenţi?

– Fecioarele din apa adoratorilor.

– Tată, cine a venit din ţeastă ca să dea sare?

– Eu, Strălucitorul, care ţin caracatiţa, rechinul şi sângele în mâinile mele de tunet.

– Tată, cine dansează în Oceanul infinit care poartă Pământul şi respiră tocmai în Cer?

– Eu, Strălucitorul, născut din mine însumi, care v-a dat mirodeniile şi degetele de la picioare.

– Tată, ajută-mă. Tată, ajută-l pe fratele meu Max.

– Eu, Strălucitorul, te voi ajuta, prin Crabul de Sare. Prin Marele Adevăratul Bărbat. Te voi ajuta.

Tambururile băteau mai tare. În liniştea altarului, o voce cânta. Tămâia şi sarea ardeau, un bol a fost aşezat pe un taburet. Mă durea capul şi tavanul parcă îmi apăsa tâmplele. Cu picioarele reci, cu inima grea, l-am privit pe preşedintele Danone efectuându-şi libaţiile înainte de a pleca la război. Avea să devină rechinul, locuitorul adâncurilor, fiul Sării. Orele au trecut. Apoi, noaptea, Danone s-a ridicat. Îmi ajungea până la bărbie, dar puterea Strălucitorului era în el. Şi-a ridicat djellaba, şi-a acoperit umerii cu ea. Dedesubt cravata părea deranjată, iar haina de piele îi atârna peste şolduri. Din buzunare a scos ofrande, pe care le-a aşezat cu grijă pe taburet.

Erau degete şi un pumn de rotule. Sângele picura pe pământul bătut.

Afară, toată Strada Goutte-d'Or era în flăcări. Clădirile moderne care dominau de câţiva ani casele Eugène Pottier, ardeau ca nişte torţe. Pereţii se prăbuşeau în arcuiri brutale, trosnind de nefericire. Uşi de sticlă afumate, în spatele cărora apartamentele goale aşteptau familiile, plesneau. Focul, ca un arc

deasupra şoselei, ardea cele două librării islamice, în care cărţile cu litere aurii le propuneau clienţilor Înţelepciunea şi Viaţa. Capete de oaie scorojite se răsuceau sub căldura halucinantă. Panaşe de fum negru înecau maşinile pompierilor hărţuiţi de tinerii ghanezi care lansau sticle incendiare: „Foc! Foc! Răzbunare pentru Samir!" De la ferestre, cădeau rufe arse, într-o ploaie de coşmar, iar peticele cămăşilor sintetice se lipeau de chipurile fugarilor şi le sfârâiau pe piele. În lumina incendiului, Sacré-Coeur dansa pe Movilă. Focul pornise să asalteze Montmartre. Îi era de ajuns să traverseze Bulevardul Barbès, unde escadroane de bărbaţi cu căşti argintii cărau furtunuri de apă. Ploaia şi apa pompierilor se amestecau într-un noroi lichid, gras care era împroşcat de paşii locuitorilor speriaţi. Fostele bordeluri de la colţul Străzii Carbonnière cu Bulevardul la Chapelle, începeau să se înnegrească. Cabuşoane de ipsos, capete basorelief cădeau de la etaje. Vedeam avansul incendiului după liniile umede şi după curenţii de aer. Materialele ghidau şi ele flăcările. Construcţiile cele mai recente plecau primele: izolaţia era de calitate proastă şi flăcările urmau largile jgheaburi de cablaje electrice. În loc să se consume uşor, stratul izolant făcea flamă. Meşterii angajaţi de Zena aveau ceva explicaţii de dat justiţiei. Dacă avea să fie vreo justiţie.

Focul avea să înghită tot cartierul.

Marele Danone vorbi:

– Oamenii Oamenilor ni-l vor da pe MacDou, prietenul tău. Nu e al meu. Nu mai e al meu. Dar o voi face pentru tine. Şi îţi voi rămâne dator. Danone îţi va rămâne dator şi, sper, prieten.

Mi-am plecat capul. Cuvintele nu mai aveau putere. Noaptea pecetluia străzile, iar fumul smolea totul. Izvoare de apă înghiţeau trotuarele şi îndepărtau resturile de peşte şi de legume din piaţa Dejean. Strigătele acompaniau exploziile, mai jos. Preşedintele Danone şi-a lăsat djallaba peste haină şi şi-a urmat soldaţii. A dispărut în direcţia Străzii Polonceau, cruţată de flăcări.

El se îndrepta spre pământurile Oamenilor Oamenilor şi spre stelele lor de sânge.

Un acoperiş de zinc s-a răsucit, s-a îndoit şi s-a prăbuşit. Casa era goală. Am remarcat scara de la intrare, mai joasă decât trotuarul: era fără îndoială o fermă, mai veche desigur decât Comuna, mai veche decât Rimbaud. Afară oamenii strigau, se chemau, căutau Dumnezeu ştie ce. Un chioşc de ziare zbârnâia acoperit de mici reclame la *Trezirea lui 18*. Lui Galichat i-ar fi plăcut spectacolul, dar nu era acolo. O negresă, cu pielea albită de paste cu plumb, a trecut urlând cu părul în flăcări. „Foc! Foc! Samir Răzbunare!" se auzea pe fondul unor sirene înnebunite. Un depozit de lemne ardea într-o învârtejire de scântei. Am ridicat braţul şi am întors capul ca să mă apăr. Şi l-am văzut.

L-am văzut.

Era pe partea cealată a străzii, în faţa pensiunii Duroux. Avea chipul dur, pomeţii înalţi, buzele subţiri şi sângerii. Cu mâinile în şolduri, în hanorac kaki, stătea nemişcat. Mă privea. Timp de un minut privirile noastre s-au înfruntat. Apoi a ridicat mâna, m-a ţintit cu două degete, ca şi cum ar fi vrut să mă împuşte. Fără sunet, gura lui a rostit: „Pac".

Nu-l văzusem niciodată, dar ştiam că e el. Era balega.

Era Gavian.

M-am lipit cu spatele de un perete, ca să mă feresc din calea unei pale de fum care s-a repezit pe stradă. Depozitul de pneuri de pe strada Riquet tocmai luase foc. Oamenii fugeau spre la Chapelle. Gavian, nemişcat, m-a privit prin perdeaua de flăcărui. Un bărbat se împiedică de o pubelă răsturnată, se ridică, îşi reluă cursa. O bârnă incandescentă se prăbuşi într-o efervescenţă de tăciuni şi îmi pârli poalele impermeabilului. M-am aplecat să sting focul cu palmele. Când m-am ridicat, Gavian dispăruse.

Brusc, un detaliu care nu-mi dăduse pace îmi reveni în minte. Era în biroul lui Sétubal. Proba unei minciuni fusese sub ochii mei în tot timpul ăsta. Dar nu dorisem să o văd. Pentru că avea legătură cu un prieten.

28

Mongo Impala mergea ferit pe Strada Islettes. Când Oamenii Sării l-au înconjurat a încercat să fugă. Degeaba: marele Danone și războinicii săi îi tineau calea. Încolțit, Mongo încercă să își ducă mâna la buzunar, dar lovitura de crosă care îi izbi tâmpla, îl făcu incapabil să mai reacționeze. Cei ai Sării l-au luat. M-am întors spre Danone:

– E al meu.

Dorința de răzbunare mă sufoca. Aș fi vrut să îl toc pe nemernic, să-l fac să plătească însutit moartea lui Juan. Știam că nu voi putea și că, mai devreme sau mai târziu, în ciuda urii mele aveam să îl duc în fața justiției. O furie turbată mă orbea, îmi paraliza gesturile. Danone clarifică lucrurile:

– Nu, e al meu.

Nu mai era nimic de spus. Danone mă ajuta, fără îndoială, dar el rămânea incontestabilul președinte al Sării. Am luat-o în sus pe Strada Islettes, apoi, după o oră, am ajuns la un garaj, aproape de canal. Luptătorii o luaseră înainte.

Mongo Impala era așezat pe un fotoliu vechi de cinema. Îi decupaseră rotulele cu un fierăstrău electric. O baltă mare de sânge se întindea la picioarele lui și creștea încet. Un miros dulceag invada garajul strâmt, unde marele Danone își adunase oamenii. În întunericul acela plutea o muzică a durerii. Craniul lui Mongo Impala sclipea de sudoare. Haina sa pătată de sânge era sfâșiată.

Cruzimea e o școală, da. Iar Oamenii Sării o frecventaseră. Războiul lor, dus în numele Strălucitorului, purifica străzile. Ei alungau oamenii și șobolanii, zeii răuvoitori. În fiecare măcelărie, în fiecare taxi, ei hăituiau Răul. Vindeau droguri, suferință, putere. Apoi mureau în curți dosnice, murdare, în ruine calcinate, în beciuri puturoase după ce își ciopârțiseră inamicii. Humerus, radius,

peroneu, femur, tibia, coloană vertebrală, maxilar. Fii şi nepoţi de măcelari, Oamenii Sării puteau decupa din carne un omoplat şi să-l lase în viaţă pe mutilat. Erau experţi. Lucrau în roşu. Erau artizanii scheletului.

Mongo Impala gemea, cu mâinile legate la spate.

Încet, încet Danone îmi spunea totul. La ordinul lui Gavian, Mongo îl sechestrase pe MacDou. Nu îl omorâseră: aveau nevoie de el, nevoie să afle ce ştia. MacDou trebuia să-şi plătească trădarea, care trebuia mai întâi măsurată. Aşadar trebuia să aşteptăm. Să aşteptăm ca Mongo Impala să ne spună unde era prietenul meu. Nimeni nu rezistă celor mai mari dureri.

Sub lampa industrială de oţel, chipul marelui Danone se pietrifica. Puţin câte puţin se osifica, se mumifica. Nu mai era nimic în spatele acestor ochi, poate doar golul. Timpul era solid. Am alunecat spre rugăciunile din copilăria mea, pe vremea când mergeam la marea sinagogă. Păsări se înălţau spre seară, cuvinte urcau sper cer. Vântul Orientului mătura acoperişurile şi domurile de aur. Oraşul visurilor mele devenea o cetate de legendă, cu cocoşaţi surâzători pe sub porticuri, pitici grăbiţi pe străzi, saltimbanci în pieţe. Domnea o pace venită de pe mare.

Unul dintre gardienii Oamenilor de Sare s-a aplecat la urechea lui Danone. Acesta a încuviinţat din cap. Mongo vorbise.

– Max?

Mâinile îmi tremurau.

L-am privit pe Danone, preşedintele Danone, patronul măcelarilor şi al taximetriştilor, venerabilul Oamenilor Sării. Mi-a spus cu blândeţe:

– Să mergem după MacDou.

La plecare, am mai privit o dată spre Mongo Impala.

Oamenii de Sare tocmai îi decupaseră maxilarul inferior. Cerul gurii, vizibil acum, strălucea în spatele dinţilor perfecţi, negri. Esofagul şi glota, expuse, pulsau în lumina neonului. Limba, mânjită de lungi cheaguri de sânge, atârna peste mărul lui Adam. Mongo Impala părea că zâmbeşte cu un zâmbet imens şi vesel.

– Va mai trăi trei zile, spuse Danone.

29

Danone a traversat Bulevardul Ney, mai încolo de stadionul Fillettes. Am mers de-a lungul șoselei unde vechi antrepozite adăposteau containere de mărfuri furate. Sute. Remorcile se opreau acolo, pe furiș, descărcau prada lor, schimbau câteva bancnote cu prostituatele cu ochi încercănați și porneau spre alt loc sinistru. Altădată, micuțul tren de Évangile trecea pe acolo: se vedeau încă traversele sub șinele ruginite.. Cartierul Évangile fusese distrus, gazometrele doborâte și nu mai rămânea decât poarta de lemn a unei curățătorii. Pe poartă patronul scrisese: „După patruzeci de ani de funcționare, ne informăm clientela că ne mutăm." Nu spusese unde. Plecase, pur și simplu. Ușa rămăsese în picioare, fără ziduri.

Spre nord era zona cu pricina. Marile clădiri de cărămidă de pe Strada Émile-Bollaert fuseseră distruse: grămezi de dărâmături din care ieșeau schelete de fier marcau un peisaj dezolant, care dădea spre Aubervilliers. Pe jos zăceau seringi, pe sub mari platani centenari care nu peste mult timp aveau să fie tăiați. Treceau mașini grăbite, apoi dispăreau spre Pantin unde Marile Mori continuau să macine făină pentru barjele care treceau pe fluviu. O iarbă rară, îngălbenită de iarnă, creștea printre dalele uzate. Altădată muncitorii veneau aici și se lungeau duminica, cu un fir de iarbă atârnat între dinți, ca să fluiere după fete și să scuipe pe zidurile fortificațiilor. Apoi beau un vin violet, puneau la cale înlăturarea burgheziei putrede și se băteau pentru câte o femeie, înainte de a se întoarce în atelierele de la Clignancourt. Erau femei ușoare, adunătoare de cârpe avare, beție dubioase. Femei în vârstă își etalau fustele și vindeau mărfuri mizerabile: pinioane de bicicletă, cârlige de rufe, furculițe din cositor. Tiribombele se învârteau, spre marea bucurie a țâncilor. Toată lumea se întorcea

acasă duminică seara, cu ochii cârpiţi de somn, cu hotărârea de a merge săptămâna următoare şi mai departe, spre câmpie.

Astăzi, nu mai era decât praf. În depărtare, dacă te întorceai, puteai să vezi Goutte-d'Or arzând. Sacré-Coeur era mascat de eşarfe de fum negru. Era frig.

Când am ajuns la canalul Saint-Denis, sub Bulevardul Macdonald, Danone a făcut semn oamenilor săi. Aceştia, tot cu mâinile libere, s-au împrăştiat în evantai. Am coborât pe cheiul Girondei. Pavele late, uzate, formau o alee inegală. Balustradele de fier mâncate de rugină se depărtau din loc în loc pentru a lăsa turmele să debarce spre abatoarele de la Villette. Într-un miros acru de baligă şi de carne caldă, vitele se împingeau, alunecau, cădeau şi mergeau mai departe spre heleşteele de sânge. Strigătele văcarilor le împungeau, sulițele geambaşilor le jupuiau coastele. Înaintau spre bazine de măruntaie, grămezi de capete, canale de pişat. În căldura animalică, oameni roşii mânuiau ciocane de lemn şi sârme, cu picioarele înfipte în măruntaie.

De o parte şi de alta a canalului, pereţi înalţi, din piatră de moară, lăsau să se vadă portaluri semicirculare, de unde plecau culoare subterane ce duceau către abatoare. Apa de ploaie curgea prin aceste meandre, spăla pământul bătut, alunga cerşetorii şi aurolacii care îşi găseau refugiul aici. Un întreg popor al umbrei trăia acolo şi ieşea în zilele frumoase dispersându-se spre ecluzele de la Villette. Cutii de bere pluteau în apele murdare, ambalaje de detergent, oase putrezite, şobolani morţi, baghete de pâine descompuse, capete de păpuşi, bandaje însângerate formau o mâzgă gălbuie. Erau peşti de nămol pe care rarii pescari îi aruncau înapoi în apă. Mai departe erau Canalul Ourcq şi Canalul Saint-Martin, care se cufundau sub străzile Parisului. Sub ecluze, o magmă de resturi fierbea. Oraşul vărsa aici un mucus infect. Danone, cu djellaba sa galbenă, dădea o notă sălbatică acestui peisaj dezolant.

– Aici este.

Am intrat sub pământ.

Am intrat în labirintul lipicios. Deschideri la nivelul solului lăsau să intre o lumină gri, vagă. Closoane fragmentau spațiul cu bare, pentru a adăposti vitele în grupuri de câte zece. Pavajul răsuna sub pașii noștri. Se auzeau foșnete, strigăte ascuțite:

– Șobolanii, spuse Danone.

Președintele măcelarilor era aici la el acasă. Plutea în aer o vibrație grea de moarte violentă. Vitele, venite de la Charlois sau de la Morvan, fuseseră masacrate cu zecile de mii. Marele Danone absorbea aceste fantome de carne, aceste gemete de animale cu fruntea străpunsă, aceste carcase calde care lăsaseră o amprentă în întuneric, o pulsație crudă și umană. Avansa prin acest dedal fără ezitare: inele de fier atârnau de pereți, vagabonzi în zdrențe se ascundeau, alcoolici veneau să-și bea poșirca. Cândva poate că aș fi eșuat aici, în frigul ăsta, în acest depozit pentru excluși, cu sticla în mâna ce nu se putea opri din tremurat. Aici era capătul nopții. Chiar și stelele văzute prin răsuflători erau sângerii.

În jurul unui butoi cu foc, sărăntocii își încălzeau mâinile, în mijlocul unui rondou pe care mica boltă din cărămidă de sticlă de deasupra îl scălda într-un crepuscul verde. Când ne văzură veniră spre noi. Câteva lame sclipiră. Eram aici pe trotuarul coșmarurilor. Cei uitați aveau să ne rupă oasele. Danone vorbi:

– Am venit să căutăm pe cineva. Se numește MacDou. E aici. După aia plecăm.

Lamele se apropiau de noi. Marele Danone își ridică djellaba. Își băgă mâinile în haina de piele și aruncă pe jos ceva roșu.

În liniștea labirintului cu vite, îi auzirăm vocea:

– O amintire de la Mongo Impala.

Era un maxilar însângerat.

Cercul se deschise. În spate, culoarul se înfigea în neant.

Mă întorsesem în șobolănie.

30

Se apropie de el, ştie, simte. Merge pe străzi negre, de cărbune, şi ştie că sunt acolo, că îl adulmecă, îl hăituiesc. E un animal vânat, străbate o pădure cu câini băloşi pe urmele lui. Se refugiază în biroul lui cu facturi, conturi, calcule, procente şi un pahar de lapte.

De când a văzut un asasinat, în cafeneaua unde se oprise, a înţeles că orele îi erau numărate. Negrul cel mare s-a apropiat, a scos un Beretta nichelat, a tras. Bărbatul în impermeabil a căzut peste propria farfurie. Sângele a curs. Sângele va curge mereu. E suficient să fii un martor tăcut şi să ştergi sângele altora cu propriul sânge, ca altădată, când era adolescent, în Spania.

Un foc îl locuieşte. Se priveşte în oglinzi, vede un chip devorat de gânduri teribile, ochi locuiţi de o viaţă lipsită de graţie. Străbate tenebrele prin clădiri incendiate. L-a doborât pe bărbatul care cotrobăia în hârtiile de pe Strada Émile-Duployé, şi care era în cafenea când fusese asasinatul, şi care risca să descopere anteul scrisorilor adresate anumitor locatari. Dar el a luat hârtiile din buzunarul lui. Nu mai era însă decât o chestiune de timp: îl vor prinde. Şi-l vor închide într-o gaură de şobolani. Îşi va zdreli unghiile de pereţi, va striga cu pumnii strânşi pe gratii dar nu va schimba nimic. Temniţa cu şobolani va rămâne închisă ca o cursă. Va fi infernul.

Cutreieră străzile ca un om în suferinţă. Se întoarce din Bois de Boulogne mulţumit de toate abuzurile la care l-a supus stăpâna Victoria, bucuros aproape. Ea îl dresează, ea îi dă o ordine, un sens în viaţa sa subterană, ordine pe care nu ar accepta-o niciodată în viaţa de zi cu zi. Se simte încorsetat de edictele pe care le dă această femeie. O venerează. Apoi, după ce se scurg câteva zile, când orele s-au terminat, când stăpâna nu mai e acolo, bucuria sa scade. Întunericul îl cuprinde, îl invadează lent, îi îngheaţă mâinile, îi degeră fruntea, îi face inima de sticlă.

Trebuie să aprindă un foc.

Descinde din sclavi. Are tenul mat. Strămoşii săi spanioli trăiau sub loviturile nobililor madres, ale căror încheieturi erau împodobite cu dantele fine. Au fost obligaţi să renege credinţa strămoşilor lor, altădată, s-au ascuns pentru a ruga un zeu care le era interzis. Au făcut din ipocrizie regula lor de supravieţuire. Când vorbeşte limba sa natală, accentul nu e madrilez, e bogat, consoanele sunt înghiţite, cuvintele ies ca nişte pietre moi care se rostogolesc. A câştigat bani, a cumpărat, e aproape bogat. Dar cu cât câştiga mai mult cu atât lupii lui interiori se dezlănţuiau. Era în acelaşi timp mai liber şi mai captiv.

În sfârşit, cu măruntaiele devorate de fiara dinăuntru, s-a aplecat. S-a supus. Femeia i-a pus botniţa, l-a dat pe mâna camionagiilor, l-a făcut sclav. Bucuria se macină. Durerea la fel.

Sunt pe urmele lui.

Se vede în vise: se târăşte spre pereţi străpunşi de mii de culoare obscure. Ca un şobolan, pătrunde prin aceste jgheaburi care se ramifică. Urcă spre acoperişuri, trece prin faţa ferestrelor, traversează tuburi electrice, ocoleşte canalizări de plumb se cuibăreşte în pătura izolatoare. Contruieşte un cuib. Apoi totul izbucneşte în flăcări.

Simte flăcările sub blană, sub pielea sa. Îi ling epiderma, fac să răsară mii de picături imediat evaporate, porii se dilată, o căldură teribilă îi intră în corp provocându-i o durere sfâşietoare. Părul i se aprinde. Strigă, dar o bilă de bachelit îl împiedică să ţipe. Pielea i se umflă, un lichid incolor creează o bulă în jurul lui se tot umflă şi apoi crapă. El începe să ardă. Coapsele, mâinile, spatele ard. La apogeul unei suferinţe nemaipomenite, în nadirul unei încordări totale a tuturor nervilor săi, se scufundă în el însuşi pentru a atinge fiara, încovrigată acolo, în stomacul său. Ea îl aşteaptă. Se bucură. Moare. Visează.

Stă cu ochii deschişi, în întuneric, deasupra facturilor şi notelor de plată. Stă nemişcat, a încetat să mai gestioneze parcul său imobiliar cu care nu mai are ce să facă. Societatea sa are sediul la Lille dar el, patronul, e acolo, în 18, în regatul său. Îi place numele anonim şi banal pe care Grizbec l-a găsit pentru societate: Fiduciara de Nord.

Sună neutru. Dar tot îl vor găsi.

Îşi aminteşte dar nu vrea asta. Imaginile însă se întorc: e legat, gol, în fundul unui beci. Cel mai bun prieten al său, Felipe, e mort. Cei ce

vroiau să se răzbune i-au legat spate în spate, aşezaţi pe jos. I-au abandonat acoperiţi de sânge. Orele trec. Şobolanii se învârt în jurul celor doi puşti de paisprezece ani. Uniforma de la „Falanxa" e sfâşiată în bucăţi, în faţa lor. Oroarea se instalează în obscuritatea acestui subsol. Umbra ştreangurilor pluteşte peste ei, Marea Spanie a lui Franco îi zdrobeşte. Plânge. Hohoteşte. Corpul prietenului său devine rigid. Urlă, dar nimeni nu îl aude. Răzbunătorii au spus: „Muerte" şi au plecat. Puţin câte puţin se pierde în noapte.

Trece o zi şi el o vede prin răsuflătoare. Apoi vine o altă zi. Gura lui e deschisă, dar niciun sunet nu iese prin ea. Felipe e rece, rece. E rece ca moartea, un şobolan se apropie. Cade într-o parte cu Felipe. Tâmpla i s-a lipit de sol, ca şi cum ar asculta pământul.

Deodată oroarea îi devine prietenă. A trecut de partea cealaltă. Nimic nu i se mai poate întâmpla. Zâmbeşte, pe jos, vede sângele, simte frigul. Felipe e lipit de el pentru totdeauna. Nu mai are corp, membre, e infinit.

Femeia care a venit să-l elibereze a văzut că era în erecţie.

De atunci îi e ruşine.

31

Iuri şi-a scos de la gheaţă o sticlă de vodcă. Pentru mine a făcut ceai. Un ceai negru ca inima mea, care zgâria gâtul şi strângea stomacul. Aveam nevoie de acest dizolvant pentru a spăla sângele care mă orbea. Trei zile pentru Mongo, spusese Danone. Trei zile ca să rânjească sub neoane.

Prin vitrină se vedeau flăcări, spre fostele *Grand Magasins Dufayel*. Ele erau imense, bătute de vânt, lipăiau norii.

Sfârşitul timpului era poate acolo. Venise pentru 18.

– Iuri, am nevoie de sfatul tău.

– No problemo, Max.

– E dur, pentru mine.

– Ştiu. Sunt aici, Max, sunt aici.

I-am povestit despre expediţia la Oamenii de Sare pentru a-l descoperi pe MacDou. Acesta, epuizat, s-a prăbuşit în braţele lui Rose Bonbon.

Iuri mă asculta dând din cap. Din când în când, se ridica pentru a servi un client care dorea să închirieze o casetă cu jalnicele scălămbăieli ale unei jalnice actriţe goale, cu coapsele pătate de vânătăi şi cu burta tăiată de vergeturi. Unii vroiau să discute, să ştie, Iuri bea un pahar de vodcă chinezească cu gheaţă, îşi mângâia burdihanul păros care se ridica pe sub cămaşa sa întredeschisă, dădea răspunsurile aşteptate, cu un puternic accent rusesc: „Foarte frumos, drăguţ tare, preţ special", spunea el vizitatorului pakistanez, turc sau berber care pleca cu promisiunea paradisului.

Puţin câte puţin puzzle-ul se aduna. Iuri, din timp în timp, potrivea piesele. Cu el, lucrurile deveneau mai simple: avea darul ingenuităţii.

– Nu îl ştii pe Aubelin, Iuri. Joacă domino în scuar. E un tip bine.

– Câştigă, Max.

– Da, câştigă. Îl cunosc de multă vreme. L-a crescut singur pe Julien. Era portar la o cazarmă, nu era uşor. Când Julien s-a făcut poliţist, pentru bătrân a fost împlinirea unui vis. Îi asigura viitorul, de partea bună a baricadei. Ziua în care Julien a avut diploma, taică-său a dat un banchet teribil. Mâncăruri cărora le trebuise ore întregi ca să fiarbă. Ne-am înfruptat cu ceilalţi bătrânei. A fost formidabil.

– Şi nu mai e?

– Nu, Iuri. Nu mai e de câteva zile. Când ai venit să mă iei de la comisariat, tocmai petrecusem două ore în biroul lui Sétubal. Aubelin îmi atrăsese atenţia asupra comisarului: după el, era singurul care putea să facă rost de arme speciale, gloanţe Kevlar şi chestii de genul ăsta. Pentru că îşi făcuse serviciul militar ca sergent la arsenal, unde se specializase în muniţii şi tehnici noi. În plus era paramilitar şi trăgător de elită, zicea bătrânul.

– Pare logic.

– Da. O vreme am văzut ca prin ceaţă. Am crezut că Sétubal le dăduse mână liberă pentru curăţarea cartierului. M-am înşelat. La el în birou am văzut o fotografie cu Sétubal militar. Pe moment nu i-am dat atenţie. Dar mai târziu..

– Şi...?

– Şi era în serviciul cinema al armatei. Nu era trăgător de elită. Aubelin m-a minţit.

Afară ploaia culca flăcările. Grupuri de tineri treceau în goană pe stradă, urmăriţi de poliţişti. Aceştia erau urmaţi de cameramani de la televiziuni. Magazinele îşi lăsaseră obloanele, dar pentru unii era prea târziu. Bucăţi mari de ţesături multicolore zăceau pe stradă îmbibate de noroi. Zgura forma izvoare negricioase. În depărtare se auzeau ţipete. Era atmosfera unui război civil în faşă. Fiecare intersecţie putea lua foc, oamenii se adunau pentru a lupta cu CRS, cu bare, ciocane, cartofi cu lame în mâini. Nathalie Bauer îmi telefonase de la primărie ca să-mi spună că se forma o celulă de criză. Iar o anchetă urma să se deruleze cu

privire la cele două morți de la comisariat: metisul și Samir. Ancheta avea să aibă același rezultat ca întotdeauna: poliția fusese în legitimă apărare, evident. Frémiet fusese amenințat, iată ce avea să dezvăluie ancheta. În 18, justiția era cataleptică. Eu observam că bâma de fier de la clădirea lui Iuri avea să cedeze într-o zi. Dar speram că va mai rezista mult, mult timp.

El a continuat:

– Și care ar fi interesul lui Aubelin să-ți spună povești?

– Ca să deturneze bănuielile. Ca să mă lanseze pe o pistă falsă. Protejează pe cineva.

– Pe cine?

– Nu există decât o singură ființă pe care o are la inimă. Fiul său.

Se lăsă liniștea din nou. Iuri bău cîteva pahare de vodcă unul după altul. Apoi închise ochii. Când îi deschise, începurăm să vorbim despre altceva ca să camuflăm noutatea mizerabilă.

Reviste de drept zăceau peste tot. „Într-o zi o să-mi iau licența în drept. Voi fi avocat!" spunea Iuri. Din partea unui tip care citea codul pentru a se destinde, seara, în patul lui, nimic nu mă putea surprinde. Până una alta am vorbit despre viață, despre moarte, mai ales despre moarte, despre șobolani, despre cântece vechi, despre cartier și despre femeile ucrainience despre care nu știam nimic. I-am povestit despre vizita mea la clădirile incendiate, bănuielile mele legate de Fiduciara de Nord, ideile mele. Picotea. Îmi aminteam de prima mea întâlnire cu Juan.

Timpul trecea. Între două sticle de vodcă cu gheață, Iuri fluiera melodii țigănești ca să mă facă să râd. Niciodată melodiile țigănești nu m-au făcut să râd. Mai degrabă să plâng. A închis magazinul, s-a așezat pe o cutie de casete piratate și a aranjat un vas de flori, de gladiole pe biroul său. Flori la Iuri? „Da. Ca și cum aș avea o soție îndrăgostită." mi-a spus el. Era genul de bărbat care scrie scrisori de dragoste pentru a le expedia la poșta din Marx-Dormoy, cu buze rujate imprimate pe ele.

M-am ridicat să plec. Pistolul Smith&Wesson, inutil, mă lovea peste picioare. Iuri se îmbătase și saliva îi curgea pe cămașă. A

întredeschis un ochi, când m-a văzut că am deschis uşa şi eram deja cu un picior în stradă.

– Ştiu cine e, Fiduciara de Nord, a spus el netezindu-şi mustaţa bogată.

Am rămas.

Cândva, Iuri Simonievici Bendel îşi rădea tot părul de pe corp. Înotător olimpic, el participase la J.O. de la Los Angeles, plin de amfetamine şi de produse dopante. Atunci nu visa decât un lucru: să devină un star rock în America. În URSS rock-ul era aproape interzis.

– Ne spuneau că era muzica capitalismului decadent. De-ca-dent. Noi ne doream un pic de decadenţă. Chiar şi un pic de putreziciune. Dar degeaba. Am plecat.

Cu ocazia unei vizite oficiale în Cuba, Iuri luase hotărârea: va sări. Vreme de săptămâni se antrenase, pusese deoparte vaselină pentru a se proteja de frig, furase ochelari pentru scufundări şi o mică busolă.

– Observasem că rezistam mai mult când înotam cu burta goală. Chiar înainte să plec trebuia să postesc...

Data următoare, el cercetase hărţile, curenţii şi vânturile. Apoi, după cum hotărâse, se aruncase cât mai departe pentru a evita elicea vasului. Avea o punguţă de apă pentru a supravieţui şi câteva bucăţele de zahăr învelite în plastic. Ştia că spre vest ar nimeri pe una dintre insulele din Caraibe, eventual în Golful Guantanamo. Exista pericolul crampelor, al rechinilor, al oboselii, al furtunilor, al insolaţiei. Iuri Simonievici înotase vreme de trei zile. Apoi, inconştient se prăbuşise pe o plajă de pe insula Broaştei Ţestoase, unde odinioară piraţii îşi împărţeau prada iar astăzi, câţiva pescari trăiau în mizerie.

– Insula Broaştei Ţestoase, îţi dai seama? Nicio maşină!

Pescarii îl spălaseră, vaselina i se lipise de corp. Iuri se trezise dezertor. Părul îi crescuse din nou. Marea îl aruncase în arondismentul 18, la Paris. Nu devenise rocker. Va fi poate avocat... Zidul Berlinului se prăbuşise, URSS se topise în apa caldă, Internaţionala nu mai era decât un cântec.

– Fiduciara de Nord e a lui Carlos Campionul, mă înțelegi? Cel mai mare proprietar din cartier. El închiriază toate clădirile imigranților clandestini... Vroia să îmi cumpere buticul și așa am aflat eu... Chiar și pensiunea Duroux e a lui, da, da... Spre norocul meu, buticul meu aparține serviciilor de ajutor social, nu știu cum și de ce. Nu, n-aș putea spune. Cea mai mare parte a cartierului e a lui. Am verificat la primărie. Societatea îi aparține lui Campion și lui Grizbec.

– Adjunctul primarului? Piticul?

– Așa se pare. Fiduciara e pușculița lui Campion și a lui Grizbec, da.

Se freca pe burtă. Nările sale largi palpitau deasupra mustății.

– Carlos Campionul. Proprietarul meu..

În fond, de ce nu? De jur împrejur putregaiul creștea. Furia mea creștea și ea. Iuri rontăia arahide.

– Julien Rector... Totuși, n-aș fi putut crede așa ceva, Max.

– Nici eu, nici eu, Iuri.

Niciodată nu observasem că jupânul Iuri Preț Special, viitor avocat în baroul parizian, avea ochii atît de limpezi.

32

Biserica Saint-Bernard părea mișcată din loc. Cele două turele octogonale păreau castele butaforice. Fleșa de fontă era ușor înclinată. Macadamul, de o parte și de alta a bisericii, era fisurat. Solul ceda.

Am intrat. Nu era nimeni, Dumnezeu nu-mi mai vorbise de multă vreme. Vroiam să verific dacă El mai locuia încă în Cer. Era același întuneric ca în sinagoga din copilăria mea: un amestec de frig, de tămâie și de frică. În cartier, oamenii se rugau la Allah, la zeul sării, la Rama, Baron, Samedi, Ganesh, Iehova, la funcționarii acri din primărie sau la sfântul Tiercé. Iisus nu prea mai avea loc. După părerea mea, el trecuse prin 18 și o luase la fugă de frică și de disperare.

M-am așezat pe un scaun de răchită, iar pistolul lui Goldsinger mi-a lovit gamba. S-a auzit un ecou trist. O lumină roșie, micuță pâlpâia la altar. Imigranții ilegali se întâlniseră aici acum patru ani, vara, timp de trei săptămâni, iar poliția forțase poarta. Care se fisurase. Agitația fusese mare. Mai ales pentru menajerele algeriene cărora le luase o săptămână să curețe dejecțiile ocupanților: sacristia fusese transformată în WC. Apoi, toată lumea plecase cu certitudinea unor zile mai bune. În ciuda promisiunilor, oamenii fără hârtii în regulă, rămăseseră fără hârtii, fără viitor, fără nimic.

În liniștea de gheață se auzeau porumbeii, pe sus. Școala primară din spatele bisericii era închisă. Cărăușii arabi traversau piața încărcați de salată verde. Chiar în față se afla biroul lui Juan. Neputând să vorbesc cu Dumnezeu, am vorbit cu Juan Lorca. I-am spus să nu se supere, pentru că eram următorul pe listă. El a înțeles.

Când m-am ridicat, scârțâitul picioarelor scaunului a răsunat îndelung în întuneric. Amvonul se înălța ca o fantomă. Aproape de ușa bisericii erau câteva cărți de rugăciune și reviste catolice. Erau lumânări de vânzare. Am pus doi euro în cutie și am aprins o lumânare. Flacăra a dansat câteva secunde, galbenă și albastră înainte să se alungească. O idee năstrușnică să aprinzi o lumânare într-un cartier în flăcări. Chiar înainte să ies m-am uitat la cruce, în spate, pe care era răstignit un bărbat slab. Avea obrajii supți, iar pletele îi curgeau pe umeri. Nu avea impermeabil, dar îmi semăna.

Dumnezeu nu era acolo. În orice caz, nu plătești pentru păcatele tale în fața mollahului, a părintelui sau a șamanului. Plătești pentru păcatele tale pe stradă.

Pe masă, Rose Bonbon scosese macaroane. Cu cafea erau delicioase. Le ronțăiam cu plăcere. Vântul de iarnă intra pe sub ușă. Crăciunul nu era departe. Încercam să îi descifrez chipul frumos, de negresă. Era sfâșiată: ușurată că și-a găsit bărbatul, întins în camera de sus, cu un glonț în coaste. Îngrijorată în fața viitorului, în fața mlaștinii în care se vârâse, îngrijorată din cauza rănii. Clienții dispăruseră. Pe Strada Myrha nu prea mai era lume: incendiile îi speriaseră pe obișnuiții localului.

Când îl găsiserăm pe MacDou în adâncul subteranei de la Villette, el zăcea rănit, într-una dintre celulele pentru vite unde Mongo Impala îl închisese. Mai multe taxiuri îl așteptau pe Danone și pe oamenii săi: MacDou părea la limită. Convoiul o luase pe lângă liniile de cale ferată și se oprise pe Strada Myrha. Îl adusesem pe MacDou acasă, unde Rose îl aștepta. Apoi președintele Oamenilor Sării plecase.

– Cred că doarme. Așteaptă. Merg să văd.

Rose Bonbon se ridică și dispăru în spatele draperiei de la bucătărie. Acolo își amesteca ea prafurile, invoca spiritele, își umplea fiolele minuscule cu o pudră aurie care provoca dragostea sau moartea. La încheietura mâinii, dragostea. La încheietura piciorului, moartea. Tutuia spiritele măcinând

cafea, bătea în frigider rugându-se pentru bărbatul ei. Recita poeme epice amestecând genţiana, pili-pili şi pasta de bambus. Ascundea actele în oale, banii în gamele, secretele în crătiţi. Bucătăria era biroul ei, casa şi templul ei. Dumnezeu sigur nu era în biserica Saint-Bernard, dar era poate în crătiţile lui Rose Bonbon.

Se întoarse: „Doarme." Am mai fărâmiţat o macaroană verde. Am văzut-o pe Hannah în frimituri. Era vremea ca Rose Bonbon să îmi explice.

A început prin a-şi pune turbanul portocaliu. În urechi îi atârnau doi cercei mari. O furie tristă îi umbrea privirea. N-am spus nimic.

– Max.

Burniţa, pe vitrină si pe uşa de sticlă, filtra lumina străzii. Rarii trecători de pe Strada Myrha păreau că se mişcă într-un acvariu. Înotau spre viitor. Apa le dilua chipurile, le făcea obraji fantomatici. Corallien Juste privea pe fereastră. Iisus o ştersese odată cu rândunicile prin terenurile pustii, în nordul clădirilor de la Évangile.

– Ştiam că se întâmplă ceva, Max. Nu spuneam nimic, dar ştiam. Când l-am văzut pe bărbatul ăsta, pe Gavian, cum se înrăia pe zi ce trece, am ştiut. Avea un zâmbet urât. Urât. La plecare, MacDou era liniştit. Când ne-am instalat, Max, îţi aminteşti? Strada era liniştită, ai fi crezut că eşti în provincie, da, în provincie. Era mai bine decât prin baruri. Ne-am spus că ar merge să vindem ceva de mâncare... Mama m-a învăţat să gătesc şi să fac prafuri. Şi prafuri, Max. Ca să rămâi pe stradă, trebuia să îi respecţi pe Oamenii Sării. Veneau pe la noi, beau cafea, era bine. Lui Danone îi plăcea dulce, cafeaua. Era prietenul nostru... Când ne-am întâlnit, cu MacDou, eram aşa de... Eram aşa de fericită. Am gătit ceva... Apoi, acum un an, a venit omul ăsta. La început bea un pic de bere şi nu zicea nimic. Gavian ăsta tăcea. Mai spunea că munceşte pentru Igienă. Igiena, îţi dai seama, Max?

Pe Strada Myrha? Igiena? Era altceva la mijloc, cu siguranță. Altceva...

Ploaia fină, înghețată, de afară, ne tulbura amintirile. Televizorul din colț bâzâia și transmitea imagini cu incendii. Hala Saint-Pierre era amenințată. Stocurile de țesături riscau să ia foc. Percal, mătase, organza, panglici, gulerașe și dantelă de Calais, totul risca să se transforme în scrum. Pe peluzele Scuarului Willette, mai jos de Sacré-Coeur, gură-cască se adunau în grupuri pentru a vedea flăcările gigantice. Luminile de Crăciun din bulevardul Barbès, atârnau, becurile erau sparte. Rose Bonbon avea lacrimi doar în inimă, nu și în ochi.

– Apoi, într-o zi, el a vorbit. Dacă MacDou nu vroia să închidem buticul, trebuia să coopereze. Să coopereze, așa a spus Gavian. Fără să le spună Oamenilor Sării, era secret, înțelegi? Eu nu trebuia să știu nimic. Dar eu știu să îl citesc pe bărbatul meu. Știu să citesc în ochii lui. Atunci, Gavian a început să lase pachete, cum sunt cele de ceai, înțelegi? Unul pe săptămână, sau două. Un tip venea să le ia. Nu spuneam nimic. A durat ceva vreme. Era rău, desigur, dar...

Pe Strada Myrha, s-a văzut și mai rău. M-am gândit că va pleca într-o bună zi. Că va pleca așa cum a venit. Dar era rău.

O macaroană i se fărâmiță între degete într-o ploaie verde.

Spuse din nou:

– Era rău, cu siguranță. Apoi a fost și mai rău, Max. Și mai rău.

Vorbea cu greutate.

– Erau droguri, evident. Oamenii Sării controlau zona, iar Gavian voia și el să facă niște bani. Se folosea de restauranul lui MacDou ca de un depozit. Au început problemele. Ne-a ceut bani. Altfel ar fi închis cafeneaua. Ar fi spus totul poliției. Bărbatul meu i-a dat bani. Dar Gavian s-a întors. Vroia bani și iar bani. Mac nu mai știa ce să facă. Nu mi-a spus nimic. Dar eu știu ce a făcut... A așteptat un pachet mare și l-a furat. L-a pus în portbagaj și a încercat să-l vândă. Altora. Oamenilor Oamenilor.

Vedeam tot: indecizia lui Mac, mizeria lui Gavian, şobolănia din Île de la Cité, anii scurşi. Vedeam cum fata prietenului meu se subţia, cum Răul se instala. Trecutul era în flăcări, asemeni cartierului. Când MacDou încercase să vândă din nou cele două kilograme de heroină pură Oamenilor Oamenilor, îşi dăduse seama de greşeala sa. Nu îl putea înşela pe Gavian. Pentru că Gavian lucra deja pentru Oamenii Oamenilor. Gavian lucra cu Mongo Impala.

În plus, MacDou făcuse din Danone duşmanul său.

– Şi pe urmă, a ars maşina. Drogul trebuia plătit. Totul era scrum. Era imposibil... L-au răpit pe Mac, l-au bătut, l-au ameninţat cu moartea dacă nu plătea. Nu avea nimic. Au ameninţat şi mai rău. Au văzut că tu începusei să cauţi şi au hotărât că Mongo trebuia să te omoare... Îţi vârai nasul peste tot, spuneau ei... Nu se putea face nimic. Maşina arsese...

Rose Bonbon a făcut un gest de disperare. Nu mai ştia ce să facă. Din prietenie, preşedintele Danone mă ajutase. Din onoare, pentru o datorie mai veche. Dar în ceea ce-l privea pe MacDou, echilibrul de pe stradă era acum în defavoarea lui. Strada Myrha devenise o linie de front. MacDou era de-acum înainte singur.

Am privit-o pe Rose Bonbon. Îşi privea fix ceaşca de cafea. Amară. Mi-am scos impermeabilul şi l-am aruncat pe un scaun. Pistolul lui Goldsinger făcea o umflătură. Am urcat la etaj. În capătul unui culoar cu tapet înflorat era camera. Un miros ciudat de eter şi de şofran umplea aerul. Am împins uşa încet şi am băgat capul pe uşă.

MacDou, prietenul meu dintotdeauna, era întins. Pe lenjeria albă, chipul lui negru părea împăcat. Dormea. Un bandaj curat îi strângea pieptul, o pată de sânge se mărea pe o parte. Pe noptieră, un baton de tămâie ardea sub efigia unui zeu uitat. Un dromader de ceară orna o scrumieră. Îmi doream să îi iau mâna, să îi spun că totul avea să fie bine, că era bătălia finală, că nu vor mai fi şobolănii şi că zilele de mâine roşii, zilele de mâine din tinereţea noastră vor cânta. Dar nu credeam o iotă. Dumnezeu

şi Troţki erau în afara ariei de acoperire. Săracii vor rămâne săraci, morţii vor rămâne morţi şi toate stelele din cer vor rămâne magnifice şi inaccesibile. Rataserăm visul de a deveni nişte ciudaţi formidabili, străbătând drumurile lumii, uitându-ne la Ursa Mare de pe munţii Samariei. Ar fi trebuit să fim poeţi vagabonzi, pe latitudini neştiute, în peisaje sălbatice şi uluitoare, cu pălării de piele de tigru. Am fi ascultat cântăreţe cu ciorapi plasă prin cabarete în care femei uşoare, sentimentale, ne-ar fi acoperit de sărutări, la hotarele Saharei. Toate drumurile ne-ar fi dus spre Karakorum, unde am fi bălmăjit despre corpuri astrale şi am fi râs cu divinităţi chineze. Seri nesfârşite ne-ar fi aşteptat într-un Ninive fastuos.

MacDou a deschis ochii şi cu un zâmbet bun a murmurat: „Mulţumesc, frate."

Am rămas multă vreme în cadrul uşii. Apoi am închis-o încet, încet şi am coborât.

Când am dat la o parte perdeaua de la bucătărie, am văzut-o pe Rose Bonbon. Privirea îi era dură. În faţa ei, în picioare, cu un Walther PPK în mână, era un bărbat în hanorac kaki.

Avea gura unui călău.

33

După slujbă a intrat în pensiunea Duroux. E clădirea lui, din inima cartierului. O clădire veche, fisurată, peticită, scorojită. Acolo, imigranţii recent sosiţi vin, se cazează câteva nopţi, câteva săptămâni, înainte de a pleca. Locul mirosea a grăsime arsă, a fum de iarbă, a sudoare şi a piper roşu. Altădată acolo era o mânăstire. Ferestrele toate sunt identice, la fel şi uşile, culoare taie etajele şi tristeţea a fost prevăzută, planificată de arhitecţi, amestecată cu tencuiala. În curte, o fântână secată e înconjurată de plante galbene. Vara e şi un pic de verde.

Carlos Campionul îşi joacă ultimele cărţi. Viitor nu va mai fi pentru el. În salon, somalezii, cei de pe Coasta de Azur, sudanezii pregătesc o fiertură cu mazăre. Râsete puternice, frânturi de idei, bongo, alcool de manioc. Carlos cercetează pereţii cu inscripţii, unde se poate citi „Zulu Christ", „Dog Power", „Carmela, întoarce-te" şi „Fuck the police". Alţi necunoscuţi au mâzgălit fresce cu demoni, patinatori, tamburini, vânzători de cafea. E o atmosferă de după carnaval, cu aceeaşi amărăciune şi acelaşi rest de bucurie răsuflată.

Pensiunea Duroux e o râie imobiliară: cum i-a explicat Grizbec la ultima masă luată împreună, ea împiedică societatea mixtă Zena să se extindă către Strada Doudeauville şi nu poate fi doborâtă pentru că e o clădire de interes colectiv. Familii întregi locuiesc aici, ţâncii joacă fotbal în subsoluri. Altădată, surorile mergeau spre biserica Saint-Bernard numărând mătănii. Astăzi, din Biserica Saint-Bernard se revarsă imigranţii ilegali. În zilele frumoase sunt adesea petreceri. Oamenii umblă de colo colo. Poartă djellaba albe, verzi, mov. Unii au galoane aurii. Negresele îşi poartă copii în batice, peste burtă sau în spinare, uneori câte doi o dată. Fiecare ciupeşte câţiva bănuţi, vocile sunt ridicate, muzica în surdină.

Inspectorii de la Ville de Paris au recomandat lucrări de reconstrucţie, de mai multe ori. Ţevile sunt depăşite de multă vreme. Apa,

în bălți largi a invadat podeaua, iar ciupercile albe cresc pe tavan. Toaletele se revarsă frecvent. Zugrăveala este în plumb, dar nu a mai rămas din ea mare lucru. Căldură se dă când și când. În lunile grele de iarnă locuitorii acestei gropi reușesc să se descurce, improvizează sisteme de încălzire. Evident, toată clădirea ar putea arde și iar arde. Grizbec a insistat mult asupra acestui punct.

Clădirea va arde.

Carlos Campionul și-a pregătit armele în încăperea care îi servește drept birou, la parter și pe care o folosește de ani buni pentru a-și face socotelile și pentru a-și bea laptele. Tot acolo păstrează garderoba sclavului din pădurea Bois de Boulogne. Mingea de bachelită. Hamul de piele. Nuielele. Botnița. Șireturile. Cravașele. Cătușele. Lumânările. Se privește într-o oglindă, simte cum îl cuprinde o bucurie fierbinte. E finalul. Clipa de grație.

A pregătit bidoane de benzină. Cartierul e în flăcări, dar incendierea pensiunii Duroux va fi spectaculoasă. Nici chiar Max Mpétigo nu va putea să înțeleagă cum de s-a declanșat în toate aceste locuri deodată: în sudul și în nordul clădirii, în est și în vest, în centru. Experții vor vedea doar foc și pară. Râde singur de jocul lui de cuvinte.

Apoi se dezbracă. Își îmbracă haina neagră, din latex, foarte strâmtă, cumpărată dintr-un magazin de la Pigalle, Intrarea artiștilor. Deasupra își ia o cămașă de mătase albă, cu mâneci largi, care îi dă un aer de hidalgo. Îi place comparația asta. Apoi o haină de piele neagră nou-nouță. Se încalță cu niște pantofi noi, negri, de lac. Doar durerea mai lipsește. La un ac de fonograf, unul dintre acelea vechi, destul de groase care scârțâiau pe discurile de bachelită ale anilor 20. Se găsesc în piața de vechituri cutii noi, la câțiva cenți. Stăpâna Victoria i-a dat ordine pentru această seară. Știe ce are de făcut. Nu va mai fi altă noapte.

Visează la o femeie. E întinsă pe un strat de mușchi, stă în capul oaselor într-un sarcofag de fontă. Are pielea albă, apoi neagră. E culcată într-un hamac legănat ușor de briza serii. E în picioare în fața lui, cu biciul în mână, lătrând ordine în vântul de nord. E mângâietoare. E crudă. E infirmieră. E călău. E tot, da, tot.

Sângele celorlalți e spălat de sângele tău, își spune.

Îşi deschide şliţul. Cu un gest lent îşi înfundă acul în meat, aşa cum îi cere stăpâna Victoria. Apasă. Durerea e roşie. Cad câteva picături de sânge. Ia un al doilea ac şi începe din nou. Apoi un al treilea. Sunt douăzeci în cutie. Ultimele zece îi vor servi să-şi străpungă glandul. Durerea e albastră. Îşi pierde cunoştinţa. Îşi revine. Începe iar. Va fi gata în curând.

Ultima oară, la Bois de Boulogne a îndurat mângâierile atroce ale unui cocoşat cu mâini umede. Nu putea ţipa, bila de bachelită îl împiedica. Dar când s-a întors, a incendiat o casă pe strada Laghouat. Focul purifică totul.

Se pregăteşte şi pe măsură ce noaptea se lasă, o suferinţă de crucificat îl mănâncă. Când merge, ochii i se holbează. Sângele îi curge pe coapse. Se uită la cuşca mare cu şobolani pe care a adus-o. E în mijlocul camerei. Şobolanii dansează. Guiţăie. Au ochii roşii. Văd noaptea. Străpung obscuritatea.

Dansează în întunericul cel mai întunecat.

Carlos Campionul aprinde lumânările, îşi pune mănuşile de dresor de şoimi şi îşi începe munca, bucuria şi moartea sa. Adio, Felipe.

Carlos Campionul crede în Rău.

34

Gavian ţintea spre televizor. Mi-a făcut semn. Am dat drumul draperiei de la bucătărie şi am făcut trei paşi până la masa lui Rose Bonbon. M-am aşezat. O linişte de plumb s-a lăsat peste bistrou. La televizor, incendiile erau violent de decorative.

În hanoracul său kaki, cu picioarele depărtate, Gavian părea personajul cel rău de la balurile mascate. Dar ochii lui nu zâmbeau. Inspectorul Gavian de la Igienă nu venise să numere gândacii de bucătărie, nici şobolanii din curtea din spate.

– Unde e?

Tonul era jos, de rău augur.

Cu ochii rătăciţi, încruntată, Rose Bonbon părea împietrită de spaimă. O ştiam, nu avea să se dea bătută atât de uşor. Mâinile nu îi tremurau. Sub înfăţişarea de nevestică pitorească se afla o femeie de fier. Rose era o războinică, cu toate prafurile şi magiile ei. Ar fi putut să îl facă pe Ginghis Han să danseze, să stingă vulcani, sa îndulcească Gorgona. Pentru bărbatul ei ar fi putut inventa zei noi, bărboşi şi milostivi. Spuse:

– E... sus. E rănit... nu...

Gavian se strecură printre mese. Sirena pompierilor sfâşie liniştea apoi se destrămă în depărtare. Gavian îmi răsturnă cu dosul palmei ceaşca de cafea. Firimiturile verzi se risipiră de parcă ar fi fost viaţa mea.

– Iar tu nu mişca.

Nu m-am mişcat.

– Te-am ratat alaltăieri, dar mai pot să corectez greşeala.

– Pentru că era să vă arunc în aer traficul?

– Pentru că îţi băgai nasul unde nu îţi fierbe oala. Omul meu îşi voia partea, fără ca tu să te bagi aiurea. Îi cerusem celuilalt cretin, Impala, să-ţi zboare creierii, dar a a dat-o în bară.

– De asta a murit Juan? Cine e omul tău?

– Gura, idiotule.

Avea să intre în bucătărie, să urce scara, să traverseze culoarul care mirosea a şofran şi a eter şi să îl omoare pe MacDou.

A dat draperia la o parte dezvăluind un steag. cu paiete, care avea imprimată imaginea unui schelet în haine de gală. Era Baronul Sâmbătă, baronul voodoo rânjind şi distructiv. Poate reuşea el să conjure blestemul firimiturilor verzi. Poate.

În urma lui Gavian, perdeaua se legăna molatic. Vântul de pe Strada Myrha şfichiuia ferestrele. Oamenii Sării, calmi, îşi vor continua cucerirea: până atunci, strada servise de reper, cu crăpăturile ei, cu trotuarele sparte, cu măcelăriile musulmane şi cu dughene murdare. De la trădarea lui MacDou, echilibrul fusese rupt, acest echilibru fragil care menţinea Pământul, Cerul şi Sarea. Dacă o săgeată ar fi legată de un fir de mătase infinit, iar săgeata ar fi trasă spre Soare, ea ar trebui să plece cu forţă şi delicateţe pentru ca firul să lege Înaltul şi Adâncul, Sarea şi Mierea, Pământul de apă şi Pământul de pământ. Dacă ar fi prea slab, firul de mătase ar cădea. Şi atunci Pământul, Cerul, Sarea s-ar despărţi.

În 18, armonia fusese ruptă. Pierduserăm legătura cu lumea.

Gavian îşi agită arma, gata să urce.

Rose Bonbon se uită la impermeabilul meu de pe scaun, apoi, se întoarse spre Gavian, plină de o ură nedisimulată:

– Am ce îţi trebuie.

Rose Bonbon se ridică. Intră în bucătărie. După câteva minute ieşi de acolo cu o cutie de pantofi Salamander.

– Uite, e acolo.

Gavian privi cutia. Eu o fixam pe Rose.

– Da, Max. Am fost să caut cutia. Am ascuns-o în congelator. Când am văzut că arde maşina, mi-am spus că nimeni nu va şti nimic. Că vor credea că a ars şi cutia. O dată, am fi avut şi noi noroc... Am greşit.

Privirea îi era de gheață. Așeză cutia pe masă. Înăuntru erau două kilograme de heroină pură.

– Na. Și acum cară-te. Cară-te.

Gavian luă cutia Salamander și ieși. La televizor dădeau un nou incendiu.

MacDou, dezbrăcat de până la brâu, apăru de după draperie. Era gri și avea bandajul îmbibat de sânge. Mă privi. Avea în mână o armă. Ieși, cocoșat, în stradă. Un val de fum îl înghiți.

În spatele lui, un barbat o luă la goană. Am simțit un miros de sudoare. Julien Rector era cu arma de serviciu în mână. Deodată am înțeles ce nu îmi dădea pace de vreo două zile. Când fuseserăm la Meudon, cu bicicletele, Rector întrebase dacă MacDou plecase cu o cutie... Cum de știa asta? Partenerul lui Gavian, omul lui, era al meu: Julien Rector. Am simțit un bloc de gheață în inimă.

35

Era în aerul saturat de ploaie, în lumini, în zgomotul maşinilor, în noaptea grăbită: era Crăciunul. Vitrinele magazinelor deja erau împodobite cu beteală argintie, zăpada artificială acoperea cochiliile stridiilor de decor la intrarea în Solo Prix. La Regele Cafelei, la ieşirea din metroul Marx-Dormoy, domnea o veselie cam forţată: într-un fum gros de ţigară, croaţii, chinezii, turcii depănau poveşti de prin părţile lor râzând zgomotos. Pardesiile erau umede, un miros de câine plouat persista în fundul sălii. Cu pielea urâtă, chipul obosit, mâinile murdare, fiecare spera să se întoarcă în Ankara, la Belgrad, la Saint-Malo de sărbători. Vântul îi biciuia pe trecătorii care priveau neliniştiţi spre haloul incendiului de la Château-Rouge. Ziarele deschise pe mese lăsau să se vadă titluri stacojii, în alfabete ciudate. Unii clienţi beau vin fiert ieftin, alţii preferau pentru încălzire whisky industrial. Câţiva drogaţi, jigăriţi şi cocârjaţi, priveau pe fereastră aşezaţi la căldură. Elex, poetul irlandez, veşnic îmbrăcat în velur negru, îşi aştepta doza ca să se întoarcă la vasta lui saga în alexandrini, despre Irlanda. Îşi mai pierduse un dinte. Recita:

– Vrei să îţi povestesc? Urmarea? Ai un ban pentru mine?

Era simpatic, dar nu era momentul.

– Am plecat din Irlanda, ştii, fiindcă eram într-o relaţie delicată. Ceva cu poliţia. Delicată, îmi place mult cum sună.

Era slab, fără vârstă, funcţiona pe bază de heroină şi îi plăcea să îşi compună o figură de revoluţionar hăituit. Era un romantic. De Crăciun, în câteva zile, îşi va face cadou câteva sticle de Jameson.

Îl căutam pe MacDou cu pistolul pe fundul buzunarului. Era târziu, noaptea era ritmată de trecerea autopompelor. În faţa

Credit Lyonnais era obişnuitul bal al drogaţilor, cei mai distruşi, cei care îl căutau mereu din ochi pe dealerul de crack. Avea să treacă, avea să treacă, Moş Crăciun cu sacul plin de biluţe şi de paradisuri artificiale. Sub camerele de supravegehere ale băncii, ţopăiau de pe un picior pe altul, în frig. O femeie cu ochii mari, cu părul despletit, cu aerul sumbru, se strecura printre ei, cu un chip cadaveric. Era de-a casei: Marcella. Încerca să se prostitueze, dar avea un aer prea bolnăvicios.

În faţa pizzeriei era bicicleta lui Yann, originalul cartierului. Bătrân inofensiv, nu ieşea decât cu pălărie neagră de fetru, cu o cămaşă albă bufantă, cu eşarfă roşie şi cu saboţi de lemn. De departe ar fi putut fi Aristide Bruant, ale cărui cântece le ştia în totalitate, ca şi glumele şi toate poveştile de la Chat Noir. Fuma o pipă curbată care îi dădea un aer de înţelept. Nu-l văzuse pe MacDou.

L-am întrebat pe Gustin, băiatul de cafenea care semăna cu Bourvil:

– MacDou a trecut pe aici?

Gustin dădu din cap, aruncă o privire spre Colosse, câinele negru care dormea în spatele tejghelei şi, ştergând paharul de burta lui grasă, mi-a explicat că îşi luase un avans pentru sărbători. Cu o seară înainte se îmbătase cu nişte prieteni. Pe urmă adormise pe nevastă-sa, spusese el râzând zgomotos. „Pe nevastă-mea! Îţi dai seama! Nu trebuie să ajungi să te deshidratezi, hm! Nu, nu, pe MacDou nu l-am văzut!"

M-am uitat spre strada Riquet, spre depoul SNCF. Riquet e tipul care a pus să se sape canalul de la Midi, în secolul al XVII-lea. De ce are dreptul doar la cea mai puţin ospitalieră stradă din Paris, nu pot să-mi explic.

MacDou era invizibil. Am pornit din nou pe străzile şfichiuite de vânt.

În faţă la *Cei Trei Fraţi* erau adunaţi oameni. Câteva grupuri de tineri nervoşi aruncau cu pietre, cărămizi, coşuri de gunoi în CRS. Comisarul Sétubal, în mijlocul scuarului, părea depăşit de situaţie. Asalturi neaşteptate se succedau urletelor, izbucneau

insulte, cartofi cu lame loveau scuturile forţelor aşa-zise de ordine. Un Renault bătrân era în flăcări. Scântei venite dinspre Barbès cădeau pe gudron. Tufişurile din scuar arseseră. Rămurelele păreau chibrituri înnegrite. Toboganul nu mai era decât o armătură torsionată. Pe Biserica Saint-Bernard flamura atârna lamentabil: „Crăciunul, sărbătoarea tuturor", se mai putea citi. Da, sărbătoarea tuturor. Dacă flăcările aveau să atingă contraforţii bisericii, ea avea să se prăbuşească spre nord, pe axa cea mai slabă. Poliţiştii tropăiau pe loc, nerăbdători să spargă câteva capete. Aparent, comandantul ezita. Liceeni pe scutere aruncau cocktail-uri Molotov, apoi fugeau într-un zgomot de eşapamente de contrabandă. Unii alergau. În spatele obloanelor trase, cartierul stătea la pândă. Valuri de aer cald traversau frigul nopţii.

Deodată, o linie albastră de poliţişti s-a repezit înainte. În câteva secunde, Strada Stephenson a fost înecată în albastru. Ploua cu lovituri de bâte. Manifestanţii aruncau cu dale. De pe acoperişuri se împrăştiau bucăţi de ţiglă şi tencuială. A început să curgă sânge. Am intrat la Normandie.

– Ajută-mă să las obloanele, Max Mpétigo!

M-am repezit spre manivelă. Un geam a fost spart înainte să apuc să las în jos tot oblonul de metal. Sticla scrâşnea sub picioarele mele. Nu mai aveam decât să aşteptăm sfârşitul încleştării. În semiîntuneric se adăpostiseră vreo douăzeci de clienţi. Normandie e scos sticlele. Am întrebat-o:

– Normandie, l-ai văzut pe MacDou?

– Doar foc am văzut, Max Mpétigo. Nimic altceva decât foc.

Pe străzi îţi ştergi păcatele, am mai spus-o. Am mers deci pe străzi. Am mers de-a lungul bulevardului Barbès, unde apa împrăştiată de pompieri formase un râu negru pe sub domurile de flăcări, pe sub domurile de aur ale Istanbulului. Am luat-o pe Strada Doudeauville, unde manifestanţii făcuseră prăpăd în comisariat, rupseseră clasoarele, dăduseră foc la dulapuri, împrăştiaseră arhivele. Un tânăr algerian dansa cu o şapcă de poliţist pe cap. Am luat-o apoi pe Marx-Dormoy, de la metroul aerian până la Évangile, unde grupuri grupuri de oameni aştepau

să vadă dacă puteau să se întoarcă acasă. Pe Stephenson am mers printre şirurile de poliţişti care, cu armurile lor albastre, aveau aerul unor cărăbuşi de plastic. Pe Jean-Robert am mers de-a lungul canalului săpat de maşinăriile pentru terasament: de acum, apa se revărsa. Milioane de metri cubi de apă murdară umpleau fundaţiile HLM-urilor proiectate de societatea mixtă Zena. Am mers pe Poissonniers, printre carcase de maşini arse. Am mers pe Château-Rouge călcând pe resturi de lampadare de Crăciun. Am mers pe Polonceau peste mari bârne de susţinere. Acolo am văzut cadavrul lui Mongo Impala, atârnat, spintecat cu o lovitură de cuţit. Intestinele îi atârnau pe trotuar. Un şobolan îi mâncase ficatul.

MacDou, rănit, nu era nicăieri. Se evaporase.

36

Merg mai departe. Îl caut pe MacDou mai departe. Străzile sunt negre. Din jgheaburile ciuruite țâșnesc mici fântâni de apă decorative. Mașinile pompierilor sunt peste tot. Poliția e peste tot. Focul e peste tot.

MacDou a fost șters de întuneric. Rose Bonbon mi-a spus: „Max, adu-mi-l."

În colțul Străzii Poissonniers se află pensiunea Duroux. Pe acoperiș, manifestanții demontează țiglele ca să facă proiectile. La parter, e aprinsă lumina. Privesc. Un bărbat în cămașă de mătase albă și cu haină neagră merge încet, ca și cum ar fi rănit. Pare spaniol. Pe încălțămintea lui neagră, lustruită cu grijă sunt câteva picături de sânge.

Poartă mănuși. Mănuși mari de piele care îi urcă până la antebrațe. Sunt elegante. Bărbatul se apleacă deasupra unei cuști. Prin deschizătură, se vede cum mișună șobolanii.

Bărbatul prinde un șobolan și îl aruncă într-un bidon cu benzină. Aprinde un chibrit lung. Șobolanul ia foc, o ia la fugă se pierde într-o gaură. Alergând prin pereți, șobolanul aprinde casa.

Bărbatul face la fel cu alt șobolan, apoi cu al treilea, cu al patrulea, cu al cincilea. Șobolanii se împrăștie spre nord, spre sud, spre est, spre vestul clădirii la fel de repede ca niște fulgere. Un surâs de bucurie îi luminează, da îi luminează chipul.

Toți șobolanii sunt în flăcări.

Pensiunea Duroux e un rug în care bărbatul se pierde. O flacără imensă îl îmbrățișază.

Sunt luat pe sus de un val de oameni care gonesc.

37

Când am deschis uşa, epuizat, era să mă împiedic de Martemora făcută covrig. Îşi ridică capul, înfofolită în zdrenţele ei, cu rucsacul ei „Save the world".

– Salut, Martemora. Vrei o cafea?

Îşi scuturâ capul că da. Cu uşa deschisă, am pus apă la încălzit. Martemora nu voia să intre. Mi-am amintit de caseta pe care mi-o dăduse, împreună cu Bellochio. O pusesem pe televizor. În timp ce ieşeam cu cafeaua, am băgat-o în video. Era înregistrată de camera de supraveghere a Crédit Lyonnais, în piaţa Marx-Dormoy. Într-un colţ al imaginii, se citea data şi ora: 6 noiembrie, ora 18 şi 37. Se zăreau trecători anonimi, cupluri grăbite, drogaţi în sevraj. Gura de metrou, din planul secund, servea drept azil de noapte. Oamenii erau într-un du-te-vino necontenit, se ignorau, nici măcar nu se priveau, fiecare prins de propriile gânduri. Apa începu să fiarbă. Distrat, am pus o linguriţă de Nescafe. Deodată am avut senzaţia că văd un chip cunoscut. Apoi un altul. Cei doi oameni nu-şi vorbeau. Ascuns în mulţime, primul îi întindea ceva celui de-al doilea. Apoi s-au despărţit. Am dat caseta înapoi. Cafeaua era gata. I-am întins o ceaşcă Martemorei. O ţinea strâns cu ambele palme ca să le încălzească. Suflă în ea şi cu un zâmbet frumos pe chip, se aşeză pe prima treaptă.

Am dat pauză. Primul bărbat era mic, un pitic ai fi zis. L-am recunoscut pe Grizbec. Cel de-al doilea era Gavian. Nu reuşeam să văd ce îi strecura pe furiş adjunctul primarului lui Gavian. O cutie? De pantofi?

Am făcut un duş şi am sărit peste rucsacul „Save the world".

Văzându-mă că plec, Martemora se culcă din nou.

Pe trotuar, o noptieră spartă îşi revărsa conţinutul. Erau scrisori, fotografii. În mica dimineaţă îngheţată, aceste firimituri răzleţe ale unei alte vieţi aveau ceva percutant. M-am aplecat şi am adunat hârtiile înmuiate. Pe prima fotografie, o tânără în pantaloni scurţi juca tenis. Vântul rece mi-a biciuit ceafa. Îngălbenită, poroasă, imaginea arăta o fericire dizolvată. Îmi plăcea. Mi-am potrivit basca lui Troţki pe cap şi am pornit din nou. În spatele meu, o umbră slbănoagă se pierdu în întunericul unei intrări. O clipă mi-a fost teamă. Obosisem să îl caut pe MacDou.

În dimineaţa timpurie, nimic nu se mişca. Bârnele calcinate, scheltele înnegrite ale camioanelor, pubelele răsturnate presărau Strada Doudeauville. Amar nu deschisese *Idéal Bar*. O linişte ca de după război apăsa cartierul. Nu mai rămăsese nimic din pensiunea Duroux poate doar fundaţia ştirbă, ca un şir de cioturi plantate pe trotuar. Acoperişul spart al unei clădiri atârna lamentabil, atârnat în bande de zinc. Clădirea Gaz de France crăpată, era în picioare încă, ca o sfidare. De o parte a străzii se scosese pavajul, iar noroiul mov emana un miros acru de putregai. Puţin mai departe, brutăria cu comuri râncede era la locul ei. Iuri Preţ Special dormea, fără îndoială, răsturnat peste vreo revistă de drept constituţional, plin de vodcă chinezească. Drogaţii, rândunicile dispăruseră. Un uscător de păr, relicva din vreun apartament înnegrit de flăcări zăcea pe trotuar. Pentru o clipă, cartierul cunoştea pacea.

M-am îndreptat spre buticul lui Goldsinger. Marele Danone curăţase oraşul: domnea din nou. Era stăpân. Era regatul Sării aici. Cum urcam strada, am privit întinderea de apă care înlocuia acum şanţul şantierului. Pământie, apa clipocea pe lângă trotuar, acoperind jumătate din macara şi barăcile din prefabricate ale muncitorilor. Începeau să se formeze plăci de gheaţă aproape de strada Marcadet. În depărtare, spre Villette, un zgomot de

mașini se ridica dinspre bulevardul de la periferie. De cealaltă parte a apei, un bărbat stătea și privea. Avea o cutie în mână.

În mijlocul găurii pline de apă, plutea un pachet murdar.

Dumnezeule, plutea un pachet murdar.

Am recunoscut bandajul, am recunoscut mâinile, am recunoscut ceafa.

MacDou.

Un val de frig m-a năpădit până la gingii.

Omul acela, care stătea în picioare, era Julien Rector. Avea în brațe o cutie de pantofi.

Furia s-a dus. Brusc, cam ca atunci când trece o furtună care nu mai lasă nimic în urmă. Morții erau morți și gata. Săracii, jegoșii, fugarii, cei zdrobiți, cei îngenuncheați, toți aveau să-și ia viața de la capăt, a doua zi. Vor aștepta iar hârtia de la primărie pe care nu o aveau, vor căuta iar o nouă pensiune fără canalizare unde să se refugieze, vor scrâșni din dinți, veșnic umiliți, uciși la nesfârșit. Vor da iar foc la case. Apoi vor muri în liniște, fără hârtii, fără țară și fără bani. Cenușa lor va fi aruncată în uitare, precum cea a lui Alias, pisica. Ești sărăntoc din tată în fiu, așa cum ești notar sau jandarm. Sărăcia e o povară transmisibilă. Negrul moștenit este tot ce au oamenii de aici.

Rector îmi făcu semn să rămân pe loc. O mașină se opri, silențioasă. La volan, Gavian zâmbea. Avem impresia că îi pot vedea dinții de la depărtare. Avea o armă. Cu țeava spre mine. Rector merse spre mașină, o ocoli și se așeză în dreapta lui Gavian.

Am văzut cu coada ochiului o siluetă neagră lângă mine. Două împușcători răsunară. Gavian, cu o privire uimită, împușcă solul apoi se prăbuși peste volan. Nu mai avea nas, chip. Rector înțepenise. A dat drumul cutiei Salamander și a încercat să pună mâna pe arma lui de serviciu. Dar am fost mai rapid: Smith & Wensson îmi era la îndemână și am tras o dată. O singură dată. Totul a încremenit. Rector, aruncat literalmente cât

colo, a căzut pe spate ca şi cum ar fi fost izbit de un trailer. Glonţul meu îl izbise din plin în piept. Sângele a ţâşnit în bălţi, s-a amestecat cu cenuşa cartierului. M-am lăsat pe vine lângă Rector. Era mort, iar ochii lui verzi erau deja lăptoşi.

Goldsinger îşi băgă arma sa Sig Sauer în buzunarul impermeabilului şi îşi netezi părul ud.

– M-au ameninţat. Nu-mi place asta. Nu, nu-mi place deloc.

A rămas un timp cu ochii la cele două cadavre. Am verificat arma: mai rămăseseră cinci gloanţe. Goldsinger se ridică:

– Max, ia uită-te mai de aproape.

Nu mai avea tonul obişnuit. Negustorul cam şubred pe care îl cunoşteam, lăsase locul unui luptător. Îmi întinse mâna ca să mă ajute să mă ridic şi i-am apucat-o. Mi-a strecurat un glonţ în palmă. Avea botul negru. Pe el se putea citi: „Kevlar special 38".

Cutia de pantofi se rostogoli în mlaştină şi dispăru.

O bulă mare se ridică la suprafaţă. Alene, se umflă în apa murdară, apoi explodă cu lentoare. Fu urmată de alta. Noroiul îmi stropi încălţămintea. Am făcut un pas înapoi. Corpul lui MacDou se răsucea. Vedeam cum spatele său îşi schimba poziţia, cum braţele se îndreptau spre centrul mlaştinii. Era la vreo zece metri şi aluneca rapid spre ochiul vârtejului care se răsucea când alene când cu repeziciune. Cercurile apei se ordonară: un titirez lichid se formă. Viteza turbinii lichide creştea, era acum atât de rapidă încât în mijloc apăruse un con. Ai fi zis că e un sifon de evacuare gigantic.

Piscina olimpică se destupase.

Într-un minut, apa a început să se rotească cu o viteză teribilă. MacDou, juca acolo ca înnebunit, cu faţa spre Pământ, cu spatele spre Cer. Firul de mătase se rupsese de-a binelea. Juca şi făcea gesturi de bucurie, tresălta cu veselie, se zgâlţâia de râs. Îl avea pe dracul în el, desigur.

A apărut şantierul. În mijloc am văzut o gaură. Cu un zgomot abject de scurgere apa a fost aspirată. A dispărut totul. Macaraua, cabanele, grămezile de pământ, cazmalele, amintirile, vârtejul de dragoste, totul.

Nu mai rămânea decât o groapă cleioasă, împuţită, care se deschidea într-o şobolănie nesfârşită.

Niciodată nu l-am mai găsit pe Marcel-Étienne Dou. E în centrul Pământului, caraghiosul.

38

– Vă amenință?

– Da.

– Cu ce armă?

Interogatoriul dura de ore întregi. Povesteam același lucru, iar, cu toate detaliile. Cei doi oameni de la IGS, poliția poliției, păreau instalați pentru totdeauna în biroul lui Sétubal. Nu mai era niciun martor în afara mea: pe Goldsinger parcă îl înghițise pământul, iar locuitorii Străzii Jean-Robert aveau și alte lucruri mai bune de făcut, decât să se amestece într-o istorie murdară.

– Cum de știați că Rector și Gavian aveau o legătură?

– Nu știam. Dar îmi dădeam seama că inspectorul Rector nu era curat.

– Totuși, erați prieteni.

– Da.

– Și nu erați la curent cu nimic?

– Nu.

Cafeaua era proastă, atmosfera dezagreabilă. Îmi doream să fiu la Istanbul. Îmi era somn.

Interogatoriul începu din nou:

– Cine v-a oferit pista?

– Nimeni anume. Doar am avut noroc.

– De unde aveți muniția Kevlar?

– Am cumpărat-o.

– De la cine?

– Nu știu.

Stenograful consemna, în colțul său. Din când în când, Galichat băga capul pe ușă cu o privire urâtă. Spre prânz, unul dintre inspectori m-a pus să semnez depoziția.

– Rămâneți la dispoziția noastră, domnule Mpétigo.

M-am ridicat cu greutate. Somnul îmi încleia membrele. Şi tristeţea. Dar am reuşit să nu pomenesc deloc numele lui Goldsinger sau pe cel al marelui Danone. Mici arajamente cu adevărul: mereu era aşa.

Chiar înainte de a ieşi, Sétubal mă opri. Cu mâinile la spate, se apropie de mine cu un zâmbet de preot mucalit.

– Ei bine, iată. Aţi scăpat.

– Aşa s-ar spune.

– S-ar spune şi că afacerea are ramificaţii mai sus.

– La primărie?

– Poate. Dar ştiţi cum e...

Ştiam. Sunt oameni care nu pot fi atinşi. Dar Sétubal se înşela: chiar şi invulnerabilii trebuie să plătească uneori. Moartea lui Juan trebuia să fie reglată cu orice preţ. Sétubal adăugă:

– Am avut dreptate să am încredere în dumneavostră. Haideţi, mergeţi acasă.

Poate chiar era uman acest comisar. Mă rog, aproape. Cu o mână pe umărul meu îmi deschise uşa. Era frig afară. Adulmecă o clipă mirosul străzii, apoi îşi coborî bărbia ca să îmi încredinţeze un secret:

– Aveţi grijă.

Părea mulţumit de el.

În timp ce mă îndepărtam, îl auzii:

– Mpétigo?

M-am întors. Se apropie de mine şi mă întrebă cu un aer fals încurcat:

– Spuneţi-mi, am cam uitat de tipul cu uscătorul de păr din Strada Myrha.

– Aşa?

– A încasat un glonţ Kevlar, dacă nu mă înşel.

– Mmm.

– Nu cumva, din întâmplare, dumneavoastră...

– Nu, clar, nu, comisare.

– Atunci... Atunci cine? Îmi trebuie totuşi un nume. Pentru raport, mă înţelegeţi?

Înţelegeam. Eram singurul care fusesem descoperit cu gloanţe Kevlar. Îşi frecă bărbia şi mă privi cu un aer sincer amuzat.

– Pentru raport... Nu pot pune orice.

Nu.

Stăteam acolo, în frigul de decembrie, sub gaura de ozon, departe de stenograf. Atunci el continuă:

– Sunt sigur că asasinul lui Juan Lorca a făcut asta. Acest Mongo Impala, să zicem...

Se întoarse şi se îndreptă spre comisariat. Aproape uman. Repetă:

– Să zicem.

Iuri mă aştepta. Ajuns la *Ideal Bar*, am cerut o cafea. Amar mi-o oferi fără să spună nimic. Iuri bău o votcă, îşi aprinse o ţigară şi mă bătu pe umeri. Gaura din stratul de ozon se mărea cu siguranţă, având în vedere că Iuri fuma.

– Mulţumesc, Iuri. Mulţumesc pentru tot.

– Pentru puţin, Max. Ce-ar fi să mergem să mâncăm castraveciori şi piroşti la mine? E o fată din Tbilisi care găteşte teribil...

– Aveam impresia că îţi plac ucrainencele.

– Da. Dar şi georgiencele, cazăcoaicele, cele din Baltice, fetele din Azerbaidjan...

L-am îmbrăţişat şi l-am lăsat acolo. Am reuşit să scap de pupăturile *à la russe*. Am plecat. Mai aveam ceva de făcut.

În buticul lui, picior peste picior, cosea. Uşa făcu clopoţelul să sune şi am văzut că înăuntru nu mai era nimeni altcineva. Să nu fi fost acolo lucrătorii asiatici?

– E Crăciunul, Max. E liber.

– Pentru dumneavoastră nu?

– Nu. Nu şi pentru mine. E de lucru. Trebuie să termin de ajustat costumul ăsta pentru astă seară. Un client vrea să meargă la slujba de la miezul nopţii.

– Vroiam să vă mulţumesc, domnule Goldsinger.

– Nu aveți pentru ce, Max. V-am mai spus-o, trebuie să supraviețuiești.

– V-am urmat sfatul. Am supraviețuit.

– E tot ce contează. Restul...

Își ridică pe nas ochelarii lui semi-lună, înfipse acul într-o papiotă și își întinse picioarele lungi. Centimetrul din jurul gâtului său, părea un colier galben și negru. Într-un colț al magazinului, un samovar fluiera ușor. Goldsinger turnă în două pahare un ceai negru ca turba.

– Un cubuleț de zahăr?

– Două, Gold, vă rog.

Băurăm în liniște. Afară începea să ningă. Am întrebat.

– De ce, Gold?

– Vroiau să facă din magazinul meu depozit pentru droguri. Nu accept așa ceva.

– Dar dacă nu au căzut toți vinovații? Dacă există invulnerabili?

– Le-ar trebui niște vacanțe. Unele veșnice, ar fi cel mai bine.

– Și dacă sunt cu adevărat de neatins?

– Nu există așa ceva, Max. Toți sunt vulnerabili. Toți, crede-mă. Chiar și invulnerabilii.

Am vorbit de unele și de altele. Despre bătrâna spălătorie a lui Zola, care arsese, despre Piața Olive care dispăruse. Despre Iuri care se pregătea să dea examen la Drept. Despre buticul lui cu conducte de gaz în neregulă. Povesteam. Goldsinger asculta cu atenție. La sfârșit mă întrebă:

– Am impresia că nu îmi spuneți totul, Max.

– Așa e.

– Mai e ceva?

– Lucrurile nu sunt așa cum par, spunea Éliphas Lévi.

Zâmbi amuzat. Am lăsat paharul. Apoi am scos din buzunarul impermeabilului meu caseta de la Martemora. Am pus-o pe masă.

– Un cadou pentru dumneavoastră, Goldsinger.

Ne-am privit o clipă. Apoi, aparent fără motiv, ne-am îmbrăţişat. Îmi zgâria obrazul cu barba prost rasă. Fostul luptător a luat caseta.

Am luat-o spre RER. Afişele de la ultimele alegeri erau aproape dezlipite. Gribzec zâmbea. Nu mai avea să zâmbească prea mult. Gold va avea grijă.

– Bună seara, domule Mpétigo!

Portarul îmi făcu un semn discret. Mi-am ridicat basca lui Troţki şi am intrat în curtea gri. Tipul, în geacă albastră, fără nasturi, mergea pe poante după o simfonie tăcută. Dansa stângaci, se apleca, arunca un picior în piruete de carnaval, lua postura unei balerine de operă. În capul lui, îşi crea probabil propria viziune despre Lacul lebedelor. Fusese mereu acolo, de când ajunsesem prima dată în acel loc, într-o altă viaţă. Am luat un scaun pliant de sub colonadă, într-un miros de praf de cretă. Un brad scăpăra în fundul curţii cu un aer părăsit.

Rose Bonbon îşi închisese bistroul. Mă întrebase:

– Le-ai zis de MacDoudou, Max?

– Nu. Le-am zis că ajunsese acolo din întâmplare. Se descurcă ei.

O infirmieră a apărut, mi-a adus jambon, piure, un pahar de sifon, o sardină şi o portocală. Am pus pe masă un mic dromader.

În acest spital, rămâneau fantomele: Juan Lorca şi cu mine. M-am gândit la mama, la Martemora şi la copiii ei dispăruţi, apoi la micuţul Salivă. Jambonul avea gust de carton. Omorâsem un prieten şi îmi rămăsese doar tristeţea. „Nu pentru morţi, pentru cei vii", spusese Rector. Totul se reducea la asta: la teritorii. Era teritoriul lui Danone şi teritoriul poliţiei. Era teritoriul oamenilor şi cel al şobolanilor. Pe strada mea, oamenii erau invitaţi pasageri; şobolanii, seniorii eterni.

Avertisment

Surprinzător, acest roman s-a născut dintr-o remarcă a lui Kiki din Montparnasse care, ajunsă la Paris în timpul războiului din '14-'18, leşină de foame şi se trezi printre şobolanii care urlau, spune ea, cuprinşi de flăcări. Unele dintre incendiile din Paris, în cartierele de jos, se datorau acestei proceduri, care mi-a fost confirmată de către un locuitor nonagenar de pe Strada Doudeauville. Tehnica este aşadar autentică, la fel cum e şi aceea a coapselor de gelatină. În rest, personajele şi situaţiile sunt complet fictive. Aşadar, orice asemănare cu persoanele reale e întâmplătoare. În schimb, orice asemănare cu şobolanii...

În colecția Crime Scene au apărut:

CS 1 - **Zâmbet ucigaș** - Lisa Scottoline
CS 2 - **Dansul morții** - Linda Fairstein
CS 3 - **Filiera grecească** - Bogdan Hrib
CS 4 - **Crima Zen** - Oliver Bottini
CS 5 - **În gura presei** - Robert B. Parker
CS 6 - **Sunetele morții** - Alex Mihalcea
CS 7 - **Atac în bibliotecă** - George Arion
CS 8 - **Masca Morții Roșii și alte povestiri** - Edgar A. Poe
CS 9 - **Câinele din Baskerville** - Sir Arthur Conan Doyle
CS 10 - **Spada** - Bogdan Teodorescu
CS 11 - **Atingerea Sultanului** - Hakan Yel
CS 12 - **3 cu ghinion** - Emil Simionescu
CS 13 - **Dreptate fără lege** - Edgar Wallace
CS 14 - **Crima Lordului Savile și alte povestiri** - Oscar Wilde
CS 15 - **Indicii anatomice** - Oana Stoica-Mujea
CS 16 - **Ziua lupului** - Carlo Lucarelli
CS 17 - **Casa secretă** - Edgar Wallace
CS 18 - **Plăceri nevinovate** - VT Morogan
CS 19 - **Fabrica de păcate** - Richard Aleas
CS 20 - **Consiliul Justiției** - Edgar Wallace
CS 21 - **Cameleonul** - George Arion
CS 22 - **Pactul Roșu** - Olivier Descosse
CS 23 - **Final Exit** - Richard Aleas
CS 24 - **Parfumul văduvei negre** - Oana Stoica-Mujea

www.tritonic.ro
Librăria virtuală a Grupului Editorial Tritonic
Reduceri de minimum **20%** la orice carte comandată
Pentru informații, vă rugăm să ne contactați la
tel./fax: 021.242.73.77
sau la adresa de email: editura@tritonic.ro
CRIME SCENE PUBLISHING
imprint al grupurilor FLACĂRA și TRITONIC
www.crime-scene.ro
Str. Coacăzelor nr. 5, sector 2, cod 022651,
București, Căsuța poștală 3 - 12

François Forestier
STRADA ŞOBOLANILOR

„Primul cadavru avea o înfăţişare stranie: chipul părea supt din interior. Obrajii, încremeniţi, lăsau să se ghicească prin transparenţa lor zone de umbră, pungi apoase, pietricele negre. Buzele, de un gri molatec, spânzurau. Limba, care atârna pe lângă colţul gurii, era coaptă. Mortul fixa cu privirea crăpăturile tavanului, traversate de muluri sărăcăcioase. Zgribulit pe pardoseala, omul era vag mumificat, îngheţat de durere, cu genunchii strânşi la piept. Vedea lucruri pe care eu nu le vedeam."

Strada şobolanilor e o carte neagră, la fel de neagră precum cafeaua pe care o serveşte Amar, patronul bistroului local. Pur şi simplu cititorul trebuie să accepte să plonjeze în universul cosmopolit al romanului, un univers în care distrugerea şi răul sunt pretutindeni, iar ancorarea acţiunii în realitate - şi în actualitate! - ne împiedică să ne distanţăm de ceea ce se petrece în carte.

Emilie Deschamps - evene.fr

Din când în când, de la Paris vin ştiri despre incidente care se petrec la periferia oraşului: încăierări între emigranţi şi poliţie, incendieri de maşini, spargeri de vitrine. Dacă vreţi să daţi puţin vălul de pe aceste evenimente, e bine să citiţi excelentul thriller *Strada şobolanilor* al lui François Forestier. O carte amară, scrisă cu mânie, având o concluzie dezarmantă: „Pe strada mea, oamenii erau invitaţi pasageri; şobolanii – seniorii eterni."

George Arion

ISBN 978-606-8276-3-8

Crimescene Publishing

FLACĂRA

TRITONIC